

Ústav pro českou

literaturu AV ČR, v. v. i.

Institute of Czech

Literature of the CAS

Výroční zpráva 2019

písmá se může rozjiskřiti celé nebe snu

Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i.
Institute of Czech Literature of the CAS

Na Florenci 1420/3, 110 00 Praha 1, Czech Republic
T +420 234 612 111, +420 234 612 117
IČO/ID# 68378068 DIČ/VAT ID# CZ68378068

Výroční zpráva o činnosti a hospodaření za rok 2019
Vyhotovena dne 15. 6. 2020
Auditorem ověřena dne 23. 6. 2020
Dozorčí radou pracoviště projednána dne 23. 6. 2020
Radou pracoviště schválena dne 25. 6. 2020

V Praze dne 25. 6. 2020

Obsah

1. Věda a výzkum	3
1.1 Rámce činnosti ÚČL.....	4
1.2 Činnost výzkumných útvarů.....	7
1.3 Návštěva předsedkyně Akademie věd ČR na pražském pracovišti ÚČL.....	16
1.4 Z dokončovaných projektů.....	17
1.5 Nová Koncepce výzkumné činnosti ÚČL.....	21
1.6 Z aktivit Strategie AV21: nová tvář České knihovny.....	23
1.7 Činnost výzkumné infrastruktury Česká literární bibliografie.....	26
1.8 Ocenění pracovníků.....	30
2. Publikace	31
2.1 Knižní publikace pracovníků.....	32
2.2 Publikace vydané v ÚČL.....	43
2.3 Souhrnné údaje o publikační činnosti.....	45
3. Mezinárodní spolupráce	47
3.1 Zahraniční badatelé a studenti v ÚČL.....	48
3.2 Badatelé ÚČL v zahraničí.....	50
3.3 Konference a kongresy.....	53
3.4 Konsorcium pro vytváření a využívání informačních zdrojů světové literárněvědné bohemistiky.....	57
3.5 Evropské projekty.....	58
3.6 Spolupráce s partnerskými ústavami v Polsku a na Slovensku.....	59
3.7 Spolupráce s Českými centry.....	61
4. Výuka a popularizace	63
4.1 ÚČL školám.....	64
4.2 Pedagogická spolupráce s vysokými školami.....	66
4.3 Popularizační činnost.....	69
4.4 Účast na literárním dění.....	74
4.5 Služby pro veřejnost.....	76
4.6 ÚČL na sociálních sítích.....	79
5. Hospodaření	81
5.1 Rozpočet.....	82
5.2 Náklady.....	83
5.3 Výnosy.....	84
5.4 Majetek.....	85
6. Orgány pracoviště	87
6.1 Ředitel pracoviště.....	88

6.2 Rada pracoviště.....	90
6.3 Dozorčí rada.....	92
7. Další informace.....	95
8. Zpráva auditora o ověření účetní závěrky a zpráva auditora k výroční zprávě.....	99
9. Rozvaha.....	105
10. Výkaz zisku a ztráty.....	111
11. Příloha k účetní závěrce.....	115

1. Věda a výzkum

1.1 Rámce činnosti ÚČL

Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i., (dále jen ÚČL) je jediným neuniverzitním pracovištěm v České republice, které se věnuje základnímu výzkumu v oblasti literární vědy. Je garantem výzkumu národní identity v oblasti literatury a nejsilnější institucí svého vědního oboru – literárněvědné bohemistiky – ve světovém měřítku, patří k významným střediskům vědeckého vydávání literárních památek a reflexe ediční praxe. Předmětem výzkumů ústavu jsou historie i současnost české literatury v jejím jazykovém i teritoriálním vymezení, její vztahy s literaturami jiných jazyků či regionů a rovněž literární život v českých zemích od jeho počátků až po dnešek. Zabývá se přitom jak literaturou uměleckou, tak i populární či triviální, písemnictvím českých zemí v češtině, latině, němčině i dalších literárních jazycích, dále pak dějinami divadla a dramatu. Kulturní dědictví země, specifická situace české literatury a literární vědy jsou reflektovány také v bádání, překladatelské a editorské činnosti členů ÚČL na poli teorie. Zde ÚČL nejčastěji překračuje hranice národní filologie směrem k obecným otázkám literatury a k problematice literatury srovnávací. Výzkum zasahuje i do oblasti teorie výtvarného umění, mediálních studií, filozofie a kulturní antropologie. Pro literárněvědnou bohemistiku v národním i mezinárodním kontextu vytváří ÚČL organizační centrum a informační zázemí. Poskytuje studijní pobyty badatelům a studentům ze zahraničí, vydává ústřední oborové periodikum *Česká literatura*, provozuje veřejně přístupné knihovny v Praze a v Brně. Zaměřuje se rovněž na informační služby pro odbornou, studentskou, pedagogickou a občanskou veřejnost, poskytované zejména prostřednictvím digitálních knihoven, bibliografických a slovníkových databází. Někteří pracovníci ÚČL se účastní literárního života také jako kritici či recenzenti, případně vlastní uměleckou tvorbou. ÚČL má dvě pracoviště, pražské a brněnské, jejich badatelský program je společný a oddělení procházejí napříč těmito pracovišti. Členové obou pracovišť se zapojují do vysokoškolské výuky, přičemž ÚČL sám je školicím pracovištěm postgraduálního studia. Od roku 2016 ÚČL spoluvydává edici Česká knihovna a provozuje výzkumnou infrastrukturu Česká literární bibliografie.

Ekonomická situace ÚČL se v základních parametrech shodovala se situací předchozího roku. Pracoviště sice hospodařilo s rozpočtem v celkové výši jen asi 80,5 mil. Kč, tedy o cca 10,5 mil. Kč nižším než v roce 2018, pokles byl ovšem způsoben dokončením investiční akce spojené s výstavbou nového přednáškového sálu v pražské budově ÚČL, nikoli snížením objemu prostředků vynakládaných na vlastní výzkumnou či infrastrukturní činnost. Pokračovalo zvyšování závislosti ÚČL na zdrojích účelového financování. Podíl grantů na základní či aplikovaný výzkum nebo na infrastrukturní činnost na neinvestičním rozpočtu se po započítání vybraných dotací na činnost

a dotací na podporu excelence od Akademie věd ČR (rok 2019 byl mj. prvním rokem, kdy Oddělení 20. století a literatury současné pracovalo na projektech podporovaných z Praemium Academiae) přibližoval 40 %. Mimořádně úspěšné byly v roce 2019 přihlášky ÚČL do standardní a juniorské soutěže Grantové agentury ČR: k financování bylo vybráno 7 z 8 předložených projektů pracovníků ústavu, což představovalo úspěšnost 87,5 %. Výzkumné infrastruktury Česká literární bibliografie byl potvrzen rozpočet nového projektu na léta 2020–2021, na oficiální zprávu o výsledku hodnocení čekal na MŠMT ČR projekt ÚČL do výzvy Rozvoj kapacit pro výzkum a vývoj II. Na sklonku roku tak bylo zřejmé, že posilování vlivu účelového financování na aktivity ÚČL bude dále pokračovat.

Závislost na účelovém financování vedla mimo jiné k dalšímu prohlubování mzdové diferenciace na pracovišti v závislosti na grantové úspěšnosti jednotlivců, týmů, ale také v závislosti na odlišných podmínkách pro financování osobních nákladů u jednotlivých poskytovatelů. Měsíční výdělek v ÚČL sice podle závěrečné zprávy o hospodaření Akademie věd ČR v roce 2019 dosáhl v celoročním průměru 39 272 Kč, avšak tarifní mzdy v pěti ze šesti mzdových tříd předepsaných pro vysokoškolsky vzdělané pracovníky výzkumných útvarů nedosahovaly v ÚČL v roce 2019 úrovně průměrné mzdy ve státě, která podle údajů ČSÚ v roce 2019 činila 34 125 Kč (v Praze dokonce 42 297 Kč). Vypáčení osobních příplatků na stabilizaci kmenových zaměstnanců pracovišť AV ČR sice toto zaostávání za vývojem mzdové hladiny v České republice dílčím způsobem korigovalo, ale nemohlo ho vzhledem k objemu dotace změnit.

Rok 2019 byl posledním v pětiletém cyklu pravidelných hodnocení výzkumné a odborné činnosti pracovišť AV ČR (2015–2019). Součástí příprav vědeckých oddělení i týmů ÚČL na hodnocení bylo úsilí o dokončení publikace profilových výstupů, spadajících svým vznikem do hodnoceného období, tak aby mohly být do hodnocení zařazeny. Týkalo se to prvních společných knih obou nových týmů, založených v návaznosti na předchozí hodnocení, Germanobohemistického týmu (*Jak psát transkulturní literární dějiny?*) a Týmu pro výzkum moderního českého divadla (*Text a divadlo*). Vydání se podařilo i svým rozsahem mimořádnou, dvousvazkovou knihu o roli RKZ v umělecké kultuře 19. a 20. století (*Rukopisy královédvorský a zelenohorský v kultuře a umění*), nové vědecké vydání Máchova *Máje* v Kritické hybridní edici, encyklopedickou publikaci *Buchwesen in Böhmen 1749-1848*, popisující topografii knižního trhu v Čechách v době nástupu moderních národních hnutí, nebo interpretační monografii o básníku Ivanu Wernischovi *Daleko do ničeho*.

V oblasti péče o kánon národní literatury zajistil ÚČL ve spolupráci s editory, literárními historiky a dalšími odborníky z jiných pracovišť Akademie věd ČR i z univerzit přípravu dalšího ročníku České knižnice. Při příležitosti 100. svazku této prestižní ediční řady, jímž se na jaře 2019 stal román *Sestra* Jáchyma Topola, dostala Česká knižnice novou grafickou tvář.

Aktivity ÚČL měly jako tradičně živý ohlas v domácích médiích, České televizi a Českém rozhlase. Bezprecedentní zájem novin a časopisů, televize, rozhlasu i on-line médií z celého světa vyvolala

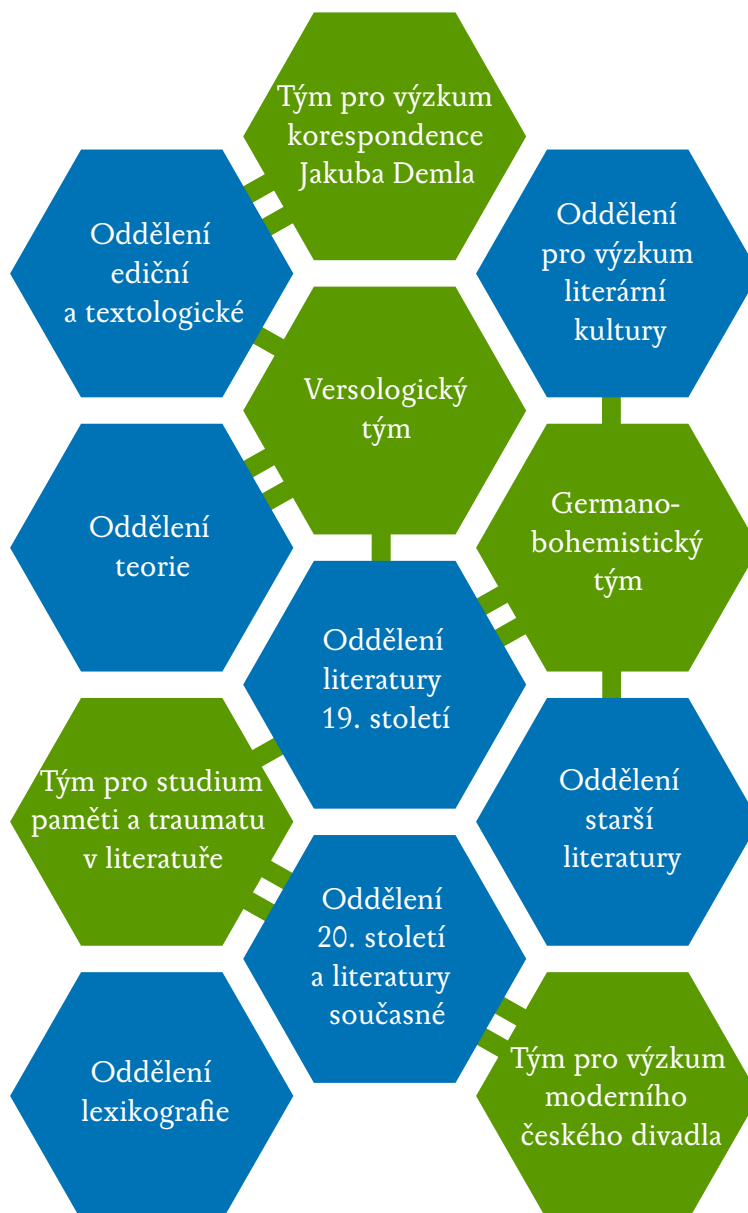
v závěru roku 2019 studie počítačného versologa z ÚČL Petra Plecháče o podílu Shakespeara současníka Johna Fletchera na textu divadelní hry *Jindřich VIII.* Rozhovory s autorem o jeho poznatcích přinesla i taková globální média, jako jsou CNN, BBC, *The Guardian* nebo *The Times*.

Podobně jako v předchozích letech, i v roce 2019 ÚČL spolupřádal v Praze velkou mezinárodní konferenci. Na aktivity ústavních naratologů a textologů tentokrát navázal Versologický tým, díky němuž (a též díky spolupráci s Ruskou akademií věd) se v novém přednáškovém sále ÚČL konala konference *Quantitative Approaches to Versification* s účastí předních versologů z celého světa. Zahájeny byly také (ve spolupráci s řadou předních bohemistických pracovišť včetně Ústavu české literatury a komparatistiky FF UK) přípravy na VI. kongres světové literárněvědné bohemistiky, naplánovaný na přelom června a července 2020. Symbolem úspěšného zapojení výzkumné infrastruktury Česká literární bibliografie do mezinárodní spolupráce se stalo ustavení *BiblioData Working Group* při evropské infrastruktuře ERIC DARIAH-EU, již bibliografická infrastruktura ÚČL iniciovala společně se svými partnery z Polské akademie věd.

OBR. 1: Ředitel ÚČL Pavel Janáček; zdroj ÚČL

1.2 Činnost výzkumných útvarů

OBR. 2: Struktura výzkumných útvarů ÚČL; zdroj: ÚČL

Oddělení starší literatury (vedoucí Daniel Soukup) ukončilo v roce 2019 dvě výzkumné aktivity v rámci programu Strategie AV21 Evropa a stát. Mezi barbarstvím a civilizací. Šlo o aktivity Politické a kulturní identity v literatuře doby Václava IV. (v roli hlavního řešitele spolu s Filosofickým ústavem AV ČR) a Král se špatnou pověstí. Utváření obrazu a pověsti českého a římského krále Václava IV. (v roli spoluřešitele s Historickým ústavem AV ČR). Jako součást druhé z aktivit uspořádali členové oddělení pod vedením Daniela Soukupa a Evy Doležalové (HÚ AV ČR) dne 17. září 2019 workshop a připravili internetovou výstavu. Na workshopu, který byl pozitivně hodnocen na stránkách *České literatury* (č. 5/2019), aktivně vystoupili všichni členové oddělení. Rok 2019 byl dále prvním rokem řešení standardního projektu GA ČR Jeruzalém a jeho odraz v kultuře středověkých českých zemí, na němž Oddělení starší literatury v pozici spoluřešitele spolupracuje s Ústavem dějin umění AV ČR. Za ÚČL se na tomto výzkumu podílejí Daniel Soukup, Matouš Turek a externí spolupracovník oddělení Jaroslav Svátek.

Členové oddělení se dále věnovali individuálním projektům: Magdaléna Jacková s Janem Linkou dokončovali hlavní knižní výstup z končícího projektu Raně novověké biblické drama v českých zemích, podporovaného GA ČR. Matouš Jaluška byl hlavním autorem knihy *Nebe, peklo, poezie. Reformace z různých stran*, kterou připravil v rámci schématu postdoktorských stipendií Akademie věd ČR. Daniel Soukup spolu s Erikou Brtáňovou z Ústavu slovenskej literatúry SAV pripravil k vydání publikaci věnovanou středověké a raně novověké homiletice (v následujícím období naváže na započatý výzkum konference konaná v Bratislavě). Matouš Turek pracoval na své disertaci na téma obrazů lesa v narativních a literárních pramenech pozdního středověku a propojoval oddělení s diskusemi v Germanobohemistickém týmu, jehož je členem.

OBR. 3: Vedoucí Oddělení starší literatury Daniel Soukup; zdroj: ÚČL

Oddělení literatury 19. století (vedoucí Dalibor Dobiáš) vydalo v roce 2019 kolektivní monografii *Rukopisy královédvorský a zelenohorský v kultuře a umění* (ed. D. Dobiáš). Jedná se o knihu komplementární k předchozí velké publikaci oddělení z roku 2014 o sporu o RKZ v kontextu formování národní vědy. Nová práce syntetizuje toto bádání a sleduje ve dvou obsáhlých svazcích (dohromady 1753 stran) roli údajných zlomků národní poezie při konstituování moderního českého národa v Evropě 19. a 20. století a konfrontaci národní kultury s jejich pádem. Knižně dále vyšla – jako čtvrtý svazek Kritické hybridní edice – komentovaná vědecká edice *Máje* Karla Hynka Máchy, na níž Michal Charypar spolupracoval s Jiřím Flaišmanem a Michalem Kosákem z Oddělení edičního a textologického.

V posledním roce financování ze strany GA ČR se nacházel projekt Počátky novodobé literární kritiky v českých zemích 1770–1805. Jeho výsledky představila dvě tematická čísla časopisu *Cornova* (č. 1 + 2/2019), listopadový workshop na půdě ÚČL a nový běh Literárněvědného fóra 2019–2020 Literatura – média – veřejnost. Utváření moderní literární kultury v českých zemích. V oddělení byl současně započat výzkum literární kritiky druhé poloviny 19. století. Jeho první výstupy obsáhlo monotematické číslo časopisu *Bohemica Litteraria* (č. 2/2019).

Mezi individuálními publikacemi členů oddělení vynikla prezentací ve velkém jazyce disertační práce Václava Smyčky *Das Gedächtnis der Vertreibung: Interkulturelle Perspektiven auf deutsche und tschechische Gegenwartsliteratur und Erinnerungskulturen*, vydaná nakladatelstvím Transcript z německého Bielefeldu. Odborná činnost členů oddělení přesáhla pole 19. století také v dalších výstupech, jako byla edice překladů Jiřího Gruši, studie o česko-rakouských mýtech a stereotypch, edice sborníku Česko-slovensko-německé komise historiků ad.

OBR. 4: Vedoucí Oddělení literatury 19. století Dalibor Dobiáš; zdroj: ÚČL

Oddělení literatury 19. století zastřešovalo činnost **Germanobohemistického týmu** (vedoucí Václav Petrbok), pro který byl rok 2019 teprve druhým plným rokem společné činnosti. Tým se prezentoval prvním společným knižním výstupem, sborníkem studií a úvah *Jak psát transkulturní literární dějiny?* (eds. Václav Petrbok, Václav Smyčka, Matouš Turek, Ladislav Futtera). Základ knihy, představující rekapitulaci možností a úkolů transkulturní literární historiografie s důrazem na dějiny literatury českých zemí, utvořily vybrané příspěvky ze stejnojmenné konference, uspořádané členy týmu v ÚČL v listopadu předchozího roku. Členové týmu také ve spolupráci s Filozofickou fakultou Univerzity Karlovy a nakladatelstvím Academia připravovali české vydání kompendia *Handbuch der deutschen Literatur Prags und der Böhmischen Länder*.

Práci **Oddělení pro výzkum 20. století a literatury současné** (vedoucí Pavel Janoušek) v roce 2019 určovala koordinovaná spolupráce na čtveřici úkolů. Klíčový byl grantový projekt Dějiny české literatury v Protektorátu Čechy a Morava, jenž s podporou GA ČR a pod vedením P. Janouška pokračoval druhým rokem. Dokončeny byly kapitoly věnované souvislostem literárního života a dramatu, pokročila práce na kapitolách o próze a poezii, jakož i na pasážích věnovaných sekundárnímu životu literatury v médiích. Součástí práce na projektu se stal rovněž cyklus šesti přednášek českých a především německých či rakouských odborníků na problematiku německy psané protektorátní literatury. Přednášky budou publikovány knižně nakladatelstvím Academia.

V rámci Akademické prémie, jejímž nositelem je rovněž P. Janoušek, postupovala vpřed práce **Týmu pro výzkum moderního českého divadla** (vedoucí Aleš Merenus). Ten v roce 2019 mj. připravil k tisku knihy *Text a divadlo*, přinášející výsledky stejnojmenné konference z předchozího roku, a *Expresionistické drama z českých zemí*, jenž vedle sebe postaví česky i německy psané hry. Publikace zahájí v nakladatelství Academia dvě nové ediční řady, edici Theatrologica, věnovanou myšlením o divadle, a edici Drama. Ta bude přinášet antologie divadelních her, připravené a komentované především členy týmu. Do fáze před dokončením dovedli členové týmu první svazek slovníku drammat 20. století *Moderní česká divadelní hra. Mezi textem a inscenací* (jako supplementum odborného časopisu *Theatralia* byl v roce 2019 publikován již druhý výběr z připravených hesel).

Skupina Kateřiny Piorecké, věnující se problematice meziválečného období, zformulovala ve spolupráci s kolegy z jiných pracovišť Akademie věd ČR, zejména z Ústavu dějin umění, společný projekt Umění, gesto, argument, v jehož rámci bude zkoumat vztahy mezi uměleckou tvorbou a politikou. Formulovány byly výchozí teze a proběhla intenzivní práce na koncepčním a tematickém vymezení výzkumu. Přizváni přitom byli odborníci z dalších uměnovědných oborů, zvláště dějin umění, teatrologie, filmové vědy a muzikologie. Kromě již zmíněných ústavů budou na projektu spolupracovat také pracovníci Ústavu slovenskej literatúry SAV v Bratislavě, Slovenské národní galerie či Západočeské galerie v Plzni. Do budoucna plánovaným výstupem je rozsáhlá mezioborová monografie a výstava, které proběhnou v Plzni a Bratislavě.

OBR. 5: Kateřina Piorecká, Oddělení pro výzkum 20. století a literatury současné; zdroj: ÚČL

Skupina Aleny Fialové, zkoumající literaturu polistopadového období, zorganizovala těsně před třicátým výročím v říjnu společně se slovenskými badateli symposium Listopadové proměny. Česká a slovenská literatura v kontextu roku 1989. Část týmu vedená Karlem Pioreckým pak ve spolupráci s Ústavem Českého národního korpusu pracovala na digitálním Korpusu současné poezie, který umožní poetologickou analýzu současné básnické tvorby za využití statistických a matematických metod.

Vydání dlouhodobě připravované encyklopedie *Český literární samizdat 1949–1989* na sklonku roku 2018 zvýšilo zájem odborné i laické veřejnosti o problematiku neoficiálního vydávání v období komunistického režimu. Na tento zájem reagovalo **Oddělení literární lexikografie** (vedoucí Michal Přibáň) v průběhu roku 2019 nejen řadou mediálních vystoupení nebo přednášek, ale také přípravou výstavy *Přepisovat a šířit výslovně zakázáno!* (autorsky ji připravily Alena Přibáňová a Andrea Vítová). Ta byla instalována v prostorách ÚČL (vernisaž se konala 24. 9. 2019), především však byla na webu ÚČL zpřístupněna všem stupňům škol ve formě tzv. výstavy ke stažení. Eduard Burget byl ve spolupráci s kolegy z Oddělení teorie zapojen do tandemu projektů NEP4DISSENT: New Exploratory Phase in Research on East European Cultures of Dissent a Média kulturní opozice v Československu. Při setkáních této badatelské sítě v Budapešti a Tiraně představil kromě encyklopedie samizdatu také antologii *Samizdat. Past & Present* (ed. Tomáš Glanc), na jejíž přípravě oddělení spolupracovalo.

Po dokončení knihy věnované samizdatu se členové oddělení vrátili k internetovému *Slovníku české literatury po roce 1945 on-line*. Zahájili pětiletý projekt aktualizací a revizí jeho hesel v rozsahu A–L. V roce 2019 zpracovali hesla zemřelých autorů v rozsahu B–G; předmětem revizí byly především bibliografické údaje, ověřovány jsou však i údaje biografické, v případě potřeby jsou rozšiřovány výkladové pasáže, u všech hesel je významně doplňována rubrika sekundární literatury a ilustrační obrazový doprovod. Vedle toho se zástupci oddělení podílejí na přípravách vývoje nového softwaru pro uvedený slovník i pro další lexikografické projekty ÚČL.

Všichni pracovníci oddělení pokročili také v přípravách svých individuálních knižních monografií. V roce 2019 vydalo nakladatelství Torst publikaci Veroniky Košnarové *Variace na hlásku m. Úvahy nad texty Věry Linhartové*, Michal Jareš byl spoluautorem *Dějiny české detektivky*, které vyšly v nakladatelství Paseka, M. Přibáň se podílel na knize vydané k 50. výročí vzniku Jonáš-klubu *V takový krásný společnosti*.

OBR. 6: Vedoucí Oddělení literární lexikografie Michal Přibáň; zdroj: ÚČL

Ediční a textologické oddělení (vedoucí Jiří Flaišman) pokračovalo v rozvíjení Kritické hybridní edice. Na nové kritické vydání *Máje* K. H. Máchy (ve spolupráci s Michalem Charyparem z Oddělení literatury 19. století) navázalo v rámci projektu, který je podporován Ministerstvem kultury ČR v programu NAKI II a řešen ve spolupráci s Památkovým úřadem v Praze, přípravami dvou svazků s *Kyticí* K. J. Erbena a s básnickým dílem Karla Tomana. V souvislosti s projektem byl dne 17. 12. 2019 uspořádán v rámci XII. textologického kolokvia workshop Možnosti digitální edice. Jeho tématem bylo zejména elektronické zpracování archivních materiálů (rukopisů).

Široké čtenářské veřejnosti určená ediční řada Česká knižnice, jejíž chod po odborné stránce od roku 2016 zajišťuje právě toto oddělení, přinesla v roce 2019 celkem pět svazků, přičemž dva z nich edičně připravily členky oddělení Petra Hesová (*Vesnický román* Karoliny Světlé) a Daniela Iwashita (román Jáchyma Topola *Sestra*). Ediční řada Varianty, v níž jsou zveřejňovány teoretické práce z oblasti textologie a ediční praxe, přinesla původní knižní publikaci Michaela Špirita *Textologie dnes. Příručka pro začínající editory*.

Součástí Oddělení edičního a textologického byl i v roce 2019 **Tým pro výzkum korespondence Jakuba Demla**, který za vedení Daniely Iwashity pokračoval v ediční přípravě rozsáhlých edic vzájemné korespondence Jakuba Demla s Josefem Florianem a Jaroslavem Durychem. Členky týmu Daniela Iwashita a Šárka Kořínková se podílely na vydání sborníku *Otokar Březina 2018*, v němž zveřejnily studii k současné situaci Demlovy rukopisné pozůstalosti.

OBR. 7: Vedoucí týmu pro výzkum korespondence Jakuba Demla Daniela Iwashita; zdroj: Ondřej Lipár

V **Oddělení teorie** (vedoucí Robert Kolár) probíhalo dokončování hlavních výstupů končících projektů podporovaných GA ČR: Literární komunikace ve světle média (řešitel Richard Müller) a Stylometrická analýza básnických textů (řešitel Petr Plecháč). V obou případech šlo o kolektivní monografie, jejichž rukopisy (jeden v angličtině, druhý česky, ale s anglickou mutací plánovanou v dohledné době) byly připraveny k odevzdání do nakladatelství.

Uprostřed tříletého období podpory ze strany GA ČR se nacházel projekt Proměny narativních způsobů v české próze I. (řešitelka Alice Jedličková). Vedle metodologické kapitoly v něm vznikly i kapitoly věnované postavám (řeč postav, zobrazení myslí postav) nebo popisu, byl vytvořen heslář pracovního naratologického slovníčku a modelové heslo. Průběžné výsledky byly prezentovány na třech diskusně pojatých workshopech (v jednom případě s mezinárodní účastí): Styl a poetika (leden), Dílna diachronní naratologie – Konkurence vypravěče a příběhu (říjen) a Diachronní poetika jako alternativní metoda psaní dějin (listopad). V rámci projektu vznikl také blok příspěvků pro časopis *Česká literatura* (č. 4/2019), věnovaný manifestu Evy von Contzen Proč potřebujeme naratologii středověku (překlad Matouše Turka a příspěvky A. Jedličkové, Matouše Jalušky a Zuzany Foniokové). – Do stejného časopisu přispělo oddělení rovněž blokem příspěvků věnovaných in memoriam svému někdejšímu vedoucímu Milanu Jankovičovi (č. 3/2019).

Ve skupině Ondřeje Sládka zabývající se dějinami českého literárněvědného strukturalismu pokračovala práce na monografii o českém strukturalismu v zahraničí. V tandemu grantových projektů NEP4DISSENT: New Exploratory Phase in Research on East European Cultures of Dissent a Média kulturní opozice v Československu (mezinárodní síť řízená Instytutem Badań Literackich PAN) a Média kulturní opozice v Československu (národní síť utvořená s Ústavem pro soudobé dějiny AV ČR a Filosofickým ústavem AV ČR), které jsou od roku 2017–2018 podporovány v rámci evropského programu COST a národního programu INTER-COST s cílem iniciovat novou etapu výzkumu kulturního disentu v bývalých socialistických zemích a vytvořit platformu pro jeho multidisciplinární a nadnárodní pojetí, se Jan Matonoha s Petrou Loučovou a Eduardem Burgetem, členem Oddělení literární lexikografie, soustředili kromě přípravy výstupů a zahraničních i domácích pracovních setkání na přípravu konference Samizdat as a transnational phenomenon. Transfers of texts, ideas, technologies and money, která se má v ÚČL uskutečnit v roce 2020.

Versologický tým (vedoucí Petr Plecháč) pracoval kromě stylometrických výzkumů na rozšiřování *Korpusu českého verše* o knihy meziválečného básnictví. Nově bylo do Korpusu zapracováno zhruba dvě stě sbírek. Jeho know-how bylo také využito pro metodologii Korpusu současné české poezie, na němž se pracovalo v Oddělení 20. století a literatury současné. V červnu 2019 uspořádal tým v prostorách ÚČL a ve spolupráci s Vinogradovovým ústavem ruského jazyka RAN v Moskvě mezinárodní konferenci Quantitative Approaches to Versification, vydal její proceedings se stejným názvem a začal připravovat další konferenci, která bude věnována metodologickým problémům automatického zpracování textů na září 2020 (Plotting Poetry: Tackling the Tooling). Zájem

desítek předních globálních i národních médií vyvolal na sklonku roku preprint studie P. Plecháče o autorství Shakespearova dramatu *Jindřich VIII.*

V **Oddělení pro výzkum literární kultury** (vedoucí Michael Wögerbauer) byl hlavními výstupy završen projekt Budování národa čtenářů, podpořený GA ČR. Trojice historiků knihy, Michael Wögerbauer, Claire Madl a Petr Píša, vydala v českém jazyce monografii o tiskařích, nakladatelích, knihkupcích a dalších aktérech knižního trhu v Čechách v období mezi osvícenskými reformami v 18. století a prosazením se národního hnutí v 19. století. Kniha nazvaná *Na cestě k „výborně zřízenému knihkupectví“* vyšla v nakladatelství Academia v nově založené řadě Knižní kultura. Títož autoři zveřejnili výsledky svého letitého bádání v českých a zahraničních archivech v příručce *Buchwesen in Böhmen 1749-1848*, vydané v německém jazyce nakladatelstvím Harrassowitz. Výsledky nového, v pořadí již čtvrtého výzkumu čtenářů a čtení v České republice, jehož data byla pořízena v roce 2018, byly Jiřím Trávníčkem představeny v monografii *Rodina, škola, knihovna* (nakladatelství Host). Specialista na dějiny českého a světového komiksu Pavel Kořínek spolupracoval s Tomášem Prokúpkem na knize o tvůrci legendární postavy Ferdý Mravence *Ondřej Sekora. Mravenčí a jiné práce*, vydané v nakladatelství Akropolis. Jako hlavní autor připravil knihu k padesátému výročí prvního čísla dětského časopisu *Čtyřlístek. První půlstoletí v Třeskoprskách*.

OBR. 8: Vedoucí Oddělení pro výzkum literární kultury Michael Wögerbauer; zdroj: ÚČL

1.3 Návštěva předsedkyně Akademie věd ČR na pražském pracovišti ÚČL

Dne 11. 3. 2019 zavítala v rámci svého systematického úsilí o poznání jednotlivých ústavů na pražské pracoviště ÚČL předsedkyně AV ČR Eva Zažímalová, a to v doprovodu místopředsedy Pavla Barana a členek Akademické rady za III. oblast věd Taťány Petrasové a Markéty Pravdové.

Program odpoledního setkání zahrnul nejen seznámení s historií a současností budovy v ulici Na Florenci, kde ÚČL působí, ale také prezentaci a následnou diskusi o čtyřech aktuálních výzkumných projektech ústavu. Pavel Janoušek informoval o aktivitách v prvním roce Akademické prémie, která mu byla udělena v září 2018, Michael Wögerbauer o práci na knize *V obecném zájmu*, navazujících popularizačních aktivitách i recenzním ohlasu knihy, Václav Smyčka o dokončovaných výzkumech odezvy RKZ v umění a kultuře 19. a 20. století a konečně Petr Plecháč o svých výzkumech v oblasti počítačnické stylometrie a o jejich aplikaci na určení autorství Shakespearovy hry *Jindřich VIII.*

OBR. 9: Návštěva předsedkyně AV ČR na pražském pracovišti ÚČL; zdroj: ÚČL

1.4 Z dokončovaných projektů

1.4.1 Stylometrická analýza textů a Shakespearův *Jindřich VIII.*

V rámci projektu Stylometrická analýza básnických textů (GA ČR, 2017–2019) zkoumali členové Versologického týmu Petr Plecháč a Robert Kolár možnosti využití versologické analýzy pro potřeby určování autorství. Experimenty byly provedeny s rozsáhlými korpusy nejen česky, ale i anglicky, německy, španělsky a rusky psané poezie. Na projektu dále spolupracovali odborníci v oblasti kvantitativní versologie z řady dalších světových pracovišť: Artjoms Šela (University of Tartu), David Birnbaum (University of Pittsburgh), Helena Bermúdez Sabel (Université de Lausanne), Clara Isabel Martínez Cantón (Universidad Nacional de Educación a Distancia), Klemens Bobenhausen a Benjamin Hammerich (Metricalizer, Freiburg).

V rámci řešení projektu byly publikovány články zabývající se jak testováním úspěšnosti versologických modelů, tak jejich aplikací na konkrétní případy sporného autorství. Průběžně byly výsledky projektu představeny na řadě zahraničních konferencí, např. Data, Humanities & Language: Tools & Applications (Tartu, plenární přednáška), Text Analysis Across Disciplines (Budapest, zvaná přednáška), Frontiers in Comparative Metrics III (Tallinn), Plotting Poetry (Basel), ASEEEES convention 2017 (Chicago), Plotting Poetry II (Berlin, zvaná přednáška), ASEEEES convention 2018 (Boston), Quantitative Approaches to Versification (Praha), Plotting Poetry III (Nancy), ASEEEES convention 2019 (San Francisco).

Světovou senzaci způsobil preprint článku Petra Plecháče *Relative contributions of Shakespeare and Fletcher in Henry VIII: An Analysis Based on Most Frequent Words and Most Frequent Rhythmic Patterns* zabývající se autorstvím hry *Jindřich VIII.* O objevu informovaly anebo rozhovor s autorem přinesly ze světových médií například BBC, CNN, *Cumhuriyet*, *Daily Mail*, *Izvestija*, *The Guardian*, *The Times*, *La Repubblica*, *Süddeutsche Zeitung*, *Thanh Niên*, z domácích médií Česká televize, Český rozhlas, *Hospodářské noviny*, *Respekt* ad. Na jaře 2020 byl článek přijat k publikaci v časopise *Digital Scholarship in the Humanities* (Oxford University Press).

Hlavní výstup projektu – monografie zabývající se určováním autorství básnických textů – bude publikována jak v tištěné, tak elektronické verzi (open access) spolu s veškerými zdrojovými kódy.

1.4.2 Prominentní fenomén evropského romantického nacionalismu

Dvousvazková monografie Oddělení literatury 19. století *Rukopisy královédvorský a zelenohorský o kultuře a umění* vyšla v prosinci 2019, vydání podpořilo Ministerstvo kultury ČR. Kniha nahlíží *Rukopisy královédvorský a zelenohorský*, které byly po většinu 19. století nejvydávanějšími, nejdiskutovanějšími a nejprekládanějšími českými literárními díly, jako prominentní fenomén evropského romantického nacionalismu a přehodnocuje tak starší bádání, které se až na výjimky soustředilo zvláště k původu obou domněle středověkých národních památek, respektive k historii sporu o jejich autenticitu.

Třicetičlenný kolektiv autorů ÚČL a jejich českých a zahraničních spolupracovníků završuje předchozí bádání vedená Daliborem Dobiášem a studuje *Rukopisy* v mezioborové perspektivě jako přední katalyzátor národně se vymezujícího českého umění, který posléze ustrnul v kanonický „kulturní text“. Zabývá se společenskými funkcemi, které nálezy plnily. Pozornost zároveň věnuje protějškům *Rukopisů* – ať už autentickým a jen nově zhodnocovaným dílům, anebo analogickým mystifikacím jiných evropských národů – a jejich recepci, jejíž součástí byla a je také konfrontace s kanonizovanými kulturními texty ve znamení realismu a posléze postmodernismu, a přesahům příslušné romanticko-nacionální paměti do naší doby.

Jak se ukazuje, evropský fenomén *Rukopisů* a vyrovnávání se s ním zasluhuje pozornost také vzhledem k současné aktualizaci ideologicky zatížených výkladů „národní“ historie v širší evropské společnosti i ke spektru technik, které jsou v souvislosti s ní využívány (od kontrafaktuální historie v umění po tzv. fake news).

1.4.3 Další z Tváří české literatury: Ivan Wernisch

V roce 2019 po několikaletém výzkumu dokončil Petr Hruška monografii o jednom z nejvýznamnějších českých básníků 20. století Ivanu Wernischovi. Kniha *Daleko do ničeho. Básník Ivan Wernisch* byla vydána ve spolupráci ÚČL a nakladatelství Host v již zavedené edici Tváře české literatury jako její šestý svazek. Příprava monografie sahá až do roku 2014, kdy začal Petr Hruška Wernischovo dílo systematicky nahlížet a interpretovat. Roku 2016 se k jeho práci připojila Barbora Čiháková, jejímž úkolem bylo zmapovat Wernischovo básnické, prozaické, překladatelské dílo v ucelené ohlasové bibliografii.

Monografie *Daleko do ničeho* kombinuje přístup literárněhistorický s interpretačním. Hruška postupuje ve výkladu chronologicky od básnickových autorských začátků v padesátých letech až do současnosti (včetně sbírek vydaných v roce 2018), jednotlivé kapitoly poté doplňují komentáře k rozsáhlejšímu historickému a literárnímu kontextu. Čtenář je takto konfrontován nejen s vlastním Hruškovým výkladem Wernischovy poezie, ale též se širším dobovým panoramatem – Wernischův příklad vykresluje, jak byli někteří autoři před rokem 1989 vystaveni zákazu publikovat a jak se s ním vyrovnávali a hledali možnosti, kudy ho obejít (ve Wernischově případě například jeho tvorba v tehdejší Československém rozhlasu, ale též četná produkce samizdatová či sbírky vycházející v exilu). Výklad doplňují citace z dobových recenzí či rozhovorů s Ivanem Wernischem.

Takřka sedmisetstránkovou publikaci doplňuje kromě již zmíněné bibliografie též bohatý obrazový doprovod z různých institucionálních (knize ke vzniku dopomohla i vstřícná spolupráce s Literárním archivem PNP) či osobních archivů. Zachycuje básníkovu vlastní cestu životem, jeho společenské vazby, reprodukuje výtvarná díla, která byla Wernischovi uměleckou inspirací, stejně jako jeho vlastní koláže či obálky oficiálních i samizdatových publikací.

Výsledná monografie měla hned několik uvedení – postupně byla představena veřejnosti na literárních večerech v Praze, v Brně a Ostravě. Jednotlivé akce, na kterých vystoupila i řada spisovatelů a hudebníků, pro něž se Wernischova poezie stala oblíbenou matérií ke komponování, poté vyvrcholily oficiálním představením knihy odborné veřejnosti na půdě ÚČL.

Zájem o Hruškovu monografii dokládají též četné ohlasy: kniha byla prezentována v pořadu Události, komentáře České televize; Vratislav Färber, Petr Onufer a Karel Hvizďala ji představili ve třech pořadech v Českém rozhlasu Vltava, Petr Hruška jako autor monografie byl na téže stanici respondentem několika rozhovorů (např. ArtCafé nebo Mozaika). V tištěných i elektronických médiích vyšla na Hruškovu monografii řada pozitivních ohlasů. Takto např. knihu zhodnotil Josef Rauvolf: „Hruškovi se ve wernischovské studii podařilo něco, na čem mnozí autoři biografii ztroskotají – napsat knihu, jež v ideální míře skloubí jak polohu biografickou, tak interpretační, je čitelná pro laiky, aniž by postrádala odborný pohled.“

1.5 Nová Koncepce výzkumné činnosti ÚČL

Pro dlouhodobé směřování a určování priorit vědecké práce ÚČL má zásadní význam programový dokument *Koncepce výzkumné činnosti*. První materiál tohoto typu vznikl v ÚČL nedlouho poté, co se změnil právní a ekonomický statut ústavu, jenž se k 1. 1. 2007 transformoval z příspěvkové organizace ve veřejnou výzkumnou instituci. Zásadní roli při formulaci *Koncepce* má rada pracoviště. Té zákon o veřejných výzkumných institucích ukládá stanovovat „směry činnosti veřejné výzkumné instituce v souladu se zřizovací listinou“ a „rozhodovat o koncepci jejího rozvoje“. Dokument se připravuje v jednání Rady ÚČL s ředitelem a vedoucími výzkumných oddělení a týmů a je v pětiletých cyklech pravidelně aktualizován.

Příprava nového vědeckého programu, stanovujícího výzkumné priority a cíle ÚČL pro léta 2020–2025/2030, započala na půdě rady pracoviště již v dubnu 2018. Výchozím bodem se stala předchozí verze dokumentu, vypracovaná v radě v roce 2014 pod vedením tehdejšího předsedy rady Jiřího Trávníčka. Dokument, nazvaný *Koncepce výzkumné činnosti ÚČL AV ČR na období příštích pěti až deseti let (2015–2020/2025)*, strukturoval výzkumné záměry jednotlivých útvarů z hlediska jejich krátko-, středně- a dlouhodobé povahy a stal se jedním z pokladů pro úspěšné hodnocení ÚČL při tehdejší celookademickém hodnocení pracoviště a týmů, realizovaném v roce 2015. Když se nyní členové Rady ÚČL k tomuto dokumentu vrátili, vedli nejdříve obecnou diskusi nad smyslem a povahou koncepce a nad její rolí v průběžné organizaci vědecké práce. Souběžně s jednáními rady pracoviště byly zahájeny koncepční diskuse uvnitř jednotlivých oddělení a týmů, jejichž cílem bylo stanovení výzkumných záměrů na příštích pět až deset let.

Na výzvu stávajícího předsedy Rady ÚČL Petra Šámala připravili vedoucí výzkumných útvarů písemné materiály, které obsahovaly stručnou bilanci odborných aktivit za uplynulé období, a to s přihlédnutím k původně vytyčeným cílům, zachyceným v dobíhající *Koncepci*; v obdobné struktuře pak útvary formulovaly i své budoucí plány. Na základně těchto podkladů pak Rada ÚČL zhodnotila odborný profil i výkon jednotlivých oddělení a posléze je využila i při formulaci nového znění programového dokumentu.

Novou *Koncepci výzkumné činnosti ÚČL AV ČR na období příštích pěti až deseti let (2020–2025/2030)* schválila Rada ÚČL na svém zasedání dne 28. listopadu 2019. Koncepce nově zdůrazňuje roli

instituce ve veřejném prostoru a do vědeckého profilu ÚČL začleňuje dva útvary ustavené v roce 2017: Tým pro výzkumu moderního českého divadla a Germanobohemistický tým. V souvislosti s tím klade nová *Koncepce* zvýšený důraz na to, aby se pracovníci ÚČL při svých výzkumech věnovali české literatuře nebo divadlu v jazykovém i teritoriálním vymezení, aby se zabývali „literární a divadelní komunikací v českých zemích v jiných jazycích, než je jazyk český (německém, latinském atd.)“.

OBR. 11: Předseda Rady ÚČL Petr Šámal; zdroj ÚČL

1.6 Z aktivit Strategie AV21: nová tvář České knižnice

Česká knižnice je dlouhodobě koncipovaná ediční řada, která v reprezentativní a textově spolehlivé podobě představuje širší čtenářské veřejnosti stěžejní díla české literatury od jejich počátků k dnešku. Každý svazek obsahuje komentáře předních literárních vědců vycházející z aktuálního stavu poznání příslušných děl či autorů. Podobné ediční řady jsou vydávány ve všech vyspělých zemích, Česká knižnice je paralelou k francouzské Pléiade nebo třeba k Library of America, vydávané ve Spojených státech. Pro svůj význam z hlediska zprostředkování národního literárního kánonu a péče o něj byla Česká knižnice nazvána „Pražským hradem české literatury“ (*Týdeník Rozhlas* č. 10/2018).

Edice vychází ve spolupráci Nadačního fondu Česká knižnice, brněnského nakladatelství Host a ÚČL. Jedná se o největší z aktivit ÚČL v rámci Strategie AV21. Díky zařazení do programu Paměť v digitálním věku může ÚČL od roku 2016 řídit textovou přípravu literárních děl vydávaných v České knižnici a vydávat volně šířenou edici Seminář České knižnice (řídí Robert Kolár), která je určena pro pedagogy a studenty a přináší interpretace vydávaných děl odpovídající požadavkům státní maturity.

V roce 2019 překročila Česká knižnice 100 svazků a v historickém srovnání se tak zařadila na první místo mezi projekty české vědecké editologie, jakými ve 20. století byly Národní klenotnice či Národní knihovna. Redakční rada České knižnice, již řídí Jiří Flaišman, vedoucí Oddělení edičního a textologického, spojila na základě dlouhodobých příprav s jubilejním stým svazkem dvě velké změny: Zařazením románu Jáchyma Topola *Sestra*, poprvé vydaného roku 1994, Česká knižnice vůbec poprvé překročila historický mezník demokratické revoluce a vstoupila na teritorium současné literatury. Počínaje 100. svazkem, který byl poprvé za účasti autora představen veřejnosti 9. 5. 2019 na pražském Výstavišti při veletrhu Svět knihy, dostala ediční řada novou vizuální podobu.

Jedná se o již čtvrtou grafickou úpravu České knižnice od roku 1997, kdy začala vycházet: první navrhl (pro nakladatelství Český spisovatel) Rostislav Vaněk, druhou (pro nakladatelství NLN) Vladimír Vimr, třetí (pro nakladatelství Host) Boris Mysliveček. Autorkou nové úpravy je Jana Vahalíková, která volně navázala na předchozí podobu řady. Zachovala stejnou výšku svazků,

pevnou vazbu i potah s reprodukcí výtvarného díla. „Ten je ovšem ze dvou třetin překryt šedým přebalem s jednoduchou, výraznou typografií, které dominuje jméno autora. Šedá barva přebalu podtrhuje barevnost vybrané reprodukce a je jednotícím prvkem celé edice,“ napsala Vahalíková 19. 6. 2019 pro web Knižnice.cz. „Co se změnilo, je šíře svazků. Jsou o deset milimetrů rozšířeny ve prospěch vzdušnější sazby písmem Tabac od Tomáše Brousila z české písmolijny Suitcase Type Foundry. Jde o jedno z nejkvalitnějších současných knižních písem s příjemnou střední výškou, vyrovnaným kontrastem a tím i výbornou čitelností. Jestli jsem o něco usilovala, tak to bylo propojení české typografie, české literatury a použitých reprodukcí výtvarných děl českých umělců a tedy vytvoření uzavřeného, logického celku celé edice.“

Své grafické řešení představila Vahalíková při Dnu s Českou knižnicí, který v ÚČL proběhl 24. 9. 2019. Druhým hlavním tématem Dne bylo představení edičního řešení, které pro Topolovu *Sestru* vytvořila Daniela Iwashita. K vydání Topolova románu se vztahovalo i první autorské čtení z něj v jeho více než dvacetileté historii, které se uskutečnilo 11. 12. 2019 v Kampusu Hyberská.

Od spojení České knižnice s ÚČL je systematická pozornost věnována také výběru výtvarných děl pro jednotlivé svazky, který s důrazem na netriviální rezonanci mezi prezentovaným literárním a výtvarným dílem zajišťuje literární vědkyně a historička umění Stanislava Fedrová, členka Oddělení teorie. Vybraná umělecká díla mají v kontextu nové úpravy větší místo, než měla dosud. Kromě výřezu na deskách jsou v celku reprodukována na zadní předsádce každého svazku České knižnice a opatřena krátkým textem.

OBR. 12: Jáchym Topol s Barborou Čihákovou (sedící vlevo) a Danielou Iwashitou (vpravo) při autorském čtení ze *Sestry* v Kampusu Hyberská; zdroj: ÚČL

Do 100. svazku České knižnice vybrala Stanislava Fedrová olej Topolova vrstevníka Viktora Karlíka *Ptáci-ryby* z roku 1989. „Proč právě tento obraz jako výtvarný doprovod k Topolově *Sestře*? Mohlo by to být pro společné působení obou autorů na undergroundové scéně osmdesátých let,“ odůvodňuje v knize Fedrová výběr Karlíkova obrazu. „Ale hlavním důvodem je vztah mezi způsobem práce s barvou a s jazykem jako materií toho kterého uměleckého média. Viktor Karlík tu používá ostré, kontrastní barvy a s barvou nakládá jako s hmotou, s fyzickým předmětem, který je ukazován. Vrstvením těchto barevných hmot přes sebe, s viditelnými tahy štětce nebo přetahováním až přes rám pak vzniká efekt expresivity malby, zachycující energičnost a gestičnost tvůrčího aktu.“

OBR. 13: První ročník České knižnice v nové grafické úpravě Jany Vahalíkové; zdroj: ÚČL

1.7 Činnost výzkumné infrastruktury Česká literární bibliografie

V roce 2019 se výzkumná infrastruktura Česká literární bibliografie (ČLB), podporovaná MŠMT ČR, koncentrovala pod vedením Vojtěcha Malínka na čtyři soubory úkolů:

1. dokončení projektu výzkumné infrastruktury ČLB na období 2016–2019 a příprava na realizaci návazného projektu pro léta 2020–2022;
2. pokračování projektu Český literární internet (podporován z OP VVV, 2017–2021);
3. rozvoj mezinárodní spolupráce, zejména pak pokračování společných aktivit s Institutem Badań Literackich PAN a jím provozovanou Polskou literární bibliografií;
4. posilování diseminačních aktivit ČLB.

V rámci samotného **projektu výzkumné infrastruktury** pokračovalo průběžné zpracování aktuální oborové produkce do existujících databází. K 31. 12. 2019 tak bylo ve všech bázích ČLB (bez digitalizované bibliografie retrospektivní o 1,6 mil. kartotéčních lístků) zpracováno celkem 616 388 záznamů, což znamenalo roční přírůstek 20 184 nových záznamů. Bibliografie literárního samizdatu přitom dosáhla počtu 10 314 záznamů (roční přírůstek 3 437 záznamů). V roce 2019 probíhaly rozsáhlé práce na redakci báze, týkající se zejména propojování předmětového rejstříku osob na soubor národních autorit. Celkově se nejrůznější opravy a doplňky za rok 2018 promítly do více než 137 000 záznamů. Byla též dokončena konverze databáze České literární osobnosti do výměnného formátu MARC21, zpřístupnění konvertovaných dat bylo připravováno na rok 2020.

Na půdě výzkumné infrastruktury probíhaly i další projekty: ČLB byla zapojena do projektu INDIHU, koordinovaného Knihovnou AV ČR a podporovaného MK ČR v programu NAKI II. Náplní činnosti ČLB v tomto konsorciálním projektu je zejména obohacování systému RETROBI o strukturovaná data retrospektivní bibliografie. Souběžně probíhal projekt VISK zaměřený na harmonizaci údajů o osobách v bázích ČLB se souborem národních autorit.

Významné posílení vlastní výzkumné kapacity ČLB znamenal příchod Ondřeje Vimra, badatele v oblasti digital humanities a global literary studies s rozsáhlou zkušeností ze zahraničních akademických pracovišť. Pod jeho vedením bude od roku 2020 při ČLB řešen projekt Globální trajektorie české literatury po roce 1945, úspěšně přihlášený do soutěže o juniorské granty GA ČR.

Dne 25. 8. 2019 bylo uspořádáno řádné zasedání mezinárodní vědecké rady ČLB. Té i v roce 2019 předsedala prof. Joanna Czaplińska (Univerzita Opole, Polsko), členy byli prof. Alessandro Catalano (Univerzita Padova, Itálie), prof. Marek Nekula (Univerzita Řezno, Německo), Dr. Michal Frankl (Masarykův ústav AV ČR) a Ing. Jiří Mika.

Třetím rokem probíhaly práce na **projektu Český literární internet**. Značně postoupila zejména retrospektivní exerpce on-line materiálu z českého internetu. Excerpovány byly zejména on-line mutace tištěných deníků a on-line zpravodajské servery. Bibliografie literárního internetu se rozrostla na 21 125 záznamů (nově za rok 2019 přibylo 8 579 záznamů). Významně pokročily práce na přípravě implementace vyhledávacího rozhraní discovery systému VuFind, jehož spuštění jako primární brány ke zdrojům ČLB bylo připraveno na první polovinu roku 2020. Zároveň bude toto rozhraní sloužit pro přípravu rešerší pro nadstavbový analyticko-statistický modul ČLB, který je v rámci projektu vyvíjen.

OBR. 14: Ředitel výzkumné infrastruktury ČLB Vojtěch Malínek; zdroj: ÚČL

Intenzivně se rozvíjela **mezinárodní spolupráce ČLB**, a to zejména v kooperaci se sesterským Instytutem Badań Literackich PAN a jeho Centrem pro digital humanities, respektive Polskou literární bibliografií (PLB). Rok 2019 byl závěrečným z hlediska společného mobilního projektu Future of Czech and Polish Literary Bibliography (koordinátoři Vojtěch Malínek za ČLB a Piotr Wciślik za PLB), financovaný oběma národními Akademiemi věd. V jeho rámci navštívila česká pracovní skupina v červnu 2019 partnerská pracoviště ve Varšavě a Poznani a polští bibliografové a výzkumníci pro změnu v říjnu 2019 přijali pozvání ÚČL. Závěrečný workshop celého projektu proběhl 17. 10. 2019 v prostorách ÚČL.

Mobilní projekt zastřešoval jen část ze společných aktivit ČLB a PLB. Datový specialista PBL Cezare Rosiński během roku 2019 díky Stipendiu Zdeňka Pešata absolvoval dvě stáže v Praze. Provedl vzájemné porovnání databázové struktury obou národních literárněvědných bibliografií a připravil softwarové skripty potřebné pro jejich zamýšlené propojení na společné platformě. Pracovníci české a polské bibliografické infrastruktury společně připravili příspěvek o možnostech výzkumu bibliografických datasetů, který byl zařazen na program mezinárodní konference DH2019 (pořádané The Alliance of Digital Humanities Organizations, v nizozemském Utrechtu v červenci 2019). Bylo zahájeno pořizování databáze ohlasů polské opoziční kultury v českém / československém samizdatu, jeho první výsledky byly představeny na letní škole projektu NEPP4DISSENT v Budapešti v červenci 2019. V říjnu 2019 se pak zástupci obou infrastruktur zúčastnili training school ENRESSH v polské Poznani.

OBR. 15: Vedoucí Týmu bibliografie literárního samizdatu Gabriela Romanová; zdroj: ÚČL

Nejvýznamnějším výsledkem spolupráce ČLB a PLB bylo v roce 2019 ustavení Bibliographical Data Working Group v rámci evropského konsorcia DARIAH-ERIC, kterou společně koordinují Tomasz Umerle (PBL) a V. Malínek (ČLB). Prvotním cílem skupiny je vytvořit na evropské úrovni platformu pro vzájemnou diskusi mezi zpracovateli bibliografických dat, datovými výzkumníky, IT vývojáři a dalšími osobami a institucemi zabývajícími se bibliografickou problematikou. V průběhu roku 2019 byli postupně oslovováni zájemci o členství v pracovní skupině a byla zorganizována dvě setkání: první u příležitosti DARIAH Annual Event ve Varšavě (květen 2019), druhé během konference DH2019 v nizozemském Utrechtu (červenec 2019). K oficiálnímu schválení pracovní skupiny ze strany vedení DARIAH došlo v září 2019. V současnosti pracovní skupina čítá asi 30 badatelů z 15 různých zemí. Na podzim 2019 byla zahájena příprava tzv. landscape analysis o stavu bibliografií a jejich datového výzkumu v Evropě.

Významná část aktivit ČLB směřovala k **diseminaci informací** a aktivní komunikaci s odbornou i laickou veřejností. Pokračovala výuka v semináři Informační dílna pro Pedagogickou fakultu Univerzity Karlovy, jako tradičně byly zorganizovány též přednášky pro studenty prvních ročníků bohemistiky na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Pracovníci ČLB vyučovali studenty společně akreditovaných doktorských studijních programů nebo pregraduální studenty mimopražských univerzit (Ostravská univerzita, Masarykova univerzita, Univerzita Palackého) v rámci ústavní Školy praktické bohemistiky. ČLB se zapojila do programu Akademie věd ČR Otevřená věda, v jejímž rámci proběhla při Biografickém archivu praxe tří studentek mimopražských středních škol, zajistila přednášky pro Týden vědy a techniky nebo Literárněvědné fórum. Pracovníci infrastruktury vystupovali na odborných seminářích a workshopech z oblasti bibliografie a knihovnické informatiky, pořádaných Národní knihovnou ČR a dalšími oborovými institucemi.

Průběžné informování o ČLB se příznivě projevilo na využívání jejích informačních zdrojů a nástrojů: Databáze ČLB na platformách provozovaných ÚČL nebo Knihovnou AV ČR zaznamenaly za rok 2019 celkem 107 202 návštěv, což představovalo dvojnásobek ve srovnání s rokem 2016, kdy bylo bibliografické pracoviště ÚČL ve výzkumnou infrastrukturu transformováno. Data ČLB byla kromě toho využívána i prostřednictvím dalších platform vědeckých informací a výměnných sítí (mj. portál Knihovny.cz, portál INDIHU či souborný katalog AV ČR).

1.8 Ocenění pracovníků

1.8.1 *Český literární samizdat*

Publikace *Český literární samizdat* kolektivu autorů pod vedením Michala Přibáně byla v roce 2019 nominována na cenu Magnesia Litera, uspěla v anketě Slovník roku a získala Cenu Miroslava Ivanova.

1.8.2 *Daleko do ničeho*

Petr Hruška obdržel v roce 2019 za knihu *Daleko do ničeho* Cenu Českého literárního fondu.

OBR. 16: Publikace *Český literární samizdat*, *Den se samizdatem* (22. 1: 2019); zdroj: ÚČL

2. Publikace

2.1 Knižní publikace pracovníků

Počet knižních publikací pracovníků ÚČL vydaných v roce 2019 se blížil dvaceti. Podařilo se dokončit a vydat rozsáhlá kolektivní díla, které jsou výsledkem práce badatelských týmů v oblasti literární historie, literární sociologie a teatrologie (*Rukopisy královédvorský a zelenohorský v kultuře a umění 1–2; Na cestě k „výborně zřízenému knihkupectví“; Text a divadlo*). ÚČL se dlouhodobě věnuje výzkumu paměti a traumatu v literatuře. I na tomto poli vstupuje do mezinárodní vědecké komunikace, což dokládají monografie Alexandra Kratochvila a Václava Smyčky (*Posttraumatisches Erzählen. Trauma – Literatur – Erinnerung; Das Gedächtnis der Vertreibung. Interkulturelle Perspektiven auf deutsche und tschechische*). Ediční a textologickou činnost ÚČL reprezentoval v roce 2019 zejména další svazek Kritické hybridní edice (nové kritické vydání Máchova *Máje*), ale i další hodnotné edice (svazek dramát Josefa Kainara či soubor překladů a adaptací Jiřího Gruši). Značný zájem médií vzbudily výsledky nového statistického výzkumu čtenářství (zveřejněné v publikaci Jiřího Trávníčka *Rodina, škola, knihovna. Náš vztah ke čtení a co ho ovlivňuje*), ale i wernischovská monografie Petra Hrušky.

Dalibor Dobiáš (ed.): Rukopisy královédvorský a zelenohorský v kultuře a umění 1–2 (Praha, Academia 2019, 1753 stran)

Rozsáhlá monografie *Rukopisy královédvorský a zelenohorský v kultuře a umění* připravená kolektivem ÚČL představuje *Rukopisy*, jeden z nejvýraznějších českých fenoménů 19. století, nejen jako v detailech nedořešenou otázku původu, ale jako dobově nejvydávanější, nejdiskutovanější a nejpřekládanější česká literární díla. Klade si otázku jejich role při utváření novodobé české kultury v širších souvislostech fundující národní epiky v Evropě.

Michal Charypar – Jiří Flaišman – Michal Kosák (eds.): Karel Hynek Mácha. Máj (Praha, ÚČL – Akropolis 2019, 148 stran)

Čtvrtý svazek Kritické hybridní edice přináší nové vědecké a čtenářské vydání básně *Máj* Karla Hynka Máchy (1810–1836). Od své první publikace (1836) se *Máj* objevil ve stovkách vydání včetně mnoha překladů. Přítomná edice ale téměř po šedesáti letech nabízí vydání, jež vychází z komplexního zpracování všech dochovaných pramenů a revize dosavadních edičních řešení. Opírá se především o důkladný písmoznalecký, chemický a textologický průzkum jediného dochovaného úplného rukopisu *Máje*, který předcházející generace editorů neměly k dispozici v originále.

Claire Madl – Michael Wögerbauer – Petr Píša: Na cestě k „výborně zřízenému knihkupectví“ (Praha, ÚČL – Academia 2019, 383 stran)

Monografie *Na cestě k „výborně zřízenému knihkupectví“* zkoumá vývoj knižního trhu v Čechách mezi lety 1749 až 1849, představuje jeho hlavní protagonisty, podniky i profese podílející se na tehdejší knižní kultuře. Autoři sledují zapojení knižních profesionálů do tuzemských i zahraničních sítí a přibližují cesty, po kterých se knihy ubíraly k dramaticky se rozšiřující čtenářské veřejnosti. Kniha objasňuje strukturu intelektuální výměny a podoby komunikace v době, která sehrála určující roli v procesu utváření moderní veřejné sféry a formování novodobého národa.

Claire Madl – Petr Píša – Michael Wögerbauer: Buchwesen in Böhmen 1749-1848. Kommentiertes Verzeichnis der Drucker, Buchhändler, Buchbinder, Kupfer- und Steindrucker (Wiesbaden, Harrassowitz 2019, 508 stran)

Encyklopedická publikace přináší zevrubné informace o sítích, podnicích a protagonistech knižního trhu v Čechách v letech 1749–1848. Obsahuje také topografický aparát. Ten propojuje zmiňované osoby a instituce, které se pohybovaly v oblasti vydavatelství, tiskařství, knihvazačství a podílely se na obchodu s knihami.

Aleš Merenus – Iva Mikulová – Jitka Šotkovská (eds.): Text a divadlo (Praha, Academia 2019, 399 stran)

Kolektivní monografie je projevem aktuálního uvažování řady slovenských a českých literárních a divadelních vědců, kteří se zaměřili na vztah textu a divadla, respektive vztah literární a divadelní komunikace. Struktura celé knihy pokrývá mnohorozměrný fenomén vztahu textu a divadla na několika úrovních, když v úvodních statích se jeho povaha představuje především v obecné, teoretické rovině, kdežto závěrečné oddíly knihy tento vztah demonstrují na jednom, historicky jedinečném fenoménu.

Alexander Kratochvil: Posttraumatisches Erzählen. Trauma – Literatur – Erinnerung (Berlin, Kulturverlag Kadmos 2019, 253 stran)

Trauma je ze své podstaty nevyslovitelné, a tak literatura založená na posttraumatickém vyprávění je vzácnou příležitostí kreativně a emocionálně uchopit prožité trauma. Po cestách těchto příběhů se vydal Alexander Kratochvil, který ve své knize *Posttraumatisches Erzählen* interpretuje české, ukrajinské a německé literární texty založené na posttraumatických vyprávěních. Monografie vznikla na půdě ÚČL v rámci Fellowshipu J. E. Purkyně, uděleného Akademií věd ČR.

Václav Smyčka: Das Gedächtnis der Vertreibung. Interkulturelle Perspektiven auf deutsche und tschechische Gegenwartsliteratur und Erinnerungskulturen (Bielefeld, Transcript 2019, 258 stran)

Kniha si klade otázku, jak se proměnilo vzpomínání na odsun (vyhnání) v české a německé literatuře a kultuře na počátku 21. století. Zkoumá proto, jak je odsun (vyhnání) v českých a německých kulturách vzpomínání literárně a umělecky zpracován, vykládán a jako téma petrifikován. Analyzuje konkrétní strategie vzpomínání užitě v literárních textech, filmu, fotografii či na YouTube a ve Wikipedii. Všimá si též „dialogičnosti vzpomínání“, tedy otázky, jak jsou jednotlivé literární pohledy na odsun překládány do jiných jazyků a kulturních kontextů a reflektují i odlišná témata společných dějin.

Petr Hruška: Daleko do něčeho. Básník Ivan Wernisch (Brno, Host 2019, 699 stran)

V monografii Petr Hruška interpretuje mnohvrstevnaté a na mystifikaci založené Wernischovo dílo. Sleduje nejen veškerou básníkovu činnost předkladatelskou, publicistickou či ediční, ale též umělecký a historický kontext, ve kterém dílo vznikalo. Monografie zachycuje Wernischovo dílo také jako inspiraci pro další umělce (divadelníky, výtvarníky i hudebníky). Knihu doplňuje ohlasová bibliografie Wernischova díla.

PETR HRUŠKA
Daleko do něčeho
Básník Ivan Wernisch

Host

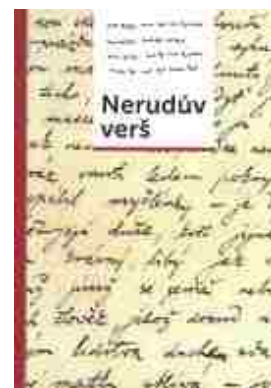
Veronika Košnarová: Variace na hlásku m. Úvahy nad texty Věry Linhartové (Praha, Torst 2019, 293 stran)

Monografie o díle spisovatelky Věry Linhartové není orientována diachronicky a není poplatná schématu „život a dílo“. Jednotlivé kapitoly podrobně analyzují klíčová témata a „referenční rámce“ autorčina psaní. Biografický základ zde ovšem nechybí: autorka ho nabízí v kapitole Cesta. Velká pozornost je věnována proměně autorčiny motiviky pod vlivem zejména orientální inspirace. Obsažně je komentován též vztah textů Věry Linhartové k výtvarným projevům. Kniha je doprovázena množstvím barevných i černobílých reprodukcí výtvarných děl.

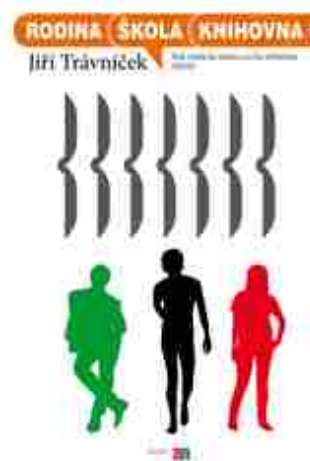
Jakub Říha: Nerudův verš (Praha, ÚČL 2019, 158 stran)

Básnické dílo Jana Nerudy je v knižní studii podrobena systematickému rozboru, který zahrnuje čtyři základní oblasti versologického výzkumu: metriku, rytmiku, strofiku a rým. Výklad postupuje chronologicky – jeho osu tvoří sled Nerudových básnických knih od prvotiny *Hřbitovní kvítí* (1858) po dvojici posmrtně vydaných sbírek – *Zpěvy páteční* (1896) a *Knihu epigramů* (vydána až 1956). V každé sbírce jsou podrobně charakterizovány veršové struktury a konfigurace, jejich vzájemné vztahy a vazby ke strukturám jiného řádu (žánr, téma, kompozice aj.). Monografii doplňují souborné metrické a strofické tabulky.

**Jiří Trávníček: Rodina, škola, knihovna. Náš vztah ke čtení a co ho ovlivňuje (2018)
(Brno, Host 2019, 180 stran)**

Publikace přináší výsledky zatím posledního reprezentativního statistického šetření české dospělé populace. Shrnuje základní data a poznatky z výzkumů předchozích (2007, 2010, 2013) a přináší nové, aktuální. V daleko větší míře se věnuje čtení v digitálním prostředí, našemu vztahu ke knihám a audioknihám. Hlavním tématem je však čtenářská socializace: co hraje největší roli v tom, že se stáváme čtenáři, jaké místo při tom zaujímá rodina, jaký je náš vztah ke škole (a povinné četbě), jak je důležitý obraz rodičů, který si odnášíme do dospělého života.

Daniel Soukup – Erika Brtáňová (eds.): Z dějin kázňovej prózy I. (Bratislava, Veda 2019, 288 stran)

Monografie čtrnáctičlenného autorského kolektivu, která vznikla ve spolupráci ÚČL a Ústavu slovenskej literatúry SAV, je věnována kazatelské próze jakožto jedinečnému literárnímu a kulturně-historickému fenoménu. Pozornost autorů se vesměs soustředí na kazatelství slovenské a české proveniencie, s důrazem na dobu střední (raný novověk). Jde o období, kdy měl tento literární žánr, který je často spojován se synonymním označením kázání a řeč, významné zastoupení ve skladbě české a slovenské literatury. Jednotlivé kapitoly nabízejí interpretaci vybraných kázání a řečí jako autonomních literárních děl a dobových dokumentů.

Matouš Jaluška (ed.): Nebe, peklo, poezie. Reformace z různých stran (Praha, ÚČL 2019, 198 stran)

Nejrůznější konverze a reformace, obraty od zlého k dobrému či od světa někam výš působí v evropském písemnictví mocně a dlouhodobě. Obvykle jsou zapříčiněny vysloveným či přečteným slovem. Tato kniha si klade za cíl prozkoumat jejich přítomnost zejména v dekadách obklopujících vystoupení Martina Luthera. Jako odrazový můstek zkoumání slouží série deseti interpretačních studií Matouše Jalušky, Jany Fantysové Matějkové, Martina Pokorného a Daniela Soukupa, zpracovávající postupně různé aspekty Lutherova reformačního projektu spojené s nadějí a zoufalstvím, s nebem a peklem.

Václav Petrbok – Václav Smyčka – Matouš Turek – Ladislav Futtera (eds.): Jak psát transkulturní dějiny? (Praha, ÚČL – Akropolis 2019, 288 stran)

Sborník *Jak psát transkulturní literární dějiny?* obsahuje vybrané příspěvky z mezinárodní konference uspořádané 15.–16. 11. 2018 Germanobohemistickým týmem ÚČL. Konference se zaměřila na teoretickou a metodologickou problematiku psaní dějin vícero literárních kultur v různých jazycích, jež koexistovaly na území českých zemí. Vedle odborného záměru usiluje rovněž tento sborník stimulovat další debaty o podobě budoucí literárněhistorické syntézy literatur(y) českých zemí napříč obory – bohemistikou, germanistikou i dalšími filologiemi a taktéž kulturními studií či sociální a politickou historií.

Pavel Mandys – Michal Jareš: Dějiny české detektivky (Praha, Paseka 2019, 488 stran)

Přestože detektivka byla po celé dvacáté století nejoblíbenějším oddechovým žánrem českých čtenářů, až v roce 2019 vyšel její základní historický přehled. Kniha od Michala Jareše a Pavla Mandyse je založena na detailním popisu knižní a zčásti i periodicky publikované žánrové produkce od autorů českého jazyka. Zmiňuje příklady protodetektivní domácí prózy z 19. století, systematicky však pokrývá období od vzniku sešitkové série povídek o Leónu Cliftonovi po současnost. Vůbec poprvé zařazuje do kontextu proměn subžánrů a žánrových variant populární detektivky desítky anonymních, poloanonymních či pseudonymních autorů, velkou výkladovou plochu věnuje linii profilujících autorů žánru od Eduarda Fikera po Jaroslava Velinského.

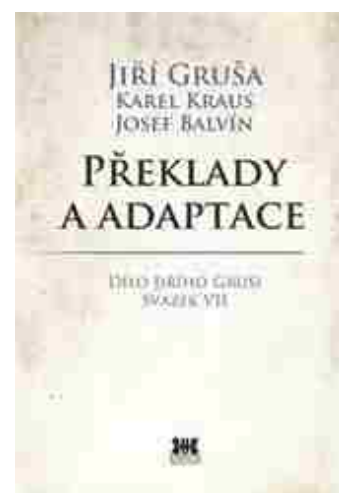
Lenka Jungmannová (ed.): Josef Kainar – Ubu se vrací a jiné hry (Praha, ÚČL – Akropolis 2019, 704 stran)

V knize shromáždila editorka Lenka Jungmannová všechny původní a úplné divadelní či rozhlasové hry, včetně libret a synopsí, které byly publikovány nebo se dochovaly jako rukopis či strojopis, respektive u nichž se podařilo prokázat, že je napsal Josef Kainar. Celkem je zde přetištěno jedenatřicet literárních děl. Josef Kainar se v knize ukazuje jako dramatik širokého talentu, ale také jako autor, který pod vlivem historických okolností měnil své společenské postoje.

Dalibor Dobiáš (ed.): Jiří Gruša, Karel Kraus, Josef Balvín – Překlady a adaptace (Brno, Barrister & Principal 2019, 517 stran)

Svazek představuje překlady a adaptace, které Jiří Gruša připravil sám či ve spolupráci s Karlem Krausem a Josefem Balvínem. Tato zčásti známá, zčásti nově zpřístupňovaná zpracování děl Franze Kafky, R. M. Rilka, Paula Celana, Ericha Frieda, Sofokla, Emanuela Schikanedera a W. A. Mozarta, J. N. Nestroje, Petra Hackse a dalších autorů představují nejen pozoruhodnou kapitolu z dějin českého překladu druhé poloviny 20. století, ale také jedinečný vhled do formování Grušova vlastního literárního díla.

Petra Hesová (ed.): Karolina Světlá. Vesnický román (Praha – Brno, ÚČL – NFČK – Host 2019, 272 stran)

Karolina Světlá je oprávněně považována za zakladatelskou osobnost české románové prózy. Její první prací, ve které plně zvládla románovou kompozici a výstavbu charakterů, je *Vesnický román* (časopisecky 1867, knižně 1869). Jako první český klasický román byl *Vesnický román* kladně přijat čtenáři i kritikou a jeho úspěch nepřekryly ani pozdější spisovatelčiny práce z kraje pod Ještědem. Komentované čtenářské vydání je doplněno ediční poznámkou, zprávou o genezi a historii textu a jeho vydáních, různě očištěním a vysvětlivkami.

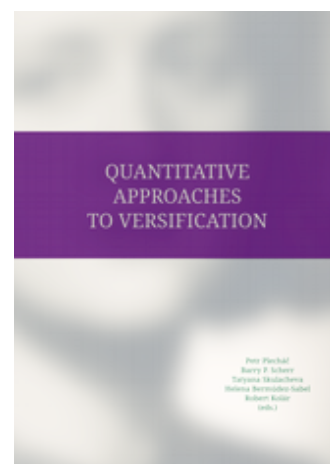
Daniela Iwashita (ed.): Jáchym Topol. Sestra (Praha – Brno, ÚČL – NFČK – Host 2019, 652 stran)

Edice románu Jáchyma Topola vyšla jako stý, jubilejní svazek České knižnice. Edičně svazek připravila Daniela Iwashita. Román vyšel v letech 1994 a 1996 ve dvou autorských verzích. Přítomná edice vychází z prvního, nezkráceného vydání a v ediční zprávě zaznamenává jeho pozdější proměny. Komentář sleduje též široký ohlas této knihy v české kultuře.

Petr Plecháč – Barry Scherr – Tatyana Skulacheva – Helena Bermúdez-Sabel – Robert Kolář (eds.): Quantitative Approaches to Versification (Praha, ÚČL 2019, 275 stran)

Sborník z konference Quantitative Approaches to Versification (Praha, 2020) obsahuje příspěvky předních světových odborníků na oblast kvantitativní analýzy verše. Pozornost je věnována jak pestré škále metodologických přístupů (od elementární deskriptivní statistiky po pokročilé strojové učení), tak množství jazyků i historických období; od nejstarších veršovaných památek přes středověk a renesanci až po moderní experimenty; od anglického a ruského přes španělský a německý po portugalský a katalánský verš.

Aleš Merenus (ed.): Theatralia: Moderní česká divadelní hra (1896–1989). Mezi textem a inscenací (slovník děl) (Brno, Masarykova univerzita 2019, 88 stran)

Slovníková příloha časopisu *Theatralia*, tentokrát věnovaná šesti divadelním hrám z dvacátých let 20. století, představuje v pořadí již třetí publikační výstup z probíhajícího lexikografického projektu Moderní česká divadelní hra (1896–1989). *Mezi textem a inscenací (slovník děl)*, který připravuje Tým pro výzkum moderního českého divadla Oddělení pro 20. století a literatury současné ÚČL. Slovníková příloha je volně přístupná z webových stránek vydavatele.

2.2 Publikace vydané v ÚČL

ÚČL působil v roce 2019 také jako vydavatel neperiodických a periodických publikací a digitálních informačních zdrojů. Hlavní ediční aktivitou bylo vydání pěti nových svazků v edici Česká knižnice, jež bylo podpořeno z prostředků Strategie AV21 a realizováno ve spolupráci s nakladatelstvím Host a s Nadačním fondem Česká knižnice. Tato pětice zahrnuje jubilejní stý svazek. Jedná se o tyto knižní tituly:

- Jan Hus: *Výbor z drobných českých spisů / České listy*
- Jáchym Topol: *Sestra*
- Alois Jirásek: *Staré pověsti české*
- Jiří Voskovec, Jan Werich: *Čtyři hry*
- Karolina Světlá: *Vesnický román*

Významným počinem bylo vydání dalšího svazku Kritické hybridní edice, která pro prezentaci edičně zpracovaných textů využívá jak tradičního knižního média (pro zpřístupnění čtenářské edice), tak média digitálního (vědecká elektronická edice). Touto formou byl v roce 2019 vydán *Máj* Karla Hynka Máchy, k jehož textologické přípravě byly využity dosud neuplatněné metody i prameny. Rozrostla se rovněž edice *Theoretica & historica*, kde v českém překladu vyšel soubor studií Gustava Lansonova *O metodě literární historie*, který edičně připravil a doslovem opatřil Ondřej Sládek. V edici *Varianty* vyšla kniha Michaela Špirity *Textologie dnes. Příručka pro začínající editory*, v níž autor mapuje a kriticky hodnotí vybrané ediční počiny naší přítomnosti. Mimo edice byla vydána kolektivní monografie *Nebe, peklo, poezie. Reformace z různých stran*, kterou připravil autorský kolektiv pod vedením Matouše Jalušky.

Ročníkem 67 pokračovalo vydávání vědeckého dvouměsíčníku *Česká literatura*, představujícího centrální odborné periodikum pro obor literárněvědné bohemistiky. Časopis byl nadále excerpován v databázi ERIH, SCOPUS, The Central European Journal of Social Sciences and Humanities, Internationale Bibliographie der geistes- und sozialwissenschaftlichen Zeitschriftenliteratur a Web of Science. Obsah časopisu byl šířen rovněž prostřednictvím zpoplatněných článkových databází JSTOR, díky níž je dostupný ve více než dvou tisících knihovnách po celém světě, a Central and Eastern European Online Library. V průběhu roku byl nově zkompletován digitální archiv časopisu, který je on-line dostupný v systému Kramerius v rámci Digitální knihovny Akademie věd ČR. Kromě pěti standardních čísel připravila redakce speciální tematické číslo věnované literárnímu humanismu v českých zemích (hostující editorkou byla Lucie Storchová z Oddělení pro kmenologii a intelektuální dějiny raného novověku Filosofického ústavu AV ČR).

Redakce *České literatury* pokračovala v popularizaci časopisu formou internetového blogu *Česká literatura v síti*, kde jsou v týdenním intervalu zveřejňovány kritické nebo publicistické texty z tištěného vydání nebo texty související s obsahem časopisu. V polovině roku začala v redakci působit jako tajemnice Markéta Kittlová, jež se ve stejné roli současně zapojila do přípravy časopisu *Cornova*, který ÚČL vydává společně s Českou společností pro výzkum 18. století.

V roce 2019 vyšla dvě čísla *Cornovy*. V čele časopisu stál předseda redakční rady Michael Wögerbauer (ÚČL), jako jeho zástupce působil nadále Marek Niubo (FF UK). Dvě tematická čísla byla věnována umělecké kritice v 18. století. Redakci se podařilo dohnat zpoždění ve vydávání tohoto periodika, které bylo způsobeno výpadkem vydavatelského zázemí časopisu v roce 2016. Mezitím se ustálil pravidelný rytmus podzimního (listopadového) a jarního (červnového) čísla. Tak byl splněn jeden z předpokladů pro zařazení časopisu do mezinárodních seznamů recenzovaných časopisů, na němž redakce začala v roce 2019 pracovat.

2.3 Souhrnné údaje o publikační činnosti

Časopisecké studie publikovali pracovníci ÚČL nejčastěji v časopise *Česká literatura*, který splňuje nejvyšší kritéria uplatňovaná dnes na vědecká periodika (je excerpován v databázích ERIH, SCOPUS a WoS). Dále přispěli do recenzovaných časopisů, jako jsou *Bohemica litteraria*, *Litikon*, *Theatralia*, *Dějiny a současnost*, *Bohemica Olomucensia*, *Cornova*, *Slovenská literatúra*, *Český jazyk a literatura*, *Acta Musei nationalis Pragrae. Historia litterarum*, *Acta onomastica*, *ArteActa*, *Divadelní revue*, *Chronotopos*, *Dějiny – teorie – kritika*, *Participations*, *Poetics Today*, *Slovo a slovesnost*, *Slovo a smysl*, *Svět literatury*, *Časopis pro moderní filologii*, *Securitas imperii*.

Podle Akademického systému evidence publikací (ASEP), provozovaného Knihovnou AV ČR, v roce 2018 publikovali pracovníci ÚČL 317 výstupů. Podle Registru informací o výsledcích (RIV), který provozuje vládní Rada pro výzkum, vývoj a inovace, pracovníci ÚČL publikovali 106 výstupů.

Struktura publikací ÚČL	ASEP	RIV
Článek v odborném periodiku	124	60
Monografie	20	14
Kapitola v knize	28	15
Konferenční příspěvek	10	7
Konferenční sborník	3	2
Recenze	89	0
Článek v novinách	27	0
Překlad	7	0
Software	2	2
Pořádání akce	4	4
Ostatní výsledky	3	2
Celkem	317	106

TAB. 1: Publikace pracovníků ÚČL v roce 2019; zdroj: ASEP, RIV

3. Mezinárodní spolupráce

3.1 Zahraniční badatelé a studenti v ÚČL

ÚČL v roce 2019 přivítal na svých pracovištích šest zahraničních badatelů, kteří absolvovali studijní pobyt v délce obvykle 4–6 týdnů, a to buď díky podpoře z programu Fellowship Josefa Dobrovského (FJD), financovaného Akademií věd ČR, anebo díky samotným ústavem poskytovanému Stipendiu Zdeňka Pešata (SPZ).

Díky FJD prohloubila spolupráci s Versologickým týmem ÚČL španělská lingvistka Helena Bermúdez-Sabel. Během svého pobytu v Praze přispěla k adaptaci mezinárodních standardů v Korpusu českého verše a vytvořila webové rozhraní pro práci s Diachronním korpusem španělsky psaných sonetů. Na dvoutýdenní stáž přijela v rámci SPZ do Prahy také versoložka Clara Isabel Martínez Cantón z Universidad Nacional de Educación a Distancia. Spolu s Petrem Plecháčem pracovala na vylepšení jeho algoritmu RhymeTagger pro potřeby strojové analýzy španělsky psané poezie. Diachronní korpus španělsky psaných sonetů představila společně s Bermúdez-Sabel při prezentaci na Univerzitě Palackého v Olomouci.

OBR. 17: Stipendistka Helena Bermúdez-Sabel; zdroj: soukromý archiv

Také následující stáže se uskutečnily v rámci programu SZP: Slovakista Dušan Teplan (Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre) vypracoval během svého měsíčního pobytu v ÚČL bibliografii recenzí a kritik, ve kterých čeští kritikové a literární vědci v průběhu 20. století refleктоvali práci svých slovenských protějšků. Německá bohemistka Anna Förster využila přístupu k materiálům ÚČL pro studii o vlivu sémiotiků Rolanda Bartese a J. M. Lotmana na jednu linii tvorby někdejšího ředitele ústavu Vladimíra Macury. Během pobytu byl také koncipován komparativní workshop o Macurovi a polské literární vědkyni Marii Janion, svolaný ve spolupráci s Fakultou humanitních studií Univerzity Karlovy do ÚČL původně na březen 2020. Rakousko-kanadský germanista Murray G. Hall na základě rešerší v Národním archivu rozšířil při pobytu v ÚČL svůj dlouholetý výzkumný projekt *Böhmische Verlagsgeschichte 1919–1945* o poznatky týkající se německojazyčných nakladatelství v Protektorátu Čechy a Morava. Pracoval též na přípravě studie o prvorepublikových německojazyčných nakladatelstvích, která vyjde v českém jazyce v ročence *Literární archiv* (2020). Jeho pobytu předcházela přednáška v Literárněvědném fóru, hlavním cyklu veřejných přednášek ÚČL, ve které upozornil právě na neuspokojivý stav znalostí o situaci na nakladatelském trhu v českých zemích mezi lety 1939–1945.

Na základě smlouvy o vědecké spolupráci mezi AV ČR a Rumunskou akademií (ZPC) strávil bibliograf Tudor Pereverza z knihovny Rumunské akademie jeden týden v ÚČL, kde se zabýval recepcí rumunských autorů, zejména klasika Mihai Emineska, v Československu.

OBR. 18: Rakousko-kanadský germanista Murray G. Hall, přednáška v Literárněvědném fóru; zdroj: ÚČL

3.2 Badatelé ÚČL v zahraničí

V průběhu roku 2019 uskutečnili výzkumní pracovníci ÚČL celkem 99 pracovních cest, které měly za cíl v zahraničí navázat nebo prohloubit spolupráci s významnými akademickými a kulturními institucemi a představit výsledky svých bádání na konferencích a kongresech. Dvě třetiny těchto výjezdů byly spojeny s přednáškou pro mezinárodní publikum, z toho v šestnácti případech šlo o přednášku na pozvání hostitelské organizace či pořadatelů konference.

Nejvýznamnější zdroj pro financování zahraničních pracovních cest představovaly grantové prostředky, díky kterým se uskutečnily dvě pětiny výjezdů. Pro podporu mobility začínajících a mladších pracovníků hraje důležitou roli interní fond ÚČL. V roce 2019 z něj byly hrazeny cestovní náklady na 15 badatelských pobytů a konferenčních vystoupení v zahraničí. Převážně přijímací stranou pak bylo finančně zajištěno 17 výjezdů.

V rámci končícího programu meziakademické výměny (ZPC) absolvovali na podzim 2019 Ondřej Sládek a Bohumil Fořt (oba Oddělení teorie) týdenní studijní pobyt na Univerzitě ve Stockholmu. V létě absolvoval tříměsíční stipendijní pobyt v Herzog August Bibliothek ve Wolfenbüttelu Michael Wögerbauer z Oddělení pro výzkum literární kultury.

3.2.1 Hranice literární vědy: Dlouhodobé pracovní pobyty na zahraničních univerzitách

V roce 2019 pokračoval ÚČL v realizaci projektu Hranice literární vědy – literární komunikace a kulturní transfer, zahájený v předchozím roce. Díky podpoře z Operačního programu Výzkum, vývoj, vzdělávání, financovaného z Evropských strukturálních a investičních fondů (ESIF), dostali juniorní i seniorní výzkumní pracovníci ÚČL možnost absolvovat dlouhodobý pracovní pobyt na prestižních zahraničních univerzitách, a tím se zapojit do mezinárodní vědecké diskuze, výzkumu a utváření kooperačních sítí. V rámci projektu byly podpořeny celkem čtyři stáže v délce trvání 6–7 měsíců. Od září 2018 do jara 2019 absolvovala pobyty na vybraných akademických pracovištích v zahraničí první trojice badatelů.

Stanislava Fedrová (Oddělení teorie) působila půl roku na Freie Universität Berlin, kde se soustředila na problematiku intermediality v kontextu kulturního transferu. Svému tématu se zde věnovala v kontaktu s Irinou O. Rajewsky, která se v rámci projektu stala její mentorkou. Cílem půlročního pobytu Bohumila Fořta (též oddělení) na University of Maryland bylo zmapovat ohlas práce významného představitele třetí generace českého strukturalismu Lubomíra Doležela v Severní Americe. K tomu mohl využít podpory Briana Richardsona, který patří mezi přední světové odborníky na Doleželovo dílo. Zuzana Říhová (Oddělení ediční a textologické) se stala na sedm měsíců hostem Columbia University in the City of New York, aby se mohla zapojit do diskuze s renomovanými odborníky v oblasti studií modernismu. V návaznosti na studijní pobyt v USA vystoupila se dvěma příspěvky zaměřenými na problematiku evropského modernismu a feminismu v kontextu modernismu na konferenci Modernist Studies Association, která se uskutečnila 17.–20. října 2019 v kanadském Torontu.

Po návratu první skupiny účastníků ze stáží bylo uspořádáno interní diskusní setkání, sloužící k sdílení zkušeností z působení na zahraniční akademické instituci se zájemci ze všech útvarů ÚČL.

Ve druhém kole interního výběrového řízení byla finanční podpora udělena Richardu Müllerovi (Oddělení teorie) na půlroční stáž na New York University (září 2019–březen 2020), kde se zapojil do výzkumného týmu Johna Guilloryho usilujícího o integraci literární vědy s teorií médií.

3.2.2 Na pozvání zahraničních institucí

Pracovníci ÚČL byli v roce 2019 k prezentaci svých výzkumných aktivit nejčastěji zváni na Slovensko a do Německa. Pozvání Univerzity Konštantína Filozofa do Nitry přijali Petr Plecháč, který místním studentům a pedagogům ukázal možnosti práce s Korpusem českého verše, a O. Sládek (oba Oddělení teorie), který představil *Slovník literárněvědného strukturalismu*. Přednášku Marie Brunové (Oddělení 20. století a literatury současné) o roli prostředníků v mladém Československu uspořádal Peter Deutschmann na Univerzitě v Salzburgu. Do Říma byl k vystoupení s příspěvkem o cyrilometodějské tradici v literatuře českých zemí na přelomu 18. a 19. století pozván Dalibor Dobiáš. Václav Petrbock prezentoval knihu *Böhmisches Bäderdreieck* nejprve na pozvání Adalbert Stifter Verein v Bayreuthu a poté na Sudetoněmeckém dnu v Řezně. Václav Smyčka se zúčastnil kolokvia Rakouské akademie věd Der Einfluss kultureller Paradigmenwechsel auf die Konstruktionen von individueller und kollektiver Identität ve Vídni (všichni tři z Oddělení literatury 19. století).

3.2.3 Český komiks v Japonsku

K zintenzivnění kontaktů Centra pro studia komiksu ÚČL a FF UP s předními japonskými odborníky na poli studií komiksu napomohla dvoutýdenní pracovní cesta Pavla Kořínka podpořená z programu AV ČR pro rozvoj spolupráce s předními výzkumnými pracovišti v zemích východní a jihovýchodní Asie (VAJDA 2019). Pobyt v Tokiu posloužil také k přípravě studie sledující obraz České republiky / Československa v japonském komiksu a Japonska v komiksu domácím. Poskytl prostor pro studium fondů Yoshihiro Yonezawa Memorial Library of Manga and Subculture, přináležející k Meiji University, a pro konzultace s místními badateli. Součástí programu P. Kořínka v Japonsku byla též zvaná přednáška na Tokyo University, nazvaná Open Doors to Pop Cultures: Velvet Revolution and Transformation of Czech Literary Scene a proslovená 6. 11. 2019, tedy nedlouho před třicátým výročím demokratické revoluce v Československu.

OBR. 19: Plakát z přednášky Pavla Kořínka na Tokyo University; zdroj: Tokyo University

3.3 Konference a kongresy

Na mezinárodní konferenci Pozor, velikáni! Milan Kundera a Bohumil Hrabal – nové úvahy, kterou v rámci Českého roku kultury pořádal v Lipsku Institut slavistiky místní univerzity s Moravskou zemskou knihovnou v Brně a Univerzitou Karlovou v Praze, zastupovali ÚČL badatelé z různých oddělení. František A. Podhajský (Česká literární bibliografie) se jí zúčastnil s referátem Společenské vědomí, romanopisec a literární forma: Kundera – Houellebecq – Zábanský. Jan Matonoha (Oddělení teorie) představil svůj příspěvek věnovaný Hrabalově novele Autičko v kontextu antrozologie a Roman Kanda (Oddělení pro výzkum literární kultury) přiblížil možnosti srovnávací interpretace tvorby Kundery a Hrabala.

Na 23. ročníku setkání bohemistů v Mnichově vystoupili čtyři zástupci ÚČL. Ladislav Futtera seznámil přítomné s činností Germanobohemistického týmu ÚČL, Marie Brunová spolu s Lucií Antošíkovou předložily k diskuzi svou práci zaměřenou na literaturu německy píšících autorů publikovanou v Protektorátu Čechy a Morava (Oddělení 20. století a literatury současné). Václav Smyčka zde uvedl svou knižně vydanou disertaci *Das Gedächtnis der Vertreibung*.

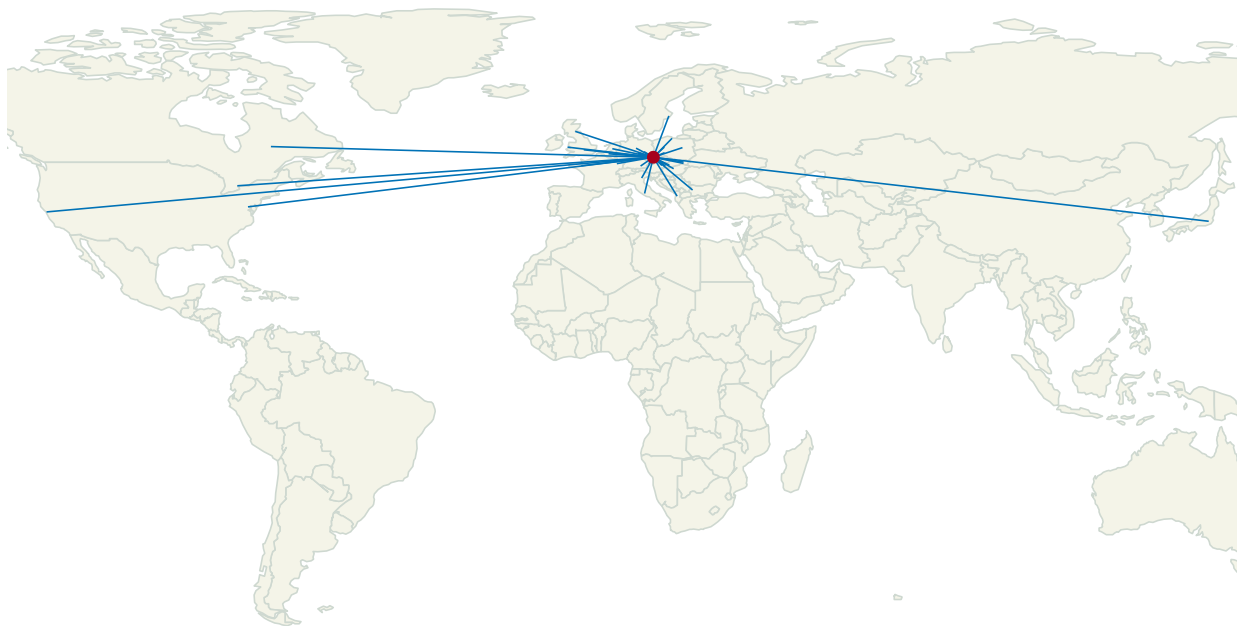
Významné zastoupení měl ÚČL také na XIII. mezinárodní slavistické literárněvědné konferenci Velká témata kultury ve slovanských literaturách. Paměť ve Vratislavi. Michal Fránek (Oddělení literatury 19. století) prezentoval výsledky své dlouhodobé práce na projektu Brno poetické. Alena Příbáňová referovala o studii zaměřené na autobiografický román Oty Filipa *Sedmý životopis*, Michal Příbáň se ve svém vystoupení věnoval Škvoreckého próze *Neuilly* (oba Oddělení lexikografie). Mezi dalšími vystupujícími byli Lucie Antošíková (Oddělení 20. století a literatury současné), Eduard Burget (Oddělení lexikografie) a Stefan Segi (Oddělení pro výzkum literární kultury).

Mezi účastníky výroční konference Association for Slavic, East European, and Eurasian Studies (ASEEES) byli Jan Matonoha a Petr Plecháč (oba Oddělení teorie). První jmenovaný předložil k diskuzi svou analýzu pojetí genderu v disidentské literatuře na příkladu eseje Václava Havla *Anatomie zdrženlivosti*. Druhý zástupce přednesl v San Francisku společný příspěvek s Artjomsem Šelou (University of Tartu) o podvrzích v souborném vydání díla ruského básníka Gavriila Batenkova.

Zuzana Augustová (Tým pro výzkum moderního českého divadla) se účastnila 87. kongresu Association francophone pour le savoir v Torontu, kde společně s Michèle Laliberté (Université

du Québec en Outaouais) vystoupila v rámci sekce o mezikulturních adaptacích literárních textů s referátem o překladu divadelních her rakouských autorů z druhé poloviny 20. století do češtiny. Na konferenci Oxfordské univerzity k projektu Music and Late Medieval European Court Cultures vystoupili Matouš Jaluška s referátem o fenoménu dvornosti ve staročeské rytířské literatuře a Matouš Turek s představením originálního autorského pojetí dvorského prostoru v opozici k prostoru přírodnímu ve veršovaném románu *Tristram a Izolda* (oba Oddělení pro výzkum starší literatury).

Dalibor Dobiáš (Oddělení literatury 19. století) v Edinburgu na 15. kongresu International Society for Eighteenth Century Studies prezentoval výsledky dokončovaného grantového projektu o počátcích literární kritiky v českých zemích. Claire Madl (Oddělení pro výzkum literární kultury) vystoupila při stejné příležitosti s příspěvkem o aktivitách pražských knihkupců Wolfganga Gerleho a Michaela Samma v českých zemích v období osvěcenství.

OBR. 20: Zahraniční pracovní cesty pracovníků ÚČL; zdroj: ÚČL

3.3.1 Přípravy na VI. kongres světové literárněvědné bohemistiky

Ve spolupráci s Ústavem české literatury a komparatistiky Filozofické fakulty Univerzity Karlovy, Ústavem české literatury a knihovnictví Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, Památníkem národního písemnictví a dalšími oborovými a paměťovými institucemi zahájil ÚČL na jaře 2019 přípravy již VI. kongres světové literárněvědné bohemistiky, a to na dny 29. 6. – 3. 7. 2020.

V dohodě s programovým výborem v čele s vědeckým tajemníkem kongresu Pavlem Šidákem bylo pro kongres vytyčeno téma „Na křižovatkách. Koncepce, otázky a perspektivy literárněvědné bohemistiky v globálním světě“. Znovu po čtvrtstoletí, které uběhlo od I. bohemistického kongresu konaného v roce 1995, se tak bohemisté bez ohledu na zemi svého původu a působení sejdou v Praze, aby bilancovali stav a výhledy svého oboru, a to jak v jeho institucionální, tak i intelektuální dimenzi.

Záštitu nad kongresem převzali ministr kultury ČR, předseda Senátu Parlamentu ČR, primátor hl. m. Prahy a předsedkyně Akademie věd ČR. Z hlediska organizace vědeckého programu kongresu byla nově otevřena možnost přihlašování tematických panelů a připravena posterová sekce. Do konce roku bylo přihlášeno 104 individuálních referátů, 13 doktorandských posterů a 24 panelů, což dohromady představovalo 213 aktivních účastníků, zhruba o čtvrtinu více, než kolik měl předchozí V. kongres v roce 2015.

OBR. 21: Logo VI. Kongresu světové literárněvědné bohemistiky; zdroj: ÚČL

3.3.2 Mezinárodní konference Quantitative Approaches to Versification

Díky Versologickému týmu se po více než padesáti letech v České republice znovu konala mezinárodní versologická konference. Ve dnech 24.–26. 6. 2019 ji v dolním sále své pražské budovy uspořádal ÚČL ve spolupráci s Ústavem ruského jazyka V. V. Vinogradova, pracovištěm Ruské akademie věd.

Konference Quantitative Approaches to Versification se účastnili přední odborníci z deseti zemí (USA, Rusko, Brazílie, Norsko, Švédsko, Švýcarsko, Španělsko, Nizozemí, Estonsko, Česko). Program konference představil aplikaci kvantitativních metod v teorii verše od deskriptivní statistiky po strojové učení. Během tří dnů zaznělo na třicet příspěvků, analyzujících materiál z nejrůznějších jazyků a literatur (od sumerské přes starořeckou po ruskou nebo francouzskou), zaměřující se na klasický i volný verš, poezii mluvenou i psanou.

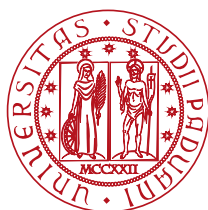
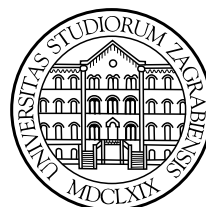
Sborník příspěvků byl publikován ještě před konáním konference, a to jak v tištěné, tak v elektronické verzi pod licencí Creative Commons CC BY 4.0. Sborník je indexován v databázi Web of Science Core Collection.

OBR. 22: Konference Quantitative Approaches to Versification; zdroj: ÚČL

3.4 Konsorcium pro vytváření a využívání informačních zdrojů světové literárněvědné bohemistiky

Konsorcium pro vytváření a využívání informačních zdrojů světové literárněvědné bohemistiky se k 31. 12. 2019 skládalo z osmi členů, mezi nimiž byla slavistická nebo bohemistická pracoviště z Polska, Rakouska, Itálie, Chorvatska, Ruska, Německa a Francie.

OBR. 23: Instituce zapojené v konsorciu: Rossijskaja akademija nauk, Sveučiliště u Zagrebu, Università degli studi Padova, Universität Erfurt, Universität Salzburg, Universität Regensburg, Université Paris-Sorbonne, Uniwersytet Opolski; zdroj: veřejné repozitáře datých institucí

3.5 Evropské projekty

ÚČL byl v roce 2019 spoluřešitelem dvou grantových projektů v programech European Cooperation in Science and Technology (COST) a Joint Programming Initiative on Cultural Heritage and Global Change (JPI CH).

3.5.1 **READ IT – Reading Europe Advanced Data Investigation Tool**

V březnu 2019 se členové mezinárodního realizačního týmu projektu READ IT – Reading Europe Advanced Data Investigation Tool, financovaného z prostředků JPI CH, sjeli do Rennes na společné pracovní setkání. ÚČL při něm reprezentovali vedle hlavního spoluřešitele za Česko Michaela Wögerbauera také Roar Lishaugen, Anežka Kuzmičová, Claire Madl, Tomáš Suk a Jiří Trávníček. Hlavním tématem diskuzí bylo fungování anotačního systému. Ten se má stát základem pro implementaci algoritmů, které mají v různých jazycích (angličtině, češtině, francouzštině, italštině, němčině, ruštině) rozpoznávat v digitalizovaných textech čtenářské zážitky. V listopadu téhož roku proběhla druhá schůzka projektového týmu, tentokrát v Utrechtu, která sloužila k reflexi prozatímních výsledků projektu. Za ÚČL se jí účastnil Michael Wögerbauer.

3.5.2 **NEP4DISSENT: New Exploratory Phase in Research on East European Cultures of Dissent**

V roce 2019 se uskutečnila dvě pracovní setkání mezinárodního řešitelského týmu projektu NEP4DISSENT: New Exploratory Phase in Research on East European Cultures of Dissent, podpořeného z Akce COST, který si klade za cíl iniciovat novou etapu výzkumu kulturního disentu v bývalých socialistických zemích v letech 1948–1989 a vytvořit platformu pro jeho nadnárodní a multidisciplinární výzkum. Na přelomu ledna a února se v Budapešti setkali zástupci 33 partnerských institucí, mezi nimi za ÚČL Eduard Burget (Oddělení lexikografie) a Petra Loučová (Oddělení teorie). Druhá společná akce se uskutečnila na přelomu května a června v Tiraně a ÚČL při ní zastupovali Eduard Burget a Jan Matonoha (Oddělení teorie).

3.6 Spolupráce s partnerskými ústavami v Polsku a na Slovensku

3.6.1 Instytut Badań Literackich PAN (IBL PAN)

Hlavní ohnisko spolupráce mezi ÚČL a IBL PAN nadále představovaly bibliografické infrastruktury obou literárněvědných pracovišť, Polské literární bibliografie a České literární bibliografie (viz kapitola 1.6), přičemž na evropském poli spolupráce infrastruktur kulminovala schválením pracovní skupiny Bibliographical Data (BiblioData) při výzkumné infrastruktuře DARIAH-ERIC. Nešlo nicméně o ohnisko jediné. Na mobilityním projektu Future of Polish and Czech Literary Bibliography: Towards Integration and Exploitation in Comparative Research, financovaném na základě bilaterálních dohod mezi Akademií věd ČR a Polskou akademií věd, se navzdory titulnímu tématu vedle pracovníků ČLB podíleli také členové Oddělení lexikografie a Oddělení pro výzkum literární kultury. V obou ústavech se dokončovaly aktivity z jiného meziakademického mobilityního projektu, Marxist Literary Research in Polish People's Republic and Czechoslovakia and their Contexts: 1944–1956, jehož koordinátorem za ÚČL byl Roman Kanda, za polskou stranu Katarzyna Chmielewska. Konečně třetí ohnisko spolupráce představovala badatelská síť NEP4DISSENT. Do tandemu projektů Akce COST / INTER-COST byli zapojeni členové Oddělení lexikografie a teorie a jejich prostřednictvím i výzkumní pracovníci dalších ústavů AV ČR.

3.6.2 Ústav slovenskej literatúry SAV (ÚSL SAV)

V Bratislavě se dne 19. 9. 2019 konal 17. ročník workshopu Česko-slovenské konfrontace/konfrontácie, který ÚČL pravidelně pořádá s ÚSL SAV pro podporu přeshraničních diskuzí o české a slovenské literatuře. Na program určený výzkumným pracovníkům i doktorandům z obou pracovišť navázala odpolední přednáška Martina Lukáše a Markéty Kittlové o současné české poezii a próze, určená pro veřejnost.

Pracovníci obou partnerských ústavů se s Filozofickou fakultou Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích v předchozím období podíleli na projektu Diskurzivita literatury v česko-slovenském kontextu. Slavnostní tečkou za dlouhodobou spoluprací se veřejná prezentace výsledků, konaná v prostorách ÚČL dne 17. 4. 2019. Ve dnech 30. a 31. 10. 2019 pak opět v Praze oba ústavy uspořádaly společnou konferenci Listopadové proměny. Česká a slovenská literatura v kontextu roku 1989, která usilovala o reflektování vztahu mezi tehdejší společenskou atmosférou a literaturou.

Badatelé z ÚČL v roce 2019 také několikrát navštívili Bratislavu na pozvání ÚSL SAV. Alena Přibáňová spolu s Michalem Přibáněm a Michalem Jarešem zde 17. června vystoupili s přednáškou Český literární samizdat, spojenou s prezentací stejnojmenné publikace. Konference Literatúra na prelome 18. a 19. storočia pořádané slovenskými kolegy se účastnil Dalibor Dobiáš, který zde představil svůj grantový projekt o počátcích české literární kritiky v období osvícenství, ale zároveň využil příležitost k diskuzi o dalším rozvoji česko-slovenské spolupráce.

3.7 Spolupráce s Českými centry

Ve své cestě kolem zeměkoule pokračovala putovní výstava Mezitím na jiném místě, která je výsledkem spolupráce Centra pro studia komiksu, společné výzkumné platformy ÚČL a Filozofické fakulty Univerzity Palackého, s Českými centry. Expozice uvedená u příležitosti oslav 100. výročí vzniku ČSR sleduje obraz moderních českých dějin v komiksu stejně jako vliv dějinných událostí na komiksovou tvorbu. V průběhu roku 2019 byla nově představena v Belgii (Brusel), Bulharsku (Sofie), Izraeli (Jeruzalém), Polsku (Lodž, Poznaň), Německu (Mnichov, Lipsko, Schwarzenbach an der Saale), Nizozemí (Amsterdam), Rakousku (Salcburk), Rusku (Uljanovsk) a na Slovensku (Košice, Piešťany).

O tom, že jde o úspěšnou popularizační akci s mezinárodním zacílením, svědčí skutečnost, že výstava se dosud představila v sedmi různých jazykových mutacích na více než 30 místech ve dvanácti zemích. Představuje přitom také příležitost pro rozvoj akademické debaty, protože na naprosté většině svých zastávek byla spojena s přednáškou či prezentací některého z kurátorů (Pavel Kořínek za ÚČL a Tomáš Prokůpek za FF UP) a nabídla možnost navázat kontakty s místními specialisty na danou problematiku.

Společně s Českým centrem Milán a dalšími partnery se ÚČL podílel na přípravě programu debat, výstav, filmových projekcí a literárních akcí s názvem Praga è sola, který v Padově připomínal výročí padesát let od okupace Československa a sebeupálení Jana Palacha. V panelové diskuzi zaměřené na soudobou českou kulturu a její ohlas v Itálii vystoupil 16. 1. 2019, tedy ve výroční den Palachova činu, Dalibor Dobiáš. Dále se podílel na přípravě tematické výstavy instalované v centru města.

Pokračovala spolupráce s Českým centrem v Bratislavě při prezentaci *Literární kroniky první republiky*. Autoři knihy Petr Šámal (ÚČL) a Tomáš Pavlíček (Památník národního písemnictví) vystoupili v lednu v Místní knihovně Petržalka s přednáškou Jak prezentovat literaturu meziválečné ČSR? V listopadu Pavel Janáček (ÚČL) spolu s Tomášem Pavlíčkem publikaci podobně představili v knihovnách Michalovcích a Košicích při akcích Českého spolku na Slovensku.

4. Výuka a popularizace

4.1 ÚČL školám

Komise ÚČL pro výuku literatury na středních školách (předseda Robert Kolár) spolupracovala šestým rokem s Centrem pro zjišťování výsledků vzdělávání (CZVV). Ve funkci tzv. revizora či tzv. ředitelského experta připomínkovali její členové jednotlivé testové otázky či celé jejich soubory (např. konkrétní zadání maturitní zkoušky nebo přijímacích zkoušek).

ÚČL nadále přispíval do ústředního didaktického časopisu *Český jazyk a literatura*, a to jednak články svých pracovníků, jednak působením R. Kolára v redakční radě tohoto periodika. O dění v ÚČL (například o edici *Seminář České knihovny*) informovala Asociace češtinářů. Členem Ústřední komise Olympiády v českém jazyce byl Martin Hrdina.

Pracovníci ÚČL měli celou řadu přednášek pro střední školy: Pavel Janoušek o současné české literatuře pro Gymnázium Botičská, Alice Jedličková o Babičce pro Gymnázium Karla Čapka v Dobříši, Martin Lukáš o současné literatuře pro Gymnázium Špitálská v Praze a Gymnázium Prigo v Ostravě, Stefan Segi o komiksech pro Gymnázium prof. Jana Patočky v Praze, Petr Šámal s Václavem Petrbokem o literatuře první republiky pro Gymnázium Josefa Pekaře v Mladé Boleslavi, Pavel Šidák o románu a baladě pro Gymnázium a SOŠ ekonomickou v Sedlčanech a Marta Škubalová seznámila s informačními zdroji ÚČL studenty Gymnázia Karla Čapka v Dobříši atd.

4.1.1 Škola českého jazyka a literatury pro pedagogy

Již od roku 2012 připravuje ÚČL ve spolupráci s Ústavem pro jazyk český AV ČR odborný program Školy českého jazyka a literatury pro pedagogy (dále ŠČJL). Jde o postgraduální kurz určený pro pedagogy základních a zejména středních škol, organizačně ho zajišťuje Středisko společných činností AV ČR. Pro ÚČL je ŠČJL mimo jiné zdrojem informací o potřebách literárního vzdělávání na tomto stupni, pro pedagogy příležitostí seznámit se s nejnovějšími odbornými poznatky. Ve dnech 14.–16. 10. 2019 se uskutečnil osmý ročník. Literárněvědná část kurzu byla tentokrát věnována literatuře 19. století: Dalibor Dobiáš promluvil o tom, jak se *Rukopisy královédvorský*

a *zelenohorský* promítly do utváření novodobé české kultury a jejího obrazu v Evropě, Michal Charypar o poslední kritické edici Máchova *Máje* (Kritická hybridní edice). Jedno dopoledne bylo věnováno představení Germanobohemistického týmu: Václav Petrbock představil bohaté možnosti česko-německé interkulturní analýzy české hymny, Václav Smyčka předvedl, jak čeští obrozenci přetvářeli příběhy známé ze světové literatury či z německy psané literatury v českých zemích, Ladislav Futtera problematizoval monumentalizující a patetizující obraz českého národního mýtu o kněžně Libuši. Stanislava Fedrová účastníky kurzu provedla po nově otevřené expozici umění 20. století ve Veletržním paláci.

4.1.2 Seminář České knihnice

V roce 2019 vyšlo dalších šest Seminářů České knihnice: *Egon Hostovský: Dům bez pána; Bohumil Hrabal: Povídky, črty a hovory; Alois Jirásek: Lucerna; Marie Pujmanová: Pacientka doktora Hegla; Jaromír John: Večery na slavníku; Kryštof Harant z Polžic a Bezdružic: Putování aneb Cesta z království českého do města Benátek, odtud po moři do země Svaté, země jůdské a dále do Egypta a velikého města Kairu.*

Semináře České knihnice vycházejí od sklonku roku 2016 a přinášejí interpretace vybraných děl z jednotlivých svazků České knihnice, strukturované podle požadavků pro státní maturity. Edici řídí Robert Kolár. Všechny semináře jsou zdarma ke stažení na webových stránkách České knihnice, při akcích ÚČL a České knihnice jsou distribuovány také v tištěné podobě.

4.2 Pedagogická spolupráce s vysokými školami

Pracovníci ÚČL pravidelně vyučovali nebo vedli jednorázové blokové kurzy na řadě vysokých škol, (např. Univerzita Karlova v Praze, Masarykova univerzita v Brně, Univerzita Palackého v Olomouci). V letním semestru 2018/2019 a v zimním semestru 2019/2020 odučili celkem 782 hodin, z čehož 570 bylo zaměřeno na studenty bakalářských programů, 186 na studenty magisterských programů a 26 na studenty doktorských programů.

Druhou úroveň účasti na terciárním vzdělávání představovaly doktorské studijní programy, v nichž ÚČL zastává úlohu jednoho ze školicích pracovišť. Na základě nově uzavřených dohod o spolupráci s příslušnými fakultami a univerzitami je ÚČL od akademického roku 2019–2020 školicím pracovištěm ve čtyřech studijních programech:

1. Teorie a dějiny novější české literatury (Filozofická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích) – navazuje na studijní programy, na nichž ÚČL spolupracuje od roku 1999;
2. Česká literatura (Filozofická fakulta Masarykovy univerzity v Brně) – navazuje na studijní programy, na nichž ÚČL spolupracuje od roku 2013;
3. Česká literatura (Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci) – nová spolupráce;
4. Teorie a dějiny české literatury (Filozofická fakulta Ostravské univerzity) – nová spolupráce.

Působení doktorandů v ÚČL je institucionalizováno vnitřním předpisem, doktorandi jsou zařazeni do výzkumných oddělení ústavu a podílejí se na řešení vědeckých projektů i na ostatních aktivitách pracoviště. V roce 2019 působilo v ÚČL celkem 20 doktorandů, z toho 7 studentů společně akreditovaných studijních programů. V průběhu roku svou disertaci obhájilo a doktorát získali 4 studenti, všichni ale mimo společně akreditované studijní programy.

Třetí úroveň účasti na terciárním vzdělávání představují akce pořádané pro studenty pregraduálního i postgraduálního studia v oblasti literárněvědné bohemistiky a dalších oborově blízkých programů. Stěžejními aktivitami jsou v tomto směru Studentská literárněvědná konference a Škola praktické bohemistiky.

4.2.1 Studentská literárněvědná konference

Ve dnech 25.–26. 4. 2019 uspořádal ÚČL ve spolupráci s Ústavem české literatury a knihovnictví Filozofické fakulty Masarykovy univerzity a Katedrou českého jazyka a literatury Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity již 18. ročník Studentské literárněvědné konference. Potřetí se účastníci této tradiční akce sešli v Brně, kde organizaci zajistilo tamní pracoviště ÚČL. V průběhu dvou jednacích dnů své referáty věnované tématu *Natřeno na růžovo / Idyla, idylično a ideál v literatuře* předneslo 18 studentů všech stupňů studia – bakalářského, magisterského i doktorského – z českých, slovenských a polských univerzit. O úrovni jednotlivých příspěvků svědčí skutečnost, že v obou soutěžních kategoriích Ceny Vladimíra Macury porota udělila několik ocenění a čestných uznání.

OBR. 24: 18. ročník Studentské literárněvědné konference; zdroj ÚČL

	Studentská kategorie	Dokorandská kategorie
1. místo	Bára Meda Řezáčová (Univerzita Palackého)	
2. místo	Milan Pavlovič (Univerzita Karlova)	Marta Harasimowicz (Univerzita Karlova) Albert Lučanský (Univerzita Komenského)
3. místo	Eva Lauberová (Vysoká škola kreativní komunikace)	Gabriela Tobiašová (Univerzita Konštantína Filozofa)
Čestné uznání	Adam Zykmunt (Varšavská univerzita)	Pavλίna Dušková (Masarykova univerzita), Vladimíra Mravcová, Viliam Nadáskay (oba Slovenská akademie věd)

TAB. 2: Studentská literárněvědná konference: seznam oceněných; zdroj: ÚČL

4.2.2 Škola praktické bohemistiky

V dubnu 2019 se v přednáškovém sále pražské budovy ÚČL uskutečnil čtvrtý ročník Školy praktické bohemistiky. Kurz byl určen studentům bohemistiky z Filozofické fakulty Ostravské univerzity – přijelo jich devět, pod vedením svého pedagoga Petra Hrtánka. Oproti jiným letům byl kurz dvoudenní, nikoli třídní, výuková skladba však byla zachována. V pondělí 8. 4. proběhl kurs versologie a ve středu 10. 4. na sebe po prezentaci o ÚČL a informačních zdrojích, které ústav provozuje, navázaly kurzy bibliografie, respektive textologie a editologie.

Pod vedením Pavla Šidáka (Oddělení lexikografie) se na výuce podílelo šest pracovníků ÚČL (Robert Kolár, Jakub Říha, Petr Plecháč, Michal Kosák, Jiří Flaišman, Markéta Ř. Holanová). Přednášky zahrnuly tři disciplíny, které standardní vysokoškolská kurikula buď úplně vynechávají, nebo jim neposkytují dostatečný prostor. Zpětná vazba potvrdila přínosnost všech přednášek, studenti vyzdvihli zejména přednášku bibliografickou.

4.3 Popularizační činnost

Také v roce 2019 pořádal ÚČL pro odbornou i širokou kulturní veřejnost konference, kolokvia, besedy a přednáškové cykly, a zároveň se účastnil nejrůznějších popularizačních akcí, jejichž cílem bylo podpořit prezentaci vědy jako veřejné služby. Pracovníci ÚČL rovněž představovali výsledky své výzkumné činnosti v televizních a rozhlasových pořadech a tištěných i webových periodikách (jednalo se o nejméně pět desítek vystoupení v elektronických médiích, denním a společenském tisku).

V průběhu roku 2019 ÚČL pořádal či spolupřádal téměř desítku konferencí a odborných kolokvií včetně mezinárodních.

název akce	datum a místo konání
Dílna Styl a poetika. Historie, teorie, aplikace	29.–30. 1. 2019, Praha
39. ročník plzeňského mezioborového symposia k problematice 19. století Od práce k zábavě. Volný čas v české kultuře v 19. století	28. 2. – 2. 3. 2019, Plzeň
9. ročník mezinárodního interdisciplinárního symposia Umění a kultury střední Evropy Ostrov v literaturách a kulturách střední Evropy	26.–27. 3. 2019, Olomouc
Studentská literárněvědná konference Natřeno na růžovo: Idyla, idylichno a ideál v literatuře	25.–26. 4. 2019, Brno
Mezinárodní versologická konference Quantitative Approaches to Versification	24.–26. 6. 2019, Praha
Workshop Král se špatnou pověstí. Utváření obrazu a pověsti českého a římského krále Václava IV.	11. 9. 2019, Praha
Česko-slovenské konfrontace / konfrontácie	19. 9. 2019, Bratislava
Konference Listopadové proměny. Česká a slovenská literatura v kontextu roku 1989	30.–31. 10. 2019, Praha
Kolokvium Diachronní poetika jako alternativní metoda psaní dějin	14.–15. 11. 2019, Praha

TAB. 3: *Konference pořádané nebo spolupřádané ÚČL v roce 2018; zdroj: ÚČL*

I v roce 2019 proběhl přednáškový cyklus Literárněvědné fórum určený pro odbornou a širší veřejnost, tentokrát s hojnou zahraniční účastí. V jarním cyklu započala přednášková řada na téma Češi, Němci a protektorátní literatura, kterou organizovalo Oddělení 20. století a literatury současné. Na podzim volně navázal cyklus přednášek Literatura – média – veřejnost s podtitulem Utváření moderní literární kultury v českých zemích, který uspořádalo Oddělení literatury 19. století. V rámci Literárněvědného fóra se již tradičně konala také speciální řada přednášek zaměřených na starší českou literaturu a její širší kulturní a historické souvislosti, tzv. Staročeský dýchánek. Jednotlivé přednášky a debaty Literárněvědného fóra navštěvovalo průměrně 30 zájemců; cyklus byl dokumentován a zpřístupněn v podobě videonahrávek na webu ÚČL.

K seznamování veřejnosti s výsledky práce zaměstnanců ÚČL pátým rokem sloužily celodenní mediálně-propagační akce nazvané Den s... Adresátem akcí byli novináři, autoři, spolupracovníci, podporovatelé představovaných prací a kulturní veřejnost; V roce 2019 se konaly tři Dny: 22. 1. proběhl v Dolním sále pražské budovy ÚČL Den se samizdatem představující knihu *Český literární samizdat 1949–1989*. Program byl hojně navštíven mimo jiné akterý neoficiálního publikování 70. a 80. let 20. století, přímý vstup z něj vysílala Česká televize na stanici ČT24. 24. 9. se konal Den s Českou knihnicí, zmíněný v předchozích částech této zprávy. 22. 10. byl uspořádán Den s Máchovým *Májem*. Za přítomnosti zástupce rodiny Krouských, v jejímž vlastnictví se nachází jediný autorský rukopis Máchovy básně, při něm byly prezentovány výsledky nového výzkumu pramenů a textové historie *Máje* a také nový software pro Kritickou hybridní edici, v níž máchovský svazek vyšel.

Během roku se konaly další odborné akce pro veřejnost a prezentace nových publikací pracovníků ÚČL (např. prezentace *Nové cesty Teoretické knihovny. Výzvy a problémy dětské literatury*, prezentace knihy Zuzany Augustové *Umění životu nebezpečné*, prezentace nové výstavy v rámci literatury ke stažení *Přepisovat a šířit výslovně zakázáno*, autorské čtení z románu Jáchyma Topola *Sestra*, uvedení knihy Petra Hrušky *Daleko do ničeho: Básník Ivan Wernisch* apod.). V čítárně kavárny Hyberská probíhal od druhé poloviny roku cyklus literárních čtení a besed *Jakub Deml píše...*, který organizoval Tým pro výzkum korespondence Jakuba Demla. O současném stavu čtenářství a jeho proměnách již tradičně informoval Jiří Trávníček na tiskové konferenci spolupořádané s Národní knihovnou ČR.

ÚČL se zapojil rovněž do společných popularizačních aktivit Akademie věd ČR. Čtvrtým rokem po sobě se ústav účastnil Veletrhu vědy, největší populárně-naučné akce svého druhu v České republice. Stánek ÚČL se tentokrát proměnil v celou. Návštěvníci se tak mohli vrátit zpět v čase a vžít se do osudů politických vězňů ve věznicích a pracovních táborech. V doprovodných soutěžích a workshopech si pak mohli např. vyzkoušet, jak probíhala oficiální a neoficiální korespondence s rodinou nebo jak a o čem se skládaly ve vězení básně. Veletrh vědy během tří dnů navštívilo rekordních 30 tisíc návštěvníků.

Začátkem září se ÚČL poprvé zúčastnil Festivalu vědy, „vědecko-technické laboratoře“ na Vítězném náměstí v Praze-Dejvicích. Stánek ústavu se pro letošní ročník festivalu stal „padělatelským doupětem“, kam si mohli návštěvníci přijít (nejen) pro odpovědi na otázky, proč se dějiny falšovaly a zda něco z toho přetrvalo do dnešní doby, ale zároveň si zde mohli některé falzátorské postupy sami vyzkoušet. Hlavním tématem potom byly *Rukopisy královédvorský a zelenohorský*, kterým se badatelsky dlouhodobě věnuje Dalibor Dobiáš. Ten také ro volně šířenou brožurové řady Věda kolem nás napsal svazeček *The Forged Dvůr Králové and Zelená Hora Manuscripts*.

Jak je již tradicí, ÚČL byl zapojen také do festivalu AV ČR Týden vědy a techniky. V rámci TVT se v ústavu začátkem listopadu konal Den otevřených dveří. ÚČL nabídl středoškolským studentům, jejich pedagogům i zájemcům z řad veřejnosti exkurzi a sérii více než deseti populárně-naučných přednášek včetně speciální víkendové expozice a workshopů k oslavám výročí 17. listopadu v hlavní budově Akademie věd ČR.

OBR. 25: Stánek ÚČL na Veletrhu vědy; zdroj: ÚČL

4.3.1 Mluvicí dům: Připomínka devadesáti let od úmrtí Otokara Březiny

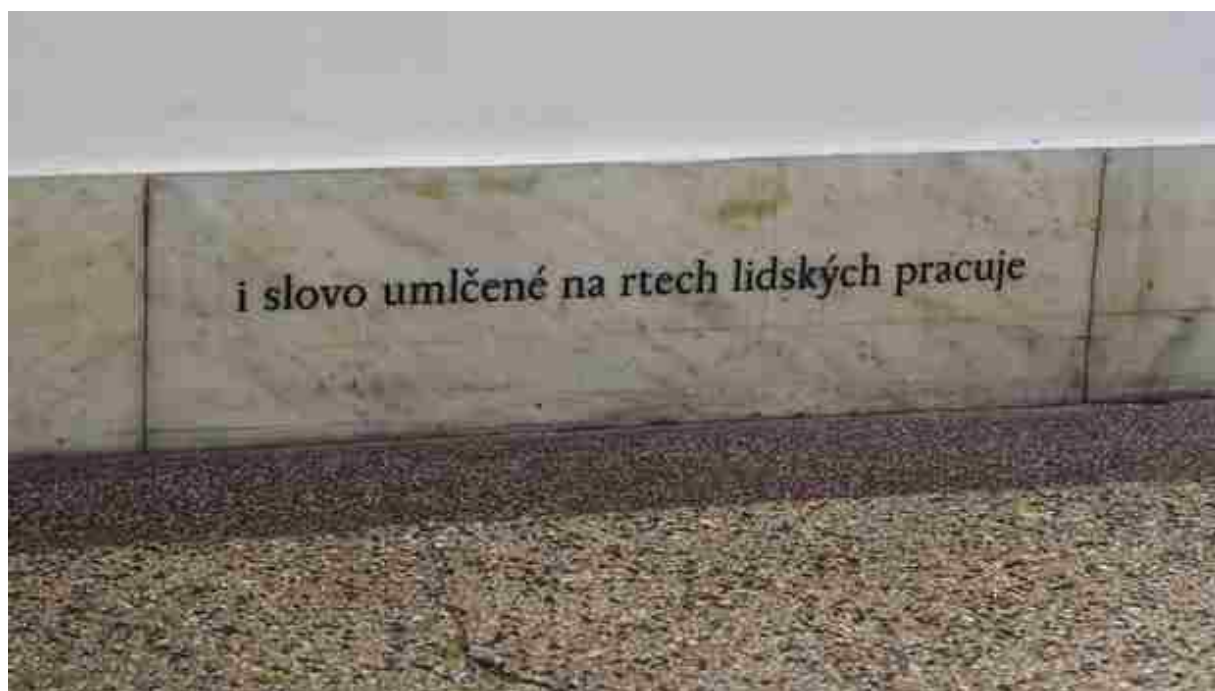
K 90. výročí úmrtí básníka Otokara Březiny, které připadlo na 25. 3. 2019, byla na průčelí pražské budovy ÚČL v ulici Na Florenci instalován citát z jeho (posmrtně vydaného) eseje Slovo: „z němých znamení písma se může rozjiskřiti celé nebe snu.“ Literární motiv na proskleném pásu nad portálem budovy je vyveden s využitím původního českého písma typografa Františka Štorma Pentagraf, v němž je sázen časopis *Česká literatura* a který se stal písmem aktuální vizuální identity ÚČL. Nápis je koncipován tak, aby mohl být v průběhu let obměňován. Z hlediska kolemjdoucích označuje v symbolickém kódu budovu jako místo, kde se pracuje s textem a s esteticky strukturovaným jazykovým projevem.

Na frontální fasádu se tak propisuje princip mluvicího domu, kterého grafičtí designéři Jaromír Hárovník a Ondřej Šorm ze studia Very Popular Office využili ve vnitřních prostorách budovy. Nový orientační systém budovy, realizovaný v období 2018–2019 v návaznosti na vestavbu dolního sálu a dokončení renovace parteru objektu, zahrnuje také extenzi v podobě literárních citátů, které jsou nepravidelně rozmístěny po budově, leckde v hravé souvislosti s funkcí příslušného prostoru. Tak například citát z Ortenovy *Modré knihy* „Někdy tudy stoupá kouř. Vniká do lampy i do slov.“ se čte na nádvoří budovy nad kuřáckým koutkem.

OBR. 26: Instalace citátu O. Březiny na průčelí pražské budovy ÚČL; zdroj: ÚČL

Výběr úryvků z literárních děl v českém, německém a latinském jazyce odráží mnohojazyčnost českých zemí i to, čemu se ve své práci věnují vědecká oddělení a týmy ÚČL. Vodítkem pro výběr textů z celé historie české literatury (od *Kosmozy Kroniky české* či *Kroniky takřčeného Dalimila* přes práce Jaroslava Vrchlického, R. M. Rilka, Karla Čapka či Vladislava Vančury až po dílo Františka Halase) byla tematizace literatury a literárních žánrů či médií a tematizace jazyka, řeči, vyprávění, slova. Výběr citátů implicitně odkazuje také k ostatním organizacím, které v budově ÚČL působí. Tak například úryvek z básně próze ze sbírky Richarda Weinerja *Zátiší s kulichem, herbářem a kostkami* „všechn ten upěchovaný halas večerní Paříže není ničím jiným než vnitřní písni oné lidské dynamoelektrické stanice, kterou je“ instalovaný ve čtvrtém patře budovy poukazuje k sídlu Francouzského ústavu pro výzkum ve společenských vědách CEFRES, které se zde nachází. Verše Jana Nerudy z *Písní kosmických* na zadním schodišti anoncují uživateli, že se blíží k redakci populárně vědeckého časopisu *Vesmír*: „Čtem o nesmírnosti prostory / a mysl nám trne, žasne, / že papršlek světla než sletí k nám / snad hvězda již zhasla, snad hasne.“

OBR. 27: Citát O. Březiny v interiéru pražské budovy ÚČL; zdroj: ÚČL

4.4 Účast na literárním dění

Vedle vědecké činnosti se pracovníci ÚČL věnovali v roce 2019 rovněž činnostem, které mají odborný charakter, avšak nebývají řazeny mezi výsledky vědecké práce a nemají ani povahu popularizace vědy. Jedná se o činnosti, které směřují k reflexi současné literatury a divadla, popřípadě o uměleckou práci. V ÚČL působí básníci a prozaikové Petr Hruška, Michal Jareš, Kamil Bouška, Zuzana Říhová, Michal Přibáň, Dominik Melichar aj., literární nebo divadelní kritice se soustavně věnují Pavel Janoušek, Jiří Trávníček, Martin Lukáš, Michal Jareš, Aleš Merenus, Barbora Čiháková, Pavel Kořínek, Dominik Melichar, Veronika Košnarová, Jiří Zizler, Zuzana Augustová, Klára Kudlová, Marek Lollok aj.

Pracovníci ÚČL v roce 2019 pravidelně přispívali literárněkritickými články do časopisů *Tvar* (Pavel Janoušek, Veronika Košnarová, Aleš Merenus), *Host* (Jiří Trávníček, Pavel Janoušek, Aleš Merenus), *A2* (Martin Lukáš, Pavel Kořínek), *Souvislosti* (Jiří Zizler) či *Lógr* (Dominik Melichar) – v některých případech dokonce do pravidelných rubrik, jako je 419 slov o próze Pavla Janouška v časopise *Tvar*. Podle databáze ASEP publikovali pracovníci ÚČL v roce 2019 celkem 89 recenzí beletristických a odborných knih.

Na fungování literárních časopisů se pracovníci ÚČL podílejí rovněž prací v jejich redakcích či redakčních radách – v redakci časopisu *Lógr* působili Stefan Segi a Dominik Melichar, v redakci časopisu *Kontradikce* pracoval Roman Kanda, předsedou Klubu přátel *Tvaru* je Pavel Janoušek. Řada pracovníků působil v redakcích či redakčních radách vědeckých časopisů: výkonným redaktorem časopisu *Svět literatury* byl Pavel Šidák, Alice Jedličková a Bohumil Fořt působili v redakční radě časopisu *Bohemica litteraria*, Zdeněk Hrbata v radách časopisů *World Literature Studies* a *Litteraria Pragensia*, Václav Petrbok v redakčních radách časopisů *Listy filologické*, *Střed* a *Echa IPSL*, Jiří Trávníček v redakčních radách časopisů *Filoteknos* a *Roczniki Biblioteczne*, Michal Jareš, Petr Šámal a Pavel Janoušek v radě časopisu *Slovenská literatúra*, Václav Smyčka v redakční radě časopisů *Brücken* a *Cornova*, Ondřej Sládek v redakční radě časopisů *Slovo a slovesnost* a *Iluminace*, Michael Wögerbauer a Petr Šámal byli členy redakční rady časopisu *Literární archiv*, Martin Hrdina působí v redakční radě časopisu *Didaktické studie*, Daniel Soukup v redakční radě časopisu *Judaica Bohemiae*, Robert Kolár v redakční radě časopisu *Český jazyk a literatura*, Pavel Janoušek v redakční radě *Divadelní revue* a Ladislav Futtera je členem rady odborného vlastivědného sborníku Mladoboleslavská *Boleslavica*. Silné zastoupení měli pracovníci ÚČL přirozeně v redakcích časopisů,

jež ústav vydává (*Česká literatura a Cormova*). Eduard Burget byl členem redakční rady *Biografického slovníku českých zemí*.

K reflexi současné literatury přispěla veřejná diskuse První bilance 2019, která se po roční přestávce konala 3. 12. 2019 v dolním sále ÚČL. Organizaci a moderování této již tradiční akce převzal po Pavlu Janáčkovi Martin Lukáš. Nad básnickou a prozaickou produkcí roku 2019 diskutovali Markéta Kittlová, Jan M. Heller, Ondřej Horák, Jakub Chrobák a přítomné publikum.

Na příspěvcích pro web *Literární bašta Dobré češtiny* se autorsky a redakčně se podíleli Daniela Iwashita, Barbora Čiháková, Daniel Kubec, Barbora Petruš a Anna Štičková. Michal Kosák a Jiří Flaišman působili nadále jako redaktori literárního webu i-kanon.cz, kde publikovali své kritické příspěvky.

Pracovníci ÚČL působili rovněž v komisích pro udílení literárních cen, jako jsou *Magnesia Litera* (Michal Jareš, Jiří Trávníček; Pavel Janáček a Pavel Janoušek jsou členy sdružení Litera, které cenu organizuje), *Cena Jaroslava Seiferta* (Jiří Zizler), *Cena Jiřího Ortena* (Michal Jareš), *Literární cena Vladimíra Vokolka* (Michal Jareš), *Cena Marka Ravenhilla* (Jitka Šotkovská) či v porotě literární soutěže *Hořovice Václava Hraběte* (Jiří Zizler). Michal Jareš zastupoval ÚČL dále jako porotce akce *Pojmenuj exoplanetu*, pořádané Astronomickým ústavem AV ČR. Jiří Flaišman působil jako předseda *Společnosti F. X. Šaldy*, která kromě jiných aktivit uděluje cenu F. X. Šaldy za mimořádné počiny v oblasti literární a výtvarné kritiky a literární historie.

4.5 Služby pro veřejnost

K základním úkolům ÚČL patří zajišťování infrastruktury pro literárněvědnou bohemistiku v mezinárodním i národním měřítku a ve vztahu k české veřejnosti šíření odborně relevantních informací o osobnostech, institucích, dílech a ostatních jevech české literatury. Tyto služby pro vědeckou komunitu a občanskou veřejnost zajišťuje ÚČL prostřednictvím výzkumné infrastruktury Česká literární bibliografie, vlastních knihoven v Praze a v Brně a dále prostřednictvím počítačových aplikací a databází. Tyto digitální nástroje jsou vesměs volně přístupné na internetu. Vznikají ve Středisku literárněvědných informací ÚČL, ale také v dalších odděleních ústavu – především v Oddělení edičním a textologickým, v Oddělení lexikografie nebo ve Versologickém týmu.

Rozsah jejího fondu řadí **pražskou Knihovnu ÚČL** na třetí místo mezi knihovnami ústavů Akademie věd ČR. Fond tvoří unikátní sbírka české beletrie, literární teorie, literární historie, základních děl ze společenskovedních oborů a soubor českých literárních a kulturních periodik. Součástí Knihovny ÚČL jsou též historické knižní a časopisecké fondy Umělecké besedy a knihoven bývalého Oddělení západních literatur a Kabinetu dějin českého divadla někdejšího Ústavu pro českou a světovou literaturu ČSAV. K 31. 12. 2019 tvořilo fond Knihovny ÚČL celkem 161 979 svazků, z toho v roce 2019 získala knihovna 2550 nových knihovných jednotek a odebírala 149 titulů periodik.

Knihovna ÚČL je plně otevřena nejen odborníkům, ale i studentům a dalším zájemcům, všechny dokumenty jsou ve studovně pražského pracoviště ÚČL expedovány na počkání. V roce 2019 využilo ideálních podmínek ke studiu 385 čtenářů, dalším desítkám uživatelů byly jejich požadavky vyřešeny jednorázově. Souhrnně bylo poskytnuto 11 836 absenčních výpůjček (prezenční výpůjčky nejsou evidovány) a 1 856 prolongací. Další badatelé studovali v knihovně dokumenty ze Staročeské sbírky – souboru mikrofilmů a fotokopíí staročeských rukopisů a tisků z českých i zahraničních fondů (více než 163 000 polí mikrofilmů a více než 155 000 fotokopíí).

Pražská Knihovna ÚČL poskytovala své služby na základě automatického výpůjčního protokolu a sdíleného systému Aleph, jehož provoz zajišťuje pro zapojené ústavy centrální Knihovna AV ČR. Počet záznamů dokumentů vytvořených podle pravidel RDA ve formátu MARC21 a předaných do Souborného katalogu ČR vzrostl v roce 2019 na 103 189, což se opět projevilo vysokým zájmem o dokumenty z fondu Knihovny ÚČL, uspokojovaným též prostřednictvím meziknihovní výpůjční služby.

Knihovna ÚČL AV ČR (Praha)	2017	2018	2019
Knihovní fond			
Celkový počet knihovních jednotek	156 719	159 429	161 979
Počet knih získaných v roce 2019	2080	2710	2550
Počet titulů periodik získaných v roce 2019	173	161	149
Knihovní služby			
Počet registrovaných uživatelů – pozn. 1	716	385	385
Počet výpůjček z fondu knihovny	12 802	13 156	11 836
Počet prodloužení výpůjček	2967	1825	1856
Počet kopií	2815	2565	1685
Meziknihovní výpůjční služby			
Dokumenty zapůjčené z jiných knihoven v ČR	33	28	48
Dokumenty zapůjčené jiným knihovnám v ČR	102	127	131
Kopie dokumentů poskytnuté jiným knihovnám v ČR	33	19	34
Dokumenty zapůjčené ze zahraničních knihoven	25	14	16
Spolupráce se souborným katalogem ČR			
Celkový počet záznamů zaslaných do SKC	90 657	96 663	103 189
<i>Pozn. 1 – Pokles ukazatele počtu registrovaných účastníků v roce 2018 je způsoben postupnou přeregistrací uživatelů Knihovny ÚČL, zahájenou po nástupu platnosti GDPR.</i>			

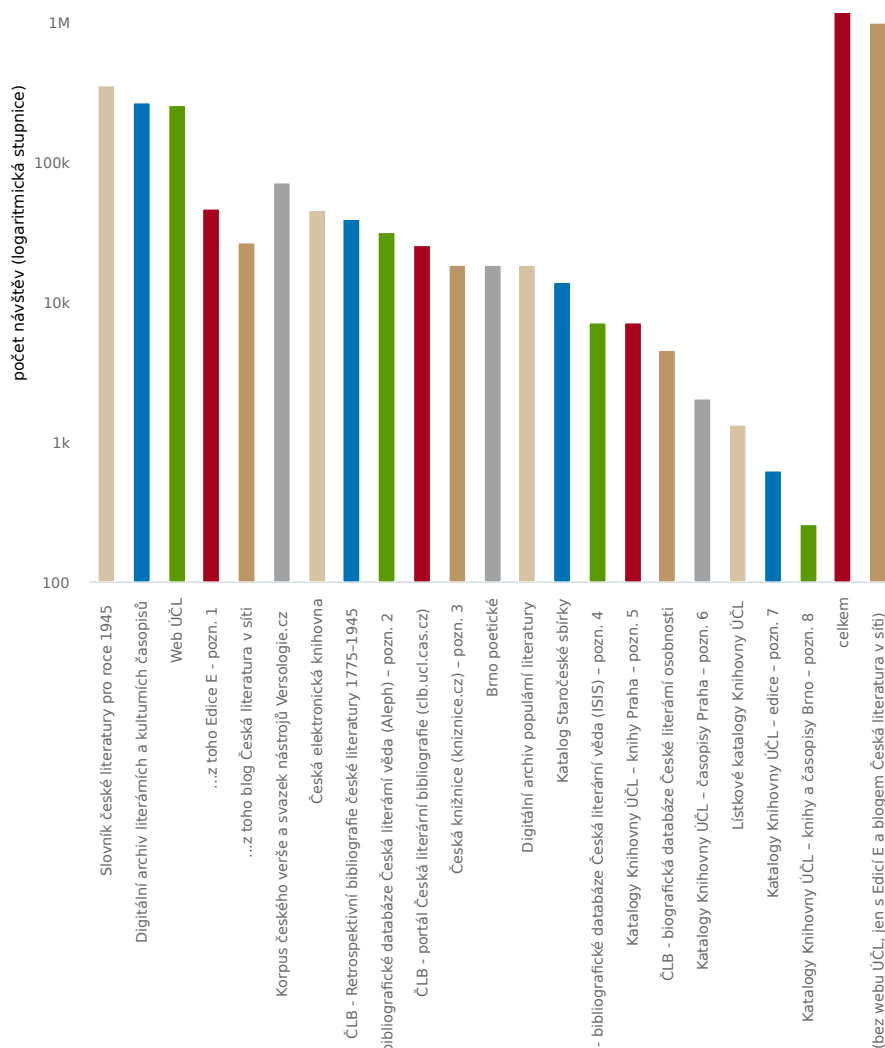
TAB. 4: Knihovna ÚČL (Praha); zdroj: ÚČL

S cílem podpořit využití posledních dvou částí fondu, které dosud nebyly zkatologizovány elektronicky, tj. knihoven bývalého Oddělení západních literatur a Kabinetu dějin českého divadla, se od ledna 2017 Knihovna ÚČL zapojila do podprogramu Ministerstva kultury ČR VISK 5 – Retrokon projektem Retrokatalogizace fondu Knihovny někdejšího Oddělení západních literatur ÚČSL ČSAV. Protože kvalitou záznamů zasílaných do Souborného katalogu ČR splnila náročné požadavky zadavatele, s podporou z téhož zdroje pokračovala v postupné rekatologizaci zmíněného fondu v systému Aleph i v roce 2019. Uveřejněné záznamy umožňují uživatelům ještě snazší přístup ke studiu primárních dokumentů z tohoto unikátního fondu obsahujícího dokumenty ze 17. až 20. století a orientovaného především na beletrii a odbornou literaturu z oblasti románského, anglosaského a germánského písemnictví.

Veřejně přístupná je rovněž **Knihovna brněnského pracoviště ÚČL**. K 31. 12. 2019 tvořilo její fond 18 219 knihovních jednotek a čtenáři zde měli k dispozici 28 titulů časopisů. Profilově je knihovna zaměřena na českou beletrii 20. století a původní současnou literaturu, literární teorii a literární vědu. Důležitou součástí představuje literatura regionální a literární periodika. V roce 2017 byla v brněnské knihovně ÚČL dokončena celková rekatologizace knihovního fondu v systému Aleph a od roku 2018 je již celý fond včetně nových přírůstků zpracováván elektronicky. Záznamy

jsou průběžně tvořeny s knihou v ruce při dodržování stanovených standardů dle pravidel RDA ve formátu MARC21 v systému Aleph, jejich zveřejnění umožňuje odborným zájemcům ještě větší využití tohoto speciálního fondu.

Digitální zdroje informací nabízí ÚČL odborné veřejnosti, studentům a dalším zájemcům ve čtyřech oblastech: 1. slovníky, 2. digitální archivy a fulltextové databáze literárních textů, 3. bibliografické a další specializované databáze, 4. korpusy literárních textů. Ústavní web slouží jako rozcestník ke všem těmto zdrojům. Dohromady databáze, full-textové knihovny, archivy, korpusy a další odborné informační zdroje ÚČL dosáhly v roce 2019 1 006 436 návštěv, společně s webovými stránkami ústavu dokonce 1 190 554 návštěv uživatelů.

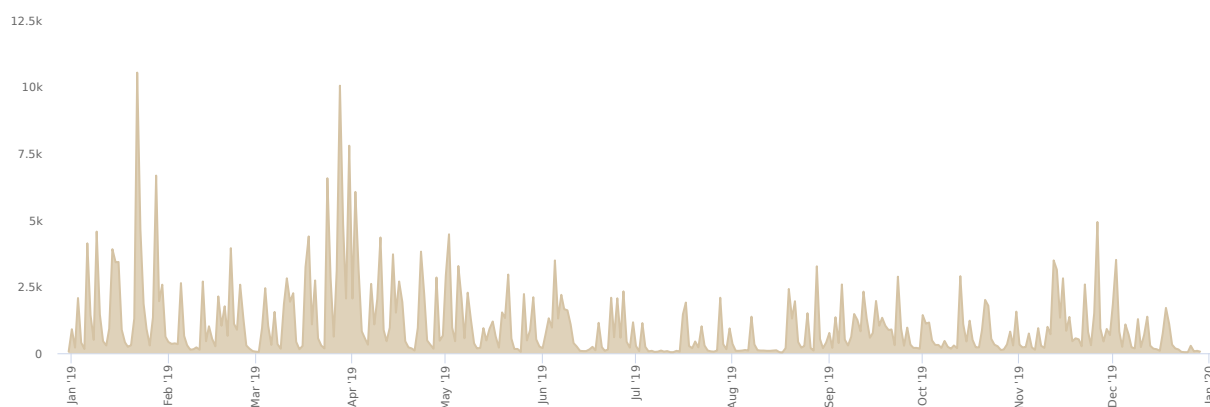

OBR. 28: Návštěvnost hlavních serverů ÚČL. Poznámky: 1) Výpočet podle metody pro rok 2016 (koeficient stanoven jako podíl hitů na adresář Edice E na celkovém počtu hitů). 2) Bez provozu na části bází provozovaných v průběhu roku 2019 v systému ISIS. Započteny přístupy přes URL <http://biblio.ucl.cas.cz> (10 534 návštěv), přístupy do databáze excerpozovaných časopisů (828 návštěv) a přístupy realizované přímo přes rozhraní ALEPH provozované KnAV (20 307 návštěv). 3) Provoz měřen jen 1–8/2019. 4) Bez provozu na části bází provozovaných v průběhu roku 2019 v systému ALEPH. 5) Započteny pouze přístupy přes URL <http://katalog.ucl.cas.cz>. 6) Započteny pouze přístupy přes URL <http://casopisy.ucl.cas.cz>. 7) Započteny pouze přístupy přes URL <http://edice.ucl.cas.cz>. 8) Započteny pouze přístupy přes URL <http://brno.ucl.cas.cz>; zdroj: ÚČL (Awstats, Google Analytics), KnAV

KnAV

4.6 ÚČL na sociálních sítích

ÚČL komunikoval (podobně jako v předchozích letech) s veřejností rovněž prostřednictvím sociálních sítí. Hlavní facebooková stránka ÚČL zaznamenala meziroční nárůstů 155 fanoušků (počet uživatelů, kteří přidělili naší stránce „to se mi líbí“, činil na sklonku roku 3693). Mezi těmito uživateli většinu tvořily ženy (68 %), nejpočetnější skupinou potom byly ženy ve věku 25–34 let (32 %). Ke stránce se připojovali rovněž desítky zahraničních uživatelů (Slovensko, Polsko, Německo, Velká Británie, USA, Itálie, Egypt, Francie, Maďarsko ad.). Nejúspěšnější příspěvky na této stránce překonávaly svým dosahem hranici 2000 unikátních uživatelů. Rozvoj zaznamenaly také další facebookové stránky, jimiž se prezentují jednotlivé týmy či projekty (např. Versologický tým, infrastruktura Česká literární bibliografie, ediční řada Česká knihovna či Literární kronika první republiky). Celkem 24 pracovníků ústavu spravovalo svůj profil na síti Academia.edu. Videozáznamy z přednášek a dalších akcí byly umístovány na serveru YouTube a dále sdíleny na sociálních sítích a hlavní webové stránce ústavu.

OBR. 29: Počet zobrazení facebookové stránky ÚČL v roce 2019 v jednotlivých dnech; zdroj: Facebook

5. Hospodaření

5.1 Rozpočet

V roce 2019 provozoval ÚČL svou činnost s rozpočtem 80 501 tis. Kč (včetně investic a grantů) s nulovým hospodářským výsledkem. Ústav v tomto roce použil prostředky z fondu účelových prostředků ve výši celkem 2 370 tis. Kč. Z toho bylo 2 065 tis. Kč institucionálních prostředků a 305 tis. Kč grantových (účelových) prostředků. Struktura financování byla tvořena institucionální dotací ve výši 54 049 tis. Kč, z toho 41 891 tis. Kč na podporu výzkumné organizace, 9 887 tis. Kč na podporu činnosti pracoviště a 2 271 tis. Kč investiční dotace.

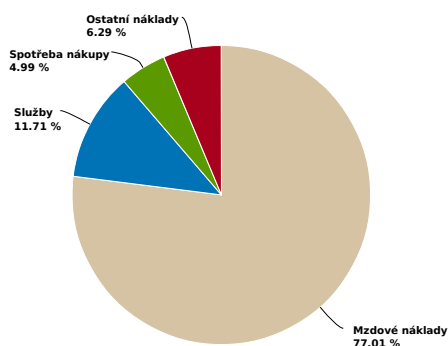
Prostředky grantové činily 23 269 tis. Kč. Grantů/dotací měl ÚČL v roce 2019 celkem 21 (8x GA ČR v hodnotě 7 600 tis. Kč, 5x MŠMT ČR v hodnotě 13 398 tis. Kč, 7x MK ČR v hodnotě 2 222 tis. Kč). Investiční dotace získal ÚČL v roce 2019 ve výši 2 271 tis. Kč. Převážná část investiční dotace byla použita na pořízení nákladných přístrojů.

5.2 Náklady

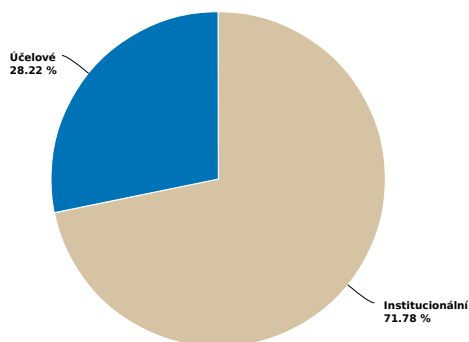
Z hlediska struktury nákladů představovaly hlavní položku náklady mzdové. Ty dosáhly včetně odvodů zákonného pojištění a ostatních sociálních nákladů 64 450 tis. Kč. Oproti předchozím letům do těchto nákladů zasáhly odměny, které díky příznivému hospodaření v roce 2019 mohly být zaměstnancům ústavu vyplaceny za úspěšné plnění pracovních úkolů. Náklady na provoz představovaly vedle toho 19 236 tis. Kč. Z toho na cestovné (včetně zahraničních stáží) vynaložil ÚČL v roce 2019 1 013 tis. Kč. Podrobnější struktura výnosů a nákladů je uvedena v tabulkách Výsledek hospodaření ÚČL AV ČR, v. v. i., za rok 2019, zveřejněných na webu ÚČL.

Zdroje a rozdělení mzdových nákladů ÚČL (v tis. Kč) včetně pojištění a soc. fondu				
Zdroj	Mzdy	Pojištění	OON	Celkem
Institucionální dotace	31 756	12 283	1 819	45 858
GA ČR	3 565	1 361	520	5 446
MŠMT ČR a MK ČR	8 721	3 164	1 261	13 146
Celkem	44 042	16 808	3 600	64 450
Odměny DR a RÚČL				219

TAB. 5: Struktura mzdových nákladů ÚČL v roce 2019; zdroj ÚČL

OBR. 30: Struktura nákladů; zdroj ÚČL

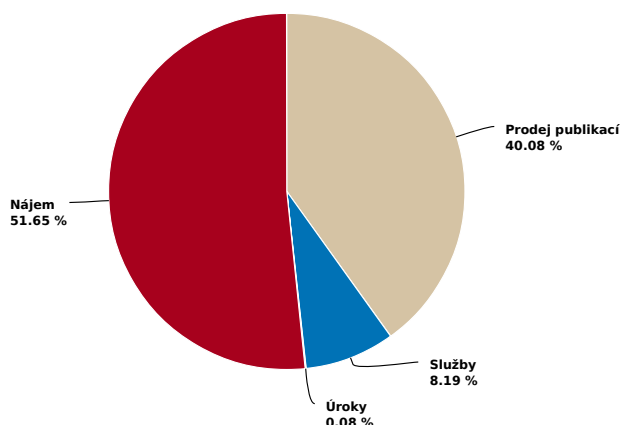
OBR. 31: Náklady podle typu financování (účelové prostředky včetně nepřímých nákladů projektů); zdroj ÚČL

5.3 Výnosy

Nevyužité prostory v budově, které má ÚČL ve svém vlastnictví, pronajímal v roce 2019 jiným subjektům. Nájemci jsou především subjekty nekomerční. Mezi ně patří např. Středisko společných činností AV ČR (knihkupectví Academia), Etnologický ústav AV ČR, Filosofický ústav AV ČR (Kabinet pro klasická studia), občanské sdružení Klub přátel Tvaru (stejnojmenný literární časopis), CEFRES – Francouzský ústav pro výzkum ve společenských vědách. Mezi komerční subjekty se řadili tito nájemci: Space2let, spol. s r. o. (kavárna), Vesmír spol. s r. o. (stejnojmenný vědecký časopis). Nájemné se promítlo do příjmů ústavu částkou 946 tis. Kč. Další výnosy měl ÚČL z prodeje publikací ve výši 734 tis. Kč a z prodeje služeb ve výši 150 tis. Kč, úroky činily cca 1,5 tis. Kč. Celkem činily zdanitelné výnosy za rok 2019 i s úroky 1 832 tis. Kč. Ústav je i nadále plátcem DPH.

Zdanitelné výnosy ÚČL (v tis. Kč)	
Prodej publikací včetně <i>České literatury</i>	734
Tržby z prodeje služeb	150
Tržby z pronájmu	946
Úroky	2
Celkem výnosy	1 832

TAB. 6: Struktura výnosů ÚČL v roce 2019; zdroj ÚČL

OBR. 32: Výnosy ÚČL; zdroj ÚČL

5.4 Majetek

K 31. 12. 2019 činil majetek ÚČL 79 111 tis. Kč. Mezi významné položky majetku patří: budova v ulici Na Florenci ve výši 70 345 tis. Kč, pozemek Na Florenci ve výši 2 190 tis. Kč, kamerový systém 1 040 tis. Kč a knižní skener CopiBook Open System ve výši 1 016 tis. Kč.

Od AV ČR získal ÚČL investiční dotace ve výši 2 271 tis. Kč. Z toho bylo 1 015 tis. Kč použito na pořízení knižního skeneru, 484 tis. Kč bylo použito na pořízení datového úložiště, 718 tis. Kč na nákup informačního LED panelu pro veřejnost, 54 tis. Kč na náklady spojené s ekonomickým informačním systémem.

6. Orgány pracoviště

6.1 Ředitel pracoviště

Na základě jmenování předsedou Akademie věd ČR prof. Ing. Jiřím Drahošem, DrSc., dr.h.c., na období 1. 7. 2015 – 30. 6. 2020, vykonával v roce 2019 funkci ředitele ÚČL Ing. Pavel Janáček, Ph.D.

6.1.1 Informace o činnosti

Zorganizoval a vedl 11 pravidelných měsíčních porad kolegia ředitele ÚČL. Listopadové zasedání bylo výjezdní a bylo spojeno s návštěvou brněnského pracoviště.

Svolal shromáždění výzkumných pracovníků 1. 10. 2019 za účelem volby externího člena Rady ÚČL.

Zajistil předložení finančních dokumentů Výsledek hospodaření ÚČL za rok 2018 a Rozpočet ÚČL na rok 2019, jejich projednání v Dozorčí radě ÚČL a schválení v Radě ÚČL.

Zajistil předložení finančních dokumentů týkajících se 1., 2. a 3. změny Rozpočtu ÚČL na rok 2019, jejich projednání v Dozorčí radě ÚČL a schválení v Radě ÚČL.

Zajistil předložení Výroční zprávy ÚČL o činnosti a hospodaření za rok 2018 Dozorčí radě ÚČL a Radě ÚČL, jejich schválení oběma radami a zveřejnění výroční zprávy.

Připravil nový Mzdový předpis ÚČL a jeho Přílohu.

Zahájil přípravy VI. kongresu světové literárněvědné bohemistiky, pověřil výkonem funkce vědeckého tajemníka Pavla Šidáka a vedl spolu s ním jednání se spolupracujícími organizacemi.

Koordinoval přípravu pracoviště na Hodnocení výzkumné a odborné činnosti pracovišť AV ČR za období 2015–2019.

Harmonizoval příkaz ředitele ÚČL č. 2/2011 o nakládání s výsledky činnosti ve výzkumu, vývoji a inovacích s Pokynem Akademické rady AV ČR č. 3/2018 o evidenci předmětů chráněných právem duševního vlastnictví a jejich využívání a připravil nový předpis k vyhlášení na začátek roku 2020.

Vydal dva příkazy ředitele:

- 1/2019 o úhradě nákladů vynaložených na vstupné do divadel
- 2/2019 o plánovaných atestacích

6.2 Rada pracoviště

SLOŽENÍ

předseda:	PhDr. Petr Šámal, Ph.D. (ÚČL AV ČR, v. v. i.)
místopředsedkyně:	doc. PhDr. Alice Jedličková, CSc. (ÚČL AV ČR, v. v. i.)
členové interní:	Ing. Pavel Janáček, Ph.D. PhDr. Robert Kolár, Ph.D. PhDr. Michal Přibáň, Ph.D. Mag. Dr. Michael Wögerbauer
členové externí:	PhDr. Taťána Petrasová, CSc. PhDr. Tomáš Pavlíček, Ph.D. (Literární archiv Památníku národního písemnictví) prof. PhDr. Dalibor Tureček, DSc. (Filozofická fakulta Jihočeské univerzity); rezignace k 31. 8. 2019 Mgr. Ivana Taranenková, Ph.D. (Ústav slovenskej literatúry Slovenské akademie věd); zvolena 1. 10. 2019

6.2.1 Informace o činnosti

Rada pracoviště zasedala v termínech: 21. února, 28. března, 24. dubna, 20. června, 3. října, 28. listopadu 2019; návrhy, k jejichž projednání nebylo možné nebo účelné svolat zasedání Rady ÚČL, byly projednány per rollam.

21. února

Rada projednala postup řešení 17 ústavních projektů, sedm zhodnotila jako úspěšně dokončené a tři nové projekty přijala jako projekty ústavní.

Rada schválila Výsledek hospodaření ÚČL za rok 2018, Rozpočet ÚČL na rok 2019 a související převody zůstatků fondů účelově určených prostředků.

Rada schválila Střednědobý výhled rozpočtu ÚČL na období 2020–2021.

Rada pokračovala v projednávání Konceptce výzkumné činnosti ÚČL na období 2020–2025/2030.

28. března

Rada projednala a schválila návrh nového Mzdového předpisu.

Rada navrhla Zuzanu Říhovou na udělení prémie Lumina quaeruntur.

Rada pokračovala v projednávání Konceptce výzkumné činnosti ÚČL na období 2020–2025/2030.

24. dubna

Rada pokračovala v projednávání Konceptce výzkumné činnosti ÚČL na období 2020–2025/2030.

20. června

Rada schválila Výroční zprávu ÚČL za rok 2018.

Rada rozhodla o udělení Stipendia Zdeňka Pešata Murrayi G. Hallovi, Anně Försterové a Cezary Rosińskému.

Rada schválila 1. změnu Rozpočtu ÚČL na rok 2019.

Rada schválila upravený výsledek hospodaření po auditu za rok 2018 ve výši 277 tisíc Kč a jeho převod do Rezervního fondu.

Rada pokračovala v projednávání Konceptce výzkumné činnosti ÚČL na období 2020–2025/2030.

3. října

Rada pokračovala v projednávání Konceptce výzkumné činnosti ÚČL na období 2020–2025/2030.

28. listopadu

Rada schválila 2. změnu Rozpočtu ÚČL na rok 2019.

Rada se zabývala ediční činností ÚČL.

Rada schválila Konceptci výzkumné činnosti ÚČL na období 2020–2025/2030.

6.3 Dozorčí rada

SLOŽENÍ

předseda:	doc. PhDr. Lydia Petráňová, CSc. (Etnologický ústav AV ČR, v. v. i.)
místopředseda:	prof. PhDr. Pavel Janoušek, CSc. (ÚČL AV ČR, v. v. i.)
členové:	Mgr. Petra Eckert Nováková (Středisko společných činností AV ČR, v. v. i.) JUDr. Jiří Malý (Středisko společných činností AV ČR, v. v. i.) PhDr. Jiří Beneš (Filosofický ústav AV ČR, v. v. i.)

6.3.1 Informace o činnosti

Dozorčí rada ÚČL AV ČR, v. v. i., zasedala v termínech: 27. března, 20. června a 19. listopadu; dále proběhla 2 hlasování per rollam.

27. března 2019

Projednala a vzala na vědomí hospodářské výsledky ÚČL za rok 2018 a plán rozpočtu na rok 2019 i střednědobý výhled rozpočtu na roky 2020–2021.

Souhlasila s udělením souhlasu se zřízením nadačního fondu časopisu *Vesmír* se sídlem v budově ÚČL po dobu trvání nájmu redakce časopisu *Vesmír* v budově ÚČL.

20. června 2019

Schválila zprávu o činnosti DR za rok 2018.

Projednala a vzala se souhlasem na vědomí předloženou výroční zprávu a výrok auditora k hospodaření a účetnictví za rok 2018.

Vzala na vědomí změny v rozpočtu pro rok 2019.

Zhodnotila manažerské schopnosti ředitele ÚČL ve vztahu k pracovišti.

19. listopadu 2019

Určila auditora k ověření účetní uzávěrky ÚČL za rok 2019.

Udělila předchozí písemný souhlas s pořízením ekonomicko-informačního systému na základě předloženého znění návrhu Koordinační dohody smluvních stran, Zadávací dokumentace a příslušné Servisní a Implementační smlouvy.

Udělila předchozí písemný souhlas s uzavřením Dodatku č. 2 k Nájemní smlouvě ze dne 2. 12. 2015, ve znění Dodatku č. 1. ze dne 22. 12. 2017, mezi Ústavem pro českou literaturu AV ČR, v. v. i., a Francouzským velvyslanectvím v České republice.

Dále DR průběžně sledovala čerpání rozpočtu pracoviště, včetně jeho změn v průběhu roku (grantové prostředky, v průběhu roku nově získané účelové finance z různých zdrojů, mimořádné institucionální dotace od AV ČR a jejich využití, investice do stavu a též provozu a správy budovy), a také stav prostředků uložených ve fondech.

Vedle toho DR během roku sledovala i vnitřní odborné záležitosti pracoviště (výsledky atestací pracovníků, přípravy vnitroakademického hodnocení, hodnocení ústavu podle Metodiky 2017+). Během roku byli předsedkyně i členové DR průběžně v kontaktu s tajemnicí DR a ředitelem pracoviště; podle potřeby spolu konzultovali úkony, procedury a materiály spadající do kompetence DR. Předsedkyně DR se účastnila některých zasedání rady instituce.

7. Další informace

7.1.1 **Změny zřizovací listiny**

V průběhu roku 2019 nedošlo ke změnám zřizovací listiny.

7.1.2 **Hodnocení další a jiné činnosti**

ÚČL nevyvíjí další ani jinou činnost.

7.1.3 **Informace o opatření k odstranění nedostatků v hospodaření**

ÚČL nebyla v roce 2019 uložena opatření k odstranění nedostatků v hospodaření.

7.1.4 **Finanční informace o skutečnostech, které jsou významné z hlediska posouzení hospodářského postavení instituce a mohou mít vliv na její vývoj**

Všechny podstatné informace o skutečnostech významných z hlediska hospodářského postavení instituce a dalšího vývoje tohoto postavení jsou obsaženy v předchozích částech výroční zprávy.

7.1.5 **Předpokládaný vývoj činnosti pracoviště**

Všechny podstatné informace umožňující predikovat další vývoj činnosti pracoviště jsou obsaženy v předchozích částech výroční zprávy.

7.1.6 **Aktivity v oblasti ochrany životního prostředí**

Na pracovišti probíhá třídění odpadu a recyklace elektronických zařízení včetně baterií a akumulátorů.

7.1.7 **Aktivity v oblasti pracovněprávních vztahů**

Zástupci odborových organizací se jako členové účastnili jednání kolegia ředitele ÚČL, projednávání rozpočtu pracoviště a rozpočtu sociálního fondu a jednání o úpravách mzdového předpisu ÚČL v souvislosti se zvýšením mezd.

7.1.8 **Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím**

ÚČL zveřejnil 1. 3. 2020 výroční zprávu o své činnosti v oblasti poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb. s následujícím obsahem:

- (1) Za rok 2019 neevidujeme žádné žádosti o informace a žádné rozhodnutí o odmítnutí žádosti.
- (2) Za rok 2019 neevidujeme žádná podaná odvolání proti rozhodnutí.
- (3) Za rok 2019 neevidujeme žádné rozsudky soudu ve věci přezkoumání zákonnosti rozhodnutí povinného subjektu o odmítnutí žádosti o poskytnutí informace ani žádné výdaje v souvislosti se soudními řízeními o právech a povinnostech podle tohoto zákona.
- (4) Za rok 2019 neevidujeme žádné poskytnuté výhradní licence.
- (5) Za rok 2019 neevidujeme žádné stížnosti podané podle § 16a.
- (6) Za rok 2019 neevidujeme žádné další informace vztahující se k uplatňování tohoto zákona.

8. Zpráva auditora o ověření účetní závěrky a zpráva auditora k výroční zprávě

ZPRÁVA NEZÁVISLÉHO AUDITORA

o ověření účetní závěrky za období
od 1. ledna 2019 do 31. prosince 2019
organizace

Ústav pro českou literaturu AV ČR, v.v.i.

Zpráva nezávislého auditora pro vedení organizace Ústav pro českou literaturu AV ČR, v.v.í.

Název organizace: Ústav pro českou literaturu AVČR, v.v.í.
Sídlo organizace: Na Florenci 1420/3, 110 00 Praha 1
Identifikační číslo: 68378068
Právní forma: veřejná výzkumná instituce

Výrok auditora

Provedli jsme audit přiložené účetní závěrky organizace Ústav pro českou literaturu AVČR, v.v.í. (dále také „Organizace“) sestavené na základě českých účetních předpisů, která se skládá z rozvahy k 31. prosinci 2019, výkazu zisku a ztráty, za rok končící 31. prosince 2019 a přílohy této účetní závěrky, která obsahuje popis použitých podstatných účetních metod a další vysvětlující informace. Údaje o Organizaci jsou uvedeny v příloze této účetní závěrky.

Podle našeho názoru účetní závěrka podává věrný a poctivý obraz aktiv a pasiv Organizace k 31. prosinci 2019 a nákladů a výnosů a výsledku jejího hospodaření za rok končící 31. prosince 2019 v souladu s českými účetními předpisy.

Základ pro výrok

Audit jsme provedli v souladu se zákonem o auditorech a standardy Komory auditorů České republiky (KA ČR) pro audit, kterými jsou mezinárodní standardy pro audit (ISA) případně doplněné a upravené souvisejícími aplikačními doložkami. Naše odpovědnost stanovená těmito předpisy je podrobněji popsána v oddílu Odpovědnost auditora za audit účetní závěrky. V souladu se zákonem o auditorech a Etickým kodexem přijatým Komorou auditorů České republiky jsme na Organizaci nezávislí a splnili jsme i další etické povinnosti vyplývající z uvedených předpisů. Domníváme se, že důkazní informace, které jsme shromáždili, poskytují dostatečný a vhodný základ pro vyjádření našeho výroku.

Ostatní informace uvedené ve výroční zprávě

Ostatními informacemi jsou v souladu s § 2 písm. b) zákona o auditorech informace uvedené ve výroční zprávě mimo účetní závěrku a naši zprávu auditora. Za ostatní informace odpovídá statutární orgán.

Náš výrok k účetní závěrce se k ostatním informacím nevztahuje. Přesto je však součástí našich povinností souvisejících s ověřením účetní závěrky seznámení se s ostatními informacemi a posouzení, zda ostatní informace nejsou ve významném (materiálním) nesouladu s účetní závěrkou či s našimi znalostmi o účetní jednotce získanými během ověřování účetní závěrky nebo zda se jinak tyto informace nejeví jako významně (materiálně) nesprávné. Také posuzujeme, zda ostatní informace byly ve všech významných (materiálních) ohledech vypracovány v souladu s příslušnými právními předpisy. Tímto posouzením se rozumí, zda ostatní informace splňují požadavky právních předpisů na formální náležitosti a postup vypracování ostatních informací v kontextu významnosti (materiality), tj. zda případné nedodržení uvedených požadavků by bylo způsobilé ovlivnit úsudek činěný na základě ostatních informací.

Na základě provedených postupů, do míry, jíž dokážeme posoudit, uvádíme, že

- ostatní informace, které popisují skutečnosti, jež jsou též předmětem zobrazení v účetní závěrce, jsou ve všech významných (materiálních) ohledech v souladu s účetní závěrkou a
- ostatní informace byly vypracovány v souladu s právními předpisy.

Dále jsme povinni uvést, zda na základě poznatků a povědomí o Organizaci, k nimž jsme dospěli při provádění auditu, ostatní informace neobsahují významné (materiální) věcné nesprávnosti. V rámci uvedených postupů jsme v obdržенých ostatních informacích žádné významné (materiální) věcné nesprávnosti nezjistili.

Odpovědnost statutárního orgánu Organizace za účetní závěrku

Statutární orgán Organizace odpovídá za sestavení účetní závěrky podávající věrný a poctivý obraz v souladu s českými účetními předpisy, a za takový vnitřní kontrolní systém, který považuje za nezbytný pro sestavení účetní závěrky tak, aby neobsahovala významné (materiální) nesprávnosti způsobené podvodem nebo chybou.

Při sestavování účetní závěrky je statutární orgán Organizace povinen posoudit, zda je Společnost schopna nepřetržitě trvat, a pokud je to relevantní, popsat v příloze účetní závěrky záležitosti týkající se jejího nepřetržitého trvání a použití předpokladu nepřetržitého trvání při sestavení účetní závěrky, s výjimkou případů, kdy statutární orgán plánuje zrušení Organizace nebo ukončení její činnosti, resp. kdy nemá jinou reálnou možnost než tak učinit.

Za dohled nad procesem účetního výkaznictví v Organizaci odpovídá statutární orgán.

Odpovědnost auditora za audit účetní závěrky

Naším cílem je získat přiměřenou jistotu, že účetní závěrka jako celek neobsahuje významnou (materiální) nesprávnost způsobenou podvodem nebo chybou a vydat zprávu auditora obsahující náš výrok. Přiměřená míra jistoty je velká míra jistoty, nicméně není zárukou, že audit provedený v souladu s výše uvedenými předpisy ve všech případech v účetní závěrce odhalí případnou existující významnou (materiální) nesprávnost. Nesprávnosti mohou vzniknout v důsledku podvodů nebo chyb a považují se za významné (materiální), pokud lze reálně předpokládat, že by jednotlivě nebo v souhrnu mohly ovlivnit ekonomická rozhodnutí, která uživatelé účetní závěrky na jejím základě přijmou.

Při provádění auditu v souladu s výše uvedenými předpisy je naší povinností uplatňovat během celého auditu odborný úsudek a zachovávat profesní skepticismus. Dále je naší povinností:

- Identifikovat a vyhodnotit rizika významné (materiální) nesprávnosti účetní závěrky způsobené podvodem nebo chybou, navrhnout a provést auditorské postupy reagující na tato rizika a získat dostatečné a vhodné důkazní informace, abychom na jejich základě mohli vyjádřit výrok. Riziko, že neodhalíme významnou (materiální) nesprávnost, k níž došlo v důsledku podvodu, je větší než riziko neodhalení významné (materiální) nesprávnosti způsobené chybou, protože součástí podvodu mohou být tajné dohody (koluze), falšování, úmyslná opomenutí, nepravdivá prohlášení nebo obcházení vnitřních kontrol vedením Organizace.
- Seznámit se s vnitřním kontrolním systémem Organizace relevantním pro audit v takovém rozsahu, abychom mohli navrhnout auditorské postupy vhodné s ohledem na dané okolnosti, nikoli abychom mohli vyjádřit názor na účinnost jejího vnitřního kontrolního systému.
- Posoudit vhodnost použitých účetních pravidel, přiměřenost provedených účetních odhadů a informace, které v této souvislosti Organizace uvedla v příloze účetní závěrky.
- Posoudit vhodnost použití předpokladu nepřetržitého trvání při sestavení účetní závěrky statutárního orgánu a to, zda s ohledem na shromážděné důkazní informace existuje významná (materiální) nejistota vyplývající z událostí nebo podmínek, které mohou významně zpochybnit schopnost Organizaci nepřetržitě trvat. Jestliže dojdeme k závěru, že taková významná (materiální) nejistota existuje, je naší povinností upozornit v naší zprávě na informace uvedené v této souvislosti v příloze účetní závěrky, a pokud tyto informace nejsou dostatečné, vyjádřit modifikovaný výrok. Naše závěry týkající se schopnosti Organizace nepřetržitě trvat vycházejí z důkazních informací, které jsme získali do data naší zprávy. Nicméně budoucí události nebo podmínky mohou vést k tomu, že Organizace ztratí schopnost nepřetržitě trvat.

- Vyhodnotit celkovou prezentaci, členění a obsah účetní závěrky, včetně přílohy, a dále to, zda účetní závěrka zobrazuje podkladové transakce a události způsobem, který vede k věrnému zobrazení.

Naší povinností je informovat statutární orgán o plánovaném rozsahu a načasování auditu a o významných zjištěních, která jsme v jeho průběhu učinili, včetně zjištěných významných nedostatků ve vnitřním kontrolním systému.

V Liberci, dne 23. června 2020

Auditorská společnost:

Auditor, který byl auditorskou společností určen jako odpovědný za provedení auditu jménem auditorské společnosti:

VGD - AUDIT, s.r.o.

VGD - AUDIT, s.r.o.
evidenční č. 271
Bělehradská 18, 140 00 Praha 4

Radka Fišerová

Ing. Radka Fišerová
evidenční č. 2000

9. Rozvaha

Rozvaha

Sestaveno k 31.12.2019
(v tis. Kč, s přesností na celé čísla)

Zpracováno v souladu s
vyhláškou č. 504/2002 Sb.
ve znění pozdějších předpisů

IČO
68378068

Číslo	Název	Položka	Číslo řádku	Stav	
				k 01.01.2019	k 31.12.2019
A	A.Dlouhodobý majetek celkem		001	80 185	79 111
A.I	I.Dlouhodobý nehmotný majetek celkem		002	2 919	3 010
A.I.1	1.Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje		003		
A.I.2	2.Software		004	2 829	2 829
A.I.3	3.Ocenitelná práva		005		
A.I.4	4.Drobný dlouhodobý nehmotný majetek		006	91	91
A.I.5	5.Ostatní dlouhodobý nehmotný majetek		007		
A.I.6	6.Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek		008		91
A.I.7	7.Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek		009		
A.II	II.Dlouhodobý hmotný majetek celkem		010	134 220	136 391
A.II.1	1.Pozemky		011	2 190	2 190
A.II.2	2.Umělecká díla, předměty a sbírky		012		
A.II.3	3.Stavby		013	110 145	110 145
A.II.4	4.Hmotné movité věci a jejich soubory		014	18 249	20 421
A.II.5	5.Pěstičské celky trvalých porostů		015		
A.II.6	6.Dospělá zvířata a jejich skupiny		016		
A.II.7	7.Drobný dlouhodobý hmotný majetek		017	3 536	3 536
A.II.8	8.Ostatní dlouhodobý hmotný majetek		018		
A.II.9	9.Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek		019	100	100
A.II.10	10.Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek		020		
A.III	III.Dlouhodobý finanční majetek celkem		021		
A.III.1	1.Podíly - ovládaná nebo ovládaná osoba		022		
A.III.2	2.Podíly - podstatný vliv		023		
A.III.3	3.Dluhové cenné papíry držené do splatnosti		024		
A.III.4	4.Záplýtky organizačním složkám		025		
A.III.5	5.Ostatní dlouhodobé zápůjčky		026		
A.III.6	6.Ostatní dlouhodobý finanční majetek		027		
A.IV	IV.Oprávký k dlouhodobému majetku celkem		028	-56 954	-60 291
A.IV.1	1.Oprávký k nehmot. výsl. výzkumu a vývoje		029		
A.IV.2	2.Oprávký k softwaru		030	-2 322	-2 537
A.IV.3	3.Oprávký k ocenitelným právům		031		
A.IV.4	4.Oprávký k DDNM		032	-91	-91
A.IV.5	5.Oprávký k ostatnímu DNM		033		
A.IV.6	6.Oprávký ke stavbám		034	-37 597	-39 800
A.IV.7	7.Oprávký k sam. movitým věcem a souborům hm. mov. věci		035	-13 408	-14 327
A.IV.8	8.Oprávký k pěstičským celkům trvalých porostů		036		
A.IV.9	9.Oprávký k zákl. stádu a tažným zvířatům		037		
A.IV.10	10.Oprávký k DDHM		038	-3 536	-3 536
A.IV.11	11.Oprávký k ostatnímu DHM		039		
B	B.Krátkodobý majetek celkem		040	16 518	16 528
B.I	I.Zásoby celkem		041	697	956
B.I.1	1.Materiál na skladě		042		
B.I.2	2.Materiál na cestě		043		
B.I.3	3.Nedokončená výroba		044		
B.I.4	4.Polootovary vlastní výroby		045		
B.I.5	5.Výrobky		046		956
B.I.6	6.Mladá a ostatní zvířata a jejich skupiny		047		
B.I.7	7.Zboží na skladě a v prodejních		048	697	
B.I.8	8.Zboží na cestě		049		
B.I.9	9.Poskytnuté zálohy na zásoby		050		
B.II	II.Pohledávky celkem		051	629	477
B.II.1	1.Odběratelé		052	77	127
B.II.2	2.Směnky k inkasu		053		
B.II.3	3.Pohledávky za eskontované cenné papíry		054		
B.II.4	4.Poskytnuté provozní zálohy		055	455	378
B.II.5	5.Ostatní pohledávky		056		-29

Rozvaha

ICO
68378068

Sestaveno k 31.12.2019
(v tis. Kč, s přesností na celá čísla)

Zpracováno v souladu s
vyhláškou č. 504/2002 Sb.
ve znění pozdějších předpisů

Číslo	Název	Položka	Číslo řádku	Stav	
				k 01.01.2019	k 31.12.2019
B.II.6	6.Pohledávky za zaměstnanci		057	6	2
B.II.7	7.Pohledávky za institucemi SZ a VZP		058		
B.II.8	8.Daň z příjmů		059		
B.II.9	9.Ostatní přímé daně		060		
B.II.10	10.Daň z přidané hodnoty		061		
B.II.11	11.Ostatní daně a poplatky		062		
B.II.12	12.Nároky na dotace a ost. zúčtování SR		063		
B.II.13	13.Nároky na dotace a ost. zúčtování ÚSC		064		
B.II.14	14.Pohledávky za společnosti sdruženými ve společnosti		065		
B.II.15	15.Pohledávky z pevných termínovaných operací a opcí		066		
B.II.16	16.Pohledávky z vydaných dluhopisů		067		
B.II.17	17.Jiné pohledávky		068	43	
B.II.18	18.Dohadné účty aktivní		069		
B.II.19	19.Opravná položka k pohledávkám		070		
B.III	III.Krátkodobý finanční majetek celkem		071	14 813	14 872
B.III.1	1.Peněžní prostředky v pokladně		072	6	7
B.III.2	2.Ceniny		073		139
B.III.3	3.Peněžní prostředky na účtech		074	14 807	14 725
B.III.4	4.Majetkové cenné papíry k obchodování		075		
B.III.5	5.Dluhové cenné papíry k obchodování		076		
B.III.6	6.Ostatní cenné papíry		077		
B.III.7	7.Peníze na cestě		078		
B.IV	IV.Jiná aktiva celkem		079	380	223
B.IV.1	1.Náklady příštích období		080	96	44
B.IV.2	2.Příjmy příštích období		081	283	179
	AKTIVA CELKEM		082	96 703	95 639

Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. í., Na Florenci 3/1420, 110 00 PRAHA 1, Česká republika

Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. í.
Institute of Czech Literature of the CAS

Na Florenci 1420/3, 110 00 Praha 1
DIČ CZ68378268 WEB www.ucl.cas.cz

Razítko :	Odpovědná osoba (statutární zástupce) : Ing. Pavel Janíček, Ph.D. Podpis odpovědné osoby : Právní forma účetní jednotky :	Osoba odpovědná za sestavení : Ing. Markéta Mikešková Podpis osoby odpovědné za sestavení : Předmět podnikání : vědecký výzkum Okamžik sestavení : 08.04.2020
-----------	--	--

Tisk: 14.04.2020 17:27:23 Ing. Mikešková Markéta

4/4

1014602182 R2_9 CL40P04(800VA)SAVME(062016)4-G-03M; 0905 12.10

10. Výkaz zisku a ztráty

Výkaz zisku a ztráty VVI

Od 01.01.2019 do 31.12.2019
(v tis. Kč, s přesností na celá čísla)

Zpracováno v souladu s
vyhláškou č. 504/2002 Sb.
ve znění pozdějších předpisů

ICO
68378068

Číslo	Název	Číslo řádku	Činnost		
			Hlavní	Další	Jiná
A	A. Náklady				
A.I	I. Spotřebované nákupy a nakupované služby	002	13 973		
A.I.1	1. Spotřeba materiálu, energie a ost. neskl. dodávek	003	4 176		
A.I.2	2. Prodané zboží	004			
A.I.3	3. Opravy a udržování	005	2 584		
A.I.4	4. Náklady na cestovné	006	1 013		
A.I.5	5. Náklady na reprezentaci	007	102		
A.I.6	6. Ostatní služby	008	6 097		
A.II	II. Změny stavu zásob vlastní činnosti a aktivace	009			
A.II.7	7. Změny stavu zásob vlastní činnosti	010			
A.II.8	8. Aktivace materiálu, zboží a vnitřnorg. služeb	011			
A.II.9	9. Aktivace dlouhodobého majetku	012			
A.III	III. Osobní náklady	013	64 450		
A.III.10	10. Mzdové náklady	014	47 641		
A.III.11	11. Zákonné sociální pojištění	015	15 212		
A.III.11	12. Ostatní sociální pojištění	016			
A.III.13	13. Zákonné sociální náklady	017	1 597		
A.III.14	14. Ostatní sociální náklady	018			
A.IV	IV. Daně a poplatky	019	33		
A.IV.15	15. Daně a poplatky	020	33		
A.V	V. Ostatní náklady	021	1 847		
A.V.16	16. Smluvní pokuty, úroky z prodlení, ost.pokuty a penále	022	1		
A.V.17	17. Odpisy nedobytné pohledávky	023			
A.V.18	18. Nákladové úroky	024			
A.V.19	19. Kurzové ztráty	025	7		
A.V.20	20. Dary	026			
A.V.21	21. Manka a škody	027			
A.V.22	22. Jiné ostatní náklady	028	1 839		
A.VI	VI. Odpisy, prodaný majetek, tvorba a použití rezerv a OP	029	3 383		
A.VI.23	23. Odpisy dlouhodobého majetku	030	3 383		
A.VI.24	24. Prodaný dlouhodobý majetek	031			
A.VI.25	25. Prodané cenné papíry a podíly	032			
A.VI.26	26. Prodaný materiál	033			
A.VI.27	27. Tvorba a použití rezerv a opravných položek	034			
A.VII	VII. Poskytnuté příspěvky	035			
A.VII.28	28. Poskytnuté členské příspěvky a příspěvky zúčtované mezi organizačními složkami	036			
A.VIII	VIII. Daň z příjmů	037			
A.VIII.29	29. Daň z příjmů	038			
	Náklady celkem	039	83 686		

Výkaz zisku a ztráty VVI

Od 01.01.2019 do 31.12.2019
(v tis. Kč, s přesností na celé čísla)

Zpracováno v souladu s
vyhláškou č. 504/2002 Sb.
ve znění pozdějších předpisů

ICO
68378068

Číslo	Název	Číslo řádku	Činnost		
			Hlavní	Další	Jiná
B	B. Výnosy				
B.I	I. Provozní dotace	041	75 047		
B.I.1	1. Provozní dotace	042	75 047		
B.II	II. Přijaté příspěvky	043			
B.II.2	2. Přijaté příspěvky zúčtované mezi organizačními složkami	044			
B.II.3	3. Přijaté příspěvky (dary)	045			
B.II.4	4. Přijaté členské příspěvky	046			
B.III	III. Tržba za vlastní výkony a za zboží	047	1 889		
B.IV	IV. Ostatní výnosy	048	6 749		
B.IV.5	5. Smluvní pokuty, úroky z prodlení, ost.pokuty a penále	049			
B.IV.6	6. Platby za odepsané pohledávky	050			
B.IV.7	7. Výnosové úroky	051		2	
B.IV.8	8. Kurzové zisky	052		1	
B.IV.9	9. Zúčtování fondů	053		2 370	
B.IV.10	10. Jiné ostatní výnosy	054		4 376	
B.V	V. Tržby z prodeje majetku	055			
B.V.11	11. Tržby z prodeje dlouhodobého nehm. a hm. majetku	056			
B.V.12	12. Tržby z prodeje cenných papírů a podílů	057			
B.V.13	13. Tržby z prodeje materiálu	058			
B.V.14	14. Výnosy z krátkodobého finančního majetku	059			
B.V.15	15. Výnosy z dlouhodobého finančního majetku	060			
	Výnosy celkem	061	83 686		
C	C. Výsledek hospodaření před zdaněním	062			
D	D. Výsledek hospodaření po zdanění	063			

Razítko :

Odpovědná osoba (statutární zástupce) :

Osoba odpovědná za sestavení :

Ing. Pavel Janáček, Ph.D.

Ing. Markéta Mikesková

Podpis odpovědné osoby :

Podpis osoby odpovědné za sestavení :

První forma účetní jednotky :

Předmět podnikání :

Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i.
Institute of Czech Literature of the CAS

Na Florenci 1420/3, 110 00 Praha 1
dič CZ68378068 WEB www.ucl.cas.cz

vědecký výzkum

Okamžik sestavení : 08.04.2020

11. Příloha k účetní závěrce

Příloha účetní závěrky za rok 2019

A. Obecné údaje:

1. Popis účetní jednotky

Název: Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i.

Sídlo: Na Florenci 1420/3, 110 00 Praha 1

IČ: 68378068

DIČ: CZ68378068

Právní forma: veřejná výzkumná instituce.

Hlavní činnosti: Vědecký výzkum v oblastech teorie a dějin české literatury; v souvislosti se základním zaměřením své činnosti představuje pracoviště současně informační a konzultační středisko v oblasti literárněvědných informací. Vydávání vědeckých publikací, poskytování vědeckých posudků, stanovisek a doporučení, konzultační a poradenská činnost. Uskutečňování doktorských studijních programů ve spolupráci s vysokými školami a výchova vědeckých pracovníků. Rozvoj mezinárodní spolupráce v rámci předmětu činnosti včetně organizace společného výzkumu se zahraničními partnery, vysílání stážistů, výměny vědeckých poznatků a přípravy společných publikací. Pořádání vědeckých setkání, konferencí a seminářů včetně mezinárodních a zajišťování infrastruktury pro výzkum.

Jiná činnost: nemá.

Další činnost: nemá.

Datum vzniku: 1. 1. 2007.

Statutární orgán

Ředitel: Ing. Pavel Janáček, Ph.D.

Dozorčí rada:

Předseda: doc. PhDr. Lydia Petráňová, CSc.,

Místopředseda: prof. PhDr. Pavel Janoušek, DSc.,

Členové: PhDr. Jiří Beneš; JUDr. Jiří Malý; Mgr. Petra Eckert Nováková,

Tajemník: Mgr. et Mgr. Stanislava Fedrová, Ph.D.

Rada instituce:

Předseda: PhDr. Petr Šámal, Ph.D.,

Místopředseda: doc. PhDr. Alice Jedličková, CSc.,

Členové: Ing. Pavel Janáček, Ph.D.; PhDr. Robert Kolár, Ph.D.; PhDr. Michal Přibáň, Ph.D., Mag. Dr. Michael Wögerbauer; PhDr. Tomáš Pavlíček, Ph.D.; PhDr. Taťána Petrasová, CSc.; Mgr. Ivana Taranenková, Ph.D.

Tajemník: Mgr. Martin Lukáš, Ph.D.

VGD - AUDIT, s.r.o.

AUDITORSKÁ LICENCE 4.271

B. Zřizovatel:

Akademie věd ČR – organizační složka státu, IČ: 6016517 se sídlem v Praze 1, Národní 1009/3, PSČ: 117 20.

Výše vkladu do vlastního jmění zapsaná do rejstříku:

Není.

Změny a dodatky v rejstříku v uplynulém účetním období:

Nejsou.

C. Účetní období:

Účetním obdobím je kalendářní rok od 1. 1. 2019 do 31. 12. 2019.

Účetní závěrka je sestavena k 31. 12. 2019.

D. Informace o použitých účetních metodách, obecných účetních zásadách:

1) Obecné informace

Účetní jednotka se od 1. 1. 2007 stala samostatným právním subjektem – veřejnou výzkumnou institucí, zřízeným podle zákona č. 341/2005 Sb., o veřejných výzkumných institucích, § 31, odstavec 5.

Dnem 1. ledna 2007 přechází na veřejnou výzkumnou instituci majetek České republiky, ke kterému měla ke dni 31. prosince 2006 příslušnost hospodaření státní příspěvková organizace, která se mění na veřejnou výzkumnou instituci podle odstavce 1. Aktiva, závazky a další pasiva, příslušející této státní příspěvkové organizaci ke dni 31. prosince 2006, se stávají dnem 1. ledna 2007 aktivy, závazky a dalšími pasivy veřejné výzkumné instituce. Peněžní prostředky, se kterými hospodář ke dni 31. prosince 2006 státní příspěvková organizace, se převádějí na účet cizích prostředků vedený organizační složkou státu, která je zřizovatelem státní příspěvkové organizace nebo plní jeho funkci. Peněžní prostředky uvedené v předchozí větě převedla organizační složka státu bezodkladně na účet veřejné výzkumné instituce.

Příložená účetní závěrka byla připravena dle:

Zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhlášky č. 504/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, u kterých hlavním předmětem činnosti není podnikání, pokud účtují v soustavě podvojného účetnictví.

Českých účetních standardů č. 401–414, pro účetní jednotky, u kterých hlavním předmětem činnosti není podnikání, ve znění platném pro dané účetní období.

Účetní metody:

Účetní závěrka je sestavena v českých korunách a údaje v ní jsou vykazovány v celých tisících Kč.

Údaje přílohy vycházejí z účetních písemností účetní jednotky (účetní doklady, účetní knihy a ostatní účetní písemnosti) a z dalších podkladů, které má účetní jednotka k dispozici.

Účetnictví jako celek je zpracováno v systému iFIS a mzdová a personální agenda je zpracovávána systémem EGJE/ELANOR.

2) Účtování nákladů a výnosů

Výnosy a náklady se účtují časově rozlišené, tj. do období, s nímž věcně i časově souvisejí. Účetní jednotka neúčtuje o tvorbě rezerv.

3) Způsob uplatněný při přepočtu údajů v cizích měnách na českou měnu

Při přepočtu cizích měn na českou měnu používá účetní jednotka denní kurz ČNB vyhlášený v den předcházející pořízení dokladu. Aktiva i pasiva vykázaná v cizích měnách se přepočítávají kurzem ČNB platným k rozvahovému dni.

4) Daň z příjmů

Náklad na daň z příjmů se počítá za pomoci platné daňové sazby z účetního zisku zvýšeného nebo sníženého o trvale nebo dočasně daňově neuznatelné náklady a nezdaňované výnosy.

Daňová povinnost za rok 2019 nevznikla.

Daňová úspora dle § 20 odst. 7 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů za rok 2018 činila 930 tis. Kč a byla využita ke krytí nákladů na vědecké a výzkumné činnosti v podobě spolufinancování investičních nákupů.

E. Způsoby oceňování:

Způsoby oceňování, které účetní jednotka použila při sestavení účetní závěrky za rok 2019, jsou následující:

1.1) Dlouhodobý nehmotný majetek

Dlouhodobý nehmotný majetek se oceňuje v pořizovacích cenách, které obsahují cenu pořízení a náklady s pořízením související. Ocenění se zvyšuje o technické zhodnocení provedené na majetku v souladu s platnými účetními metodami.

Drobný nehmotný majetek do 60 000,- Kč se od roku 2007 odepisuje jednorázově do nákladů a dále je veden na podrozvahových účtech.

Drobný nehmotný majetek do 60 000,- Kč se v roce 2019 oceňuje v pořizovacích cenách a odepisuje se jednorázově do nákladů, dále je veden v operativní evidenci.

Dlouhodobý nehmotný majetek je odepisován do nákladů na základě předpokládané doby životnosti příslušného majetku.

1.2) Dlouhodobý hmotný majetek

Dlouhodobý hmotný majetek se oceňuje v pořizovacích cenách, které zahrnují cenu pořízení, náklady na dopravu, clo a další náklady s pořízením související.

Ocenění se zvyšuje o technické zhodnocení provedené na dlouhodobém hmotném majetku v souladu s platnými účetními metodami. Běžné opravy a údržba se účtují do nákladů.

Drobný dlouhodobý hmotný majetek do 40 000,- Kč se od roku 2007 odepisuje jednorázově do nákladů a dále je veden na podrozvahových účtech.

Drobný dlouhodobý hmotný majetek do 40 000,- Kč v roce 2019 se oceňuje v pořizovacích cenách a odepisuje se jednorázově do nákladů, dále je veden v operativní evidenci.

1.3) Způsob stanovení reprodukční ceny u majetku

Reprodukční cenou byl oceněn majetek, který účetní jednotka nabyla bezúplatně, např. pozemky, a to cenou stanovenou znalcem.

1.4) Způsob stanovení odpisových plánů pro účetní odpisy

Účetní odpisy vyjadřují trvalé snížení hodnoty majetku v důsledku opotřebení. Při stanovení odpisového plánu se vychází z doby upotřebitelnosti pořízeného majetku. Podkladem pro stanovení doby upotřebitelnosti je zákon o dani z příjmů, který zařazuje majetek do odpisových

skupin s pevným určením doby odpisování. Odpisy tedy vyjadřují rovnoměrný podíl opotřebení pro dané účetní období. Předpokládané odpisy majetku pro jednotlivá období jsou uvedena v odpisovém plánu. Odpisování majetku začíná měsícem následujícím po zařazení do užívání. Pozemky se neodepisují. Běžná údržba a opravy jsou účtovány jako náklad běžného období. Majetek byl vznikem veřejné výzkumné instituce převeden předávacím protokolem od zřizovatele.

1.5) Zásoby

Společnost má zásoby vlastních výrobků, které se vedou na skladu publikací a jsou to publikace vytvořené zaměstnanci společnosti. Zásoby jsou ve výši 956 tis. Kč. Zásoby jsou oceňovány vlastními náklady ponížené o dotace, které jsou organizaci poskytnuty na jejich vydání. Vzhledem k tomu, že jejich vydávání je v rámci předmětu činnosti výzkumu, nelze odhadnout jejich hodnotu v korunovém vyjádření. Knihy jsou ponechávány na skladě i přesto, že datum jejich vydání je od roku 1993, a to právě pro jejich hodnotu v oblasti teorie a dějin české literatury.

1.6) Pohledávky

Pohledávky se oceňují při vzniku jmenovitou hodnotou, při nabytí za úplaty nebo vkladem pořizovací cenou. Při ocenění pohledávek se jejich dočasné snížení hodnoty vyjadřuje prostřednictvím opravných položek.

1.7) Závazky

Ostatní závazky se oceňují při vzniku jmenovitou hodnotou, při nabytí za úplaty nebo vkladem pořizovací cenou.

1.8) Peněžní prostředky

Peněžní prostředky zahrnují hotovost a účty v bankách. Vykazují se v nominální hodnotě.

F. Náklady a výnosy:

Jednotka nemá náklady či výnosy, které by byly mimořádné svým objemem či původem.

G. Odměna auditora:

Celková odměna přijatá auditorem za povinný audit roční závěrky a jiné kontrolní a analytické činnosti činí 43 tis. Kč bez DPH.

H. Vývoj dlouhodobého majetku:

Vývoj dlouhodobého majetku k 31.12.2019 v tis.Kč

Pořizovací hodnota

	Software	DNM	Nedokončený DNM	Zálohy	Nehmotný DM celkem
Počáteční stav	2 828	91	0		2 919
Přeučtování					0
Přínasky			91		91
Úbytky					0
Konečný stav	2 828	91	91	0	3 010

Oprávy

	Software	DNM	Nedokončený DNM	Zálohy	Nehmotný DM celkem
Počáteční stav	2 322	91			2 413
Odpisy	215				215
Oprávy vztahující se k úbytkům					0
Konečný stav	2 537	91	0	0	2 628
Počáteční stav netto	596	0	0	0	596
Konečný stav netto	291	0	91	0	382

Poživační hodnota

	Pozemky	Budovy	Stroje a zařízení	Inventář	Jiný DHM	Nedokončený DHM	Zálohy	Hmotný DM celkem
Početní stav	2 190	110 144	14 218	4 031	3 537	100	0	134 220
Přivzetky			2 210					2 218
Útržky			-47					-47
Konečný stav	2 190	110 144	16 389	4 031	3 537	100	0	136 291

Oprávkový

	Pozemky	Budovy	Stroje zařízením a inventář	Jiný DHM	Nedokončený DHM	Zálohy	Hmotný DM celkem
Početní stav		37 597	13 406	3 537			54 540
Dopisy		2 203	965				3 168
Oprávkový vztahující se k úmyslům			-47				-47
Konečný stav	0	39 800	14 324	3 537	0	0	57 661
Početní stav netto	2 190	72 547	819	4 031	100	0	79 678
Konečný stav netto	2 190	70 344	2 083	4 031	100	0	78 728

I. Názvy jiných účetních jednotek, v nichž má účetní jednotka podíl

Jednotka sama ani prostřednictvím třetích osob nedejří podíl v žádné jiné účetní jednotce.

J. Splatné závazky pojistného na sociálním zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, veřejného zdravotního pojištění a evidované daňové nedoplatky:

	Výše k 31. 12. 2019 (v Kč)
Okresní správa sociálního zabezpečení – sociální pojištění	1 350
Veřejné zdravotní pojišťovny – zdravotní pojištění	587
Finanční úřad – zálohová daň	592
Finanční úřad – srážková daň	28
Finanční úřad – silniční daň za rok 2019	0
Finanční úřad – daň z příjmů za rok 2019 – v celkové výši	0

Výše uvedené závazky byly ke dni splatnosti uhrazeny.

K. Akcie

Jednotka nevlastní žádné akcie.

L.

Jednotka nemá závazky se splatností delší než 5 let.

M.

Jednotka nemá finanční dluhy neuvedené v rozvaze.

N. Hospodářský výsledek:

Daňový základ byl zjištěn v souladu se zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, v platném znění.

Účetní jednotka uplatnila v roce 2019 slevy na dani.

Výsledek hospodaření za rok 2019 v celkové částce o Kč.

O. Personální vztahy

Rozbor dle kategorií pracovníků:

Kategorie	Vědecký pracovník	Odborný prac. VaV-VŠ	Odborný prac. - VŠ	Odborný prac. - SŠ	THP pracovník	Dělnické profese
Průměrný přepočtený počet pracovníků	53,0	15,46	11,60	3,75	9,0	0

Průměrný přepočtený počet zaměstnanců: 92,81.

Přehled osobních nákladů	Běžné účetní období (v tis. Kč)
Mzdové náklady	47 641
z toho ostatní osobní náklady (OON)	3 601
Sociální pojištění a zákonné sociální náklady	16 809
Celkem	64 450

P. Výše odměn poskytnutých členům dozorčích a řídicích orgánů:

Celková výše odměn vyplacených členům dozorčích a řídicích orgánů za rok 2019 činí 219 tis. Kč.

Q. Účast členů orgánů účetní jednotky a jejich rodinných příslušníků v právnických/fyzických osobách, s nimiž účetní jednotka uzavřela obchodní nebo jiné smluvní vztahy.

Ředitel pracoviště Ing. Pavel Janáček, Ph.D. je současně členem Rady pracoviště ve Středisku společných činností AV ČR, v.v.i.; člen Dozorčí rady JUDr. Jiří Malý je současně místopředsedou Dozorčí rady ve Středisku společných činností AV ČR, v.v.i.; předseda Rady pracoviště PhDr. Petr Šámal je členem Rady pracoviště na Ústavu soudobých dějin AV ČR, v.v.i.; člen Dozorčí rady PhDr. Jíří Beneš je současně předsedou Dozorčí rady v Ústavu státu a práva AV ČR, v.v.i., členem Dozorčí rady v Ústavu pro jazyk český AV ČR, v.v.i. a ve Slovanském ústavu AV ČR, v.v.i.; členka Rady pracoviště PhDr. Taťána Petrasová, CSc. je současně členkou vědecké rady CEFRES, předsedkyní Dozorčí rady v Masarykově ústavu AV ČR, v.v.i. a členkou Rady pracoviště v Ústavu dějin a umění AV ČR, v.v.i.

R. Výše záloh závdavků a úvěrů poskytnutých členům statutárních dozorčích a řídicích orgánů:

Celková výše záloh, závdavků a úvěrů poskytnutých členům statutárních dozorčích a řídicích orgánů v roce 2019 činí 0 Kč.

S. Základ daně a využití daňových úlev:

Základ daně nebyl určen.

T. Doplnující informace k Rozvaze a Výkazu zisku a ztráty

1) Významné položky z rozvahy nebo výkazu zisku a ztráty, jejichž uvedení je podstatné pro hodnocení finanční, majetkové a důchodové pozice podniku
Veškeré údaje jsou zřejmé z účetní závěrky.

2) Události, ke kterým došlo mezi datem účetní závěrky a datem, ke kterému jsou výkazy schváleny k předání mimo účetní jednotku
Žádné události významné pro finanční situaci instituci nenastaly.

3) Doplnující informace k některým položkám aktiv a pasiv

3.2) Pohledávky

a) Souhrnná výše pohledávek po lhůtě splatnosti:

32 tis. Kč.

b) Pohledávky kryté podle zástavního práva nebo jištěné jiným způsobem:

Nejsou.

3.3) Závazky

a) Souhrn výše závazků po době splatnosti:

Nejsou.

b) Závazky kryté podle zástavního práva:

Nejsou.

c) Závazky, které nejsou evidovány v účetnictví (neuvedené v rozvaze):

Nejsou.

3.4) Rozdíl mezi daňovou povinností připadající na běžné nebo minulé účetní období a již zaplacenou daní (je-li rozdíl významný).
Není.

IV. Přehled o přijatých a poskytnutí darech, dárcích a příjemcích těchto darů (významné položky)

Nejsou.

U. Přehled přijatých dotací v členění na investiční a neinvestiční (v tis. Kč)

Poskytnuté dotace celkem	77 318
Neinv. dotace institucionální	51 778
z toho výzkumný záměr	41 891
dotace na činnost	9 887

7 z 8

VGD - AUDIT, s.r.o.

AUDITORSKÁ LICENCE č. 271

Neinv. dotace účelové	23 269
z toho granty GA ČR	7 600
projekty ostatních rezortů	15 669

Investiční dotace 2 271

3.8) Celkové výdaje vynaložené za účetní období na výzkum a vývoj (tis. Kč)
83 686

V. Přehled o veřejných sbírkách

Žádné veřejné sbírky v roce 2019 nebyly pořádány.

W. Rozdělení zisku popř. způsob úhrady ztráty předchozích let

Za rok 2019 byl výsledek hospodaření roven 0 Kč.

X. Produkční kvóty a individuální limity

Žádné nejsou.

Datum: 08. 4. 2020

Sestavil:

Ing. Markéta Mikesková

Podpis statutárního orgánu:

Ing. Pavel Janáček, Ph.D.

VGD - AUDIT, s.r.o.
AUDITORSKÁ LICENCE 7.271

Ústav pro českou literaturu AV ČR, v.v.i.
Institute of Czech Literature of the CAS

Na Florenci 1420/3, 110 00 Praha 1
DIČ CZ68378068 WEB www.ucl.cas.cz

828